

SÉBASTIEN JAPRISOT

compartimentul ucigașilor

SÉBASTIEN JAPRISOT

COMPARTIMENTUL UCIGAŞILOR

Traducere de
FLORICA-EUGENIA CONDURACHI

Coperta de
MIHAI MĂNESCU

Versiune 1.0



Colecția Enigma

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ
București, 1969

AŞA ÎNCEPE

Trenul venea de la Marsilia.

Pentru omul care avea sarcina să meargă de-a lungul culoarelor şi să arunce câte o privire în compartimentele goale, trenul acesta era „Foceeanul de la fără zece – după care pot lua o gustare“. Mai înainte sosise „Annecy de la fără douăzeci şi cinci“, în care găsise două paltoane, o umbrelă şi o defecţiune la conducta de încălzire. Văzuse cum s-a oprit „Foceeanul“ de partea cealaltă a aceluiaşi peron, pe când stătea aplecat, în spatele unui geam, asupra unui şurub de manetă rupt în două.

Era într-o zi de sâmbătă, foarte luminoasă şi foarte friguroasă, de la începutul lunii octombrie. Călătorii care se întorceau din Sud, unde se mai făcea încă baie în mare, erau uluiţi de aburul care le învăluia cuvintele de bun-găsit.

Omul care mergea de-a lungul culoarelor avea patruzeci şi trei de ani, se numea Pierre, prietenii îi spuneau Bébé, afişa idei de extremă stângă, se gândea la o grevă care urma să izbucnească săptămâna viitoare, iar lucrurile stăteau aşa cum stau de obicei la orele 7,53, în gara Lyon, într-o dimineaţă de sâmbătă ceva mai rece, îi era foame şi tare ar mai fi avut poftă să bea o cafea bună.

Cum vagoanele nu urmau să fie retrase de la peron decât peste o jumătate de oră şi mai bine, se hotărî, după ce coborâse din „Annecy“, să se ducă să-şi bea cafeaua înainte de a „face“ Foceeanul. La orele 7,56 se afla într-un birou în renovare, la capătul liniei M, cu o ceaşcă galbenă cu dungă roşie aburind în mână, cu cascheta albastră dată pe ceafă, discutând cu un controlor miop şi un frânar nord-african despre eficacitatea unei greve declanşate marţea, într-o zi când nimeni, dar absolut nimeni nu călătoreşte cu trenul.

Vorbea tacticos, liniştit, şi pretindea că pornirea unei greve ar fi ca reclama, partea cea mai importantă este să dai un ghiont imaginaţiei burghezului. Ceilalţi spuseră că, bineînţeles, avea dreptate. I se dădea dreptate lesne. Era înalt, greoi, cu gesturi greoaie, vocea greoaie, ochi mari şi blânzi care îl întinereau. Se bucura de reputaţia unui tip care nu poate fi scos uşor din sărite, un tip calm.

La orele 8,05 trecea pe coridoarele „Foceeanului“, deschizând şi închizând uşile cu geamuri.

În vagonul 4, clasa a doua, în compartimentul al treilea numărând de la coadă, descoperi un fular imprimat cu galben şi negru, uitat de cineva pe-o cuşetă. Îl despături ca să-i privească, văzu un desen care reprezenta golful Nisei, îşi aminti de Nisa, de Promenade des Anglais, de Cazino, de o cafenea mică din cartierul Saint-Roch. Fusese la Nisa de două ori: la doisprezece ani într-o colonie de vară, la douăzeci de ani în călătorie de nuntă.

Nisa.

În compartimentul următor găsi cadavrul.

Deşi la cinema adormea cu regularitate, încă înainte de începerea filmului, îşi dădu seama imediat că vede un cadavru. Femeia era lungită de-a curmezişul cuşetei de jos, în dreapta, cu picioarele îndoite în chip ciudat peste margine, extremităţile rămânând invizibile sub banchetă, cu o licărire în ochii deschişi. Hainele, un taior de culoare închisă şi o bluză albă, erau în dezordine, dar nu mai mult, i se păru lui, decât sunt de obicei veşmintele unei calatoare care s-a lungit îmbrăcată pe o cuşetă de clasa a doua. Mâna ei stângă cu încheieturile crispate ţinea strâns marginea banchetei. Mâna dreaptă, cu palma desfăcută, rămăsese sprijinită pe salteaua subţire, şi trupul întreg părea împietrit într-un efort de-a se redresa. Fusta taiorului era ridicată, strânsă în trei cute, mult deasupra genunchilor. Un pantof escarpen negru, cu tocul foarte subţire, zăcea pe cuvertura cenuşie a căilor ferate, făcută ghemotoc la picioarele cuşetei.

Omul care cerceta culoarele spuse o vorbă grea şi rămase douăsprezece secunde privind cadavrul. În secunda a treisprezecea privi perdeaua lăsată de la fereastra compartimentului, în secunda a paisprezecea se uită la ceas.

Era ora 8 şi 20. Repetă vorba grea, se întrebă vag pe cine trebuia oare să anunţe şi, la întâmplare, căută în buzunar cheia să încuie compartimentul.

Cincizeci de minute mai târziu, perdeaua era ridicată, soarele se deplasase spre genunchii femeii întinse pe banchetă, iar *flash*-urile fotografului de la Identificarea Judiciară fulgerau în compartiment.

Femeia era brunetă, tânără, destul de înaltă, destul de slaba, destul de frumoasă. Puţin sub răscroiala bluzei, avea pe gât două urme de strangulare, cea mai de jos formată din mici vânătăi rotunde, aliniate unele lângă altele, cea mai de sus şi cea mai puternică, alungită şi mărginită de-o umflătură

negricioasă. Calm, medicul arătă cu degetul, remarcând un lucru: nu numai că pielea era vineţie, dar negreala se ştergea, ca şi când ar fi fost folosit un cordon murdar.

Cei trei bărbaţi în pardesiu, care şedeau lângă el, se mişcară ca să vadă mai bine. Nişte perle sfărâmate scârţâiră din nou pe pardoseala compartimentului. Erau împrăştiate pretutindeni, ca nişte mici pete de soare, pe cearşaful pe care femeia stătea răsturnată, pe cuşeta alăturată, pe jos şi chiar la un metru mai sus de duşumea, pe pervazul ferestrei. Mai târziu au fost găsite câteva în buzunarul drept al taiorului de culoare închisă. Erau nişte perle strălucitoare, lipsite de valoare, dintr-un colier cumpărat la „Prisunic“.

Medicul spuse că, la prima vedere, s-ar putea presupune că asasinul a stat în spatele victimei, i-a trecut în jurul gâtului un laţ plat şi a sugrumat-o trăgând şi de şiragul de perle, care se rupsese. Pe ceafă nu existau echimoze, vertebrele cervicale nu erau frânte. Dimpotrivă, strangularea sfărâmase brutal mărul lui Adam şi muşchii laterali.

Femeia se apărase puţin şi prost. Avea unghiile făcute, şi lacul nu se cojise decât la un singur deget, mijlociul de la mâna dreaptă. Asasinul, fie că a vrut, fie că a fost nevoit în desfăşurarea luptei, o răsturnase apoi pe cuşetă. O sugrumase de-a binelea, trăgând de laţ în ambele părţi ale gâtului. Atât cât se putea judeca, victima murise abia după două sau trei minute. Moartea se produsese cu mai puţin de două ceasuri înainte, aproximativ la sosirea trenului în gară.

Unul dintre bărbaţii din compartiment, aşezat pe marginea cuşetei de jos, din stânga, cu mâinile în buzunarele pardesiului, cu pălăria puţin într-o parte, puse o întrebare din vârful buzelor. Făcându-şi datoria, medicul ridică uşurel ceafa victimei, aşezându-se de-a curmezişul alături de ea, şi spuse că, evident, era încă prea devreme ca să răspundă, dar, după părerea lui, plasat pe locul unde probabil stătuse, asasinul nu trebuie să fi fost nici mult mai înalt, nici mult mai puternic decât victima, lucrul acesta putând fi făcut foarte bine şi de-o femeie, şi de-un bărbat. Numai că femeile nu strangulează, şi asta-i tot.

Bine. Rămânea să vadă cadavrul spre prânz, la Institutul medico-legal. Îşi luă servieta, ură noroc bărbatului care şedea şi plecă. Ieşind, închise uşa compartimentului.

Bărbatul care stătea pe banchetă îşi scoase mâna dreaptă din buzunar cu o ţigaretă înfiptă între două degete. Unul dintre tovarăşii săi îi dădu un foc,

apoi îşi vârî mâinile în buzunarele pardesiului şi, la rândul lui, se îndreptă spre fereastră, unde îşi lipi fruntea de geam.

Pe peron, chiar dedesubtul ferestrei, oamenii de la Identificarea Judiciară, care aşteptau să li se dea pe mână compartimentul, fumau în tăcere. Ceva mai departe, un grup de agenţi, de funcţionari gură-cască şi de spălători de geamuri discutau cu aprindere. O brancardă de pânza groasă, cu mânere de lemn patinat, era rezemată de vagon, alături de portiera din faţă.

Bărbatul care privea pe fereastră scoase o batistă din buzunarul pardesiului, îşi suflă nasul, anunţă celorlalţi că îl paşte o gripă.

Bărbatul cu pălărie, aşezat în spatele lui, răspunse că-i pare rău, dar că gripa are să mai aştepte puţin, fiindcă cineva tot trebuie să se ocupe de treaba asta. Îi spuse pe nume, Grazzi, şi adăugă că tocmai el, Grazzi, urma să fie acela. Se ridică, îşi scoase pălăria, luă o batistă dinăuntrul ei, îşi suflă zgomotos nasul, declară că şi el, ei drăcie, avea gripă, puse la loc batista în pălărie, pălăria pe cap, şi rosti din vârful buzelor, cu glas răguşit din pricina guturaiului, că, dacă tot n-are încotro, Grazzi ar face bine să înceapă de îndată. Poşeta. Hainele. Valiza. *Primo*, cine este fata. *Secundo*, de unde vine, unde locuieşte, pe cine cunoaşte şi tot tacâmul. *Tertio*, lista celor care au rezervat locurile din compartiment. Raportul, seara, la orele 7. N-ar strica să se calce în străchini mai puţin ca de obicei. Instrucţia o va face dobitocul de Frégard. Cine are urechi de auzit să audă, salut. Toată chichiţa e să stoarcem ceva. Pricepi? Să stoarcem ceva.

Scoase o mână din buzunar şi făcu un gest cu braţul, răsucind mâna. Îl privi fix pe bărbatul de lângă fereastră, care nu se întoarse.

Spuse e-n regulă, trebuia să-i vadă pe cutărică pentru povestea cu tripoul, aşa că-şi ia picioarele la spinare.

Al treilea bărbat, care aduna perlele împrăştiate pe podea, îşi ridică ochii şi îl întrebă, şefule, eu ce am de făcut? Urmă un râs puternic, apoi vocea gutunărită spuse bietului nătărău că nu avea decât să înşire ce ţinea în mână. Ce putea face altceva?

Bărbatul cu pălărie se întoarse spre cel care privea mereu pe fereastră, un bărbat slab, foarte înalt, cu un pardesiu bleumarin tocit pe la mâneci, cu părul de un brun-mat, cu umerii aduşi de treizeci şi cinci sau patruzeci de ani de supunere zilnică. Pe geam, în faţa chipului său, se formase o boare. Nu putea vedea mare lucru.

Bărbatul cu pălărie spuse să nu uite, el, Grazzi, să arunce un ochi şi în celelalte compartimente, nu se ştie niciodată, şi chiar când găseşti te miri ce

şi mai nimica, tot prinde bine în raport. Trebuie să stoarcem cât putem.

Vru să mai adauge ceva, dar ridică din umeri, spuse din nou ei drăcie, e cam încurcată, şi tu, ăla care înşiri perlele, să te găsesc pe la prânz la Poliţie, *ciao*, şi plecă fără să închidă uşa.

Bărbatul care şedea în picioare în faţa ferestrei se întoarse. Avea chipul palid, ochi albaştri, privire blândă. Spuse celuilalt, aplecat deasupra cuşetei pe care se întindea spinarea ţeapănă a femeii, cu muşchii fără viaţă, că într-adevăr pierduse prilejul să dea câteva lovituri de picior undeva.

Un carneţel legat, cu cotorul prins într-o spirală, cu file în pătrăţele, cu învelitoare roşie, pătată de urmele degetelor. Costase o sută de franci într-o papetărie din Bagneux, al cărui patron bea şi îşi bătea nevasta.

Cel pe care colegii îl numeau Grazzi deschise carnetul într-un birou de la primul etaj al gării, ca să noteze primele constatări. Era aproape de orele unsprezece. Vagonul 4 al „Foceeanului“ urmase restul trenului pe o linie de garaj. Trei oameni cu mănuşi, înarmaţi cu saci de celofan, îl scotoceau cu de-amănuntul.

„Foceeanul” plecase din Marsilia vineri 4 octombrie la orele 22,30. Se oprise în mod normal în gările din Avignon, Valence, Lyon şi Dijon,

Cele şase cuşete ale compartimentului unde fusese descoperită victima erau numerotate de la 221 la 226, pornind de jos, numerele fără soţ la stânga cum intrai, cele cu soţ la dreapta. Cinci erau ocupate la plecarea din Marsilia. Una singură, 223, fusese liberă până la Avignon.

Victima zăcea pe cuşeta 222. Suplimentul de bilet găsit în poşeta ei arăta că se urcase în tren la Marsilia şi că, doar dacă nu-şi schimbase locul cu un alt călător, ocupase peste noapte cuşeta 224.

În timpul călătoriei se făcuse un singur control în vagoanele de clasa a doua: după oprirea la Avignon, între orele unsprezece şi jumătate şi douăsprezece şi jumătate noaptea. Cei doi funcţionari care efectuaseră controlul acesta n-au putut fi găsiţi la telefon decât îndată după prânz. Remarcaseră ca niciun călător nu scăpase trenul, dar, spre marele lor regret, nu-şi aminteau nimic despre cei ce ocupaseră compartimentul.

Quai des Orfèvres, orele 11,35.

Hainele, lenjeria de corp, poşeta, valiza, pantofii, verigheta victimei aşteptau pe masa unui inspector, care de altfel nu era cel însărcinat cu

ancheta. Obiectele erau însoţite de un inventar dactilografiat în dublu exemplar şi întocmit de Bezard, stagiar la Identificarea Judiciară.

Un vagabond, chestionat la o masă vecină, făcu o glumă murdară pe seama sacului de hârtie, care se rupsese în cursul transportului între etaje şi de unde ieşea o spumă de dantelărie de nylon alb. Cel ce se numea Grazzi îi spuse să-şi ţină gura. Vagabondul îi răspunse să ne-nţelegem, chiar dacă şi-o va ţine, prefera să plece, atunci inspectorul aşezat în faţa lui se crezu obligat să ridice mâna. Faţă de aceasta o femeie care asistase „de la început până la sfârşit“ la un accident de circulaţie luă partea celor obidiţi. Toate acestea erau punctate de zgomotul căderii unor obiecte pe care Grazzi le scăpa pe jos voind să transporte totul deodată, de la masa despre care se crezuse că ar fi cea bună până la masa lui.

Mai înainte ca incidentul să se potolească, acelaşi Grazzi cunoştea jumătate din ceea ce putea afla de la povara lui care-i fugea printre degete, pe măsură ce îi făcea inventarul, îi umplea masa, aluneca pe scaun, se răspândea pe parchet, ajungea pe mesele vecine, unde colegii bodogăneau împotriva acestui tâmpit care nu izbutea să ducă la bun sfârşit treburile date pe mâna lui.

Inventarul dactilografiat, făcut de Identificarea Judiciară, era însoţit de câteva precizări: o mărgea descoperită în buzunarul drept al taiorului de culoare închisă fusese trimisă, împreună cu cele găsite în tren, spre examinare ş amprentele luate de pe poşetă, valiză, pantofi şi lucrurile din poşetă sau din valiză erau în mare parte ale victimei, iar celelalte, pentru a fi comparate cu cele adunate în tren, necesitau o examinare migăloasă, deoarece nu erau nici proaspete, nici de bună calitate; un nasture care lipsea de la bluză fusese găsit în compartiment şi avea să fie examinat împreună cu perlele; o foaie de hârtie 21X27 aflată înăuntrul poşetei, împăturită în patru, purtând diverse desene naive şi obscene, însoţite de o legendă: „Nu da vrabia din mână pe cea de pe gard“, era, fără îndoială, un rebus de comis-voiajor. De altfel era fals: după insistenţa (paisprezece rânduri dactilografiate) cu care Bezard încerca să explice de ce lucrurile nu se legau între ele, cu siguranţă că cei de la etajul de sus se amuzaseră straşnic şi că afacerea asta va fi, în toată Prăvălia, gluma zilei.

La prânz rebusul străbătuse toate etajele, pentru că şeful, cu pălăria pe cap, aşezat la biroul lui, propunea soluţii, bătând cu creionul în masă şi

râzând răguşit, celor trei inspectori puşi pe glume, care-i răspundeau în acelaşi ritm.

Se făcu tăcere când cel care se numea Grazzi intră în încăpere, cu umerii aduşi, suflându-şi nasul.

Şeful îşi dădu pălăria pe ceafă şi spuse bine, copii, avea de discutat cu Sherlock Holmes, după mutra lui se pare că treaba nu merge prea grozav, puteţi s-o ştergeţi. Ţinea mereu creionul în mână, cu vârful aşezat pe o foaie acoperită cu desene mărunţele. Avea o urmă de zâmbet în colţul gurii şi în cutele din jurul ochilor. Continuă vag să deseneze, cu privirea aplecată, în timp ce Grazzi, rezemat de un radiator, îşi descifra cu glas posomorit notele din carneţelul roşu.

Victima se numea Georgette Thomas. Treizeci de ani. Născută la Fleurac (Dordogne). Măritată la douăzeci de ani cu Jacques Lange. Divorţată patru ani mai târziu. Talia 1,63 în, părul negru, ochii albaştri, faţa albă, fără semne particulare. Reprezentantă-prezentatoare a produselor de înfrumuseţare Barlin. Locuieşte în strada Duperré, numărul 14. Turneu de prezentare a produselor la Marsilia, începând de marţi 1 octombrie până vineri 4 octombrie seara. A tras la *Hotelul Mesageriilor,* din strada Félix-Pyat. A mâncat în diferite restaurante de pe strada Félix-Pyat şi în centru. Câştiga 922,58 franci, pe lună, minus taxele sociale. Cont la bancă în ziua aceea 3 774,50 franci. Bani lichizi în poşetă: 342,93 franci plus un dolar canadian. Furtul nu pare să fie mobilul crimei. Un carnet cu adrese de verificat. Nimic deosebit de bizar printre lucrurile ei: un tub gol de aspirină, pe care ar li putut să-i arunce, câteva fotografii reprezentând acelaşi copil, o scrisoare oarecum tandră în legătura cu o întâlnire ce trebuie amânată, începând cu „porumbiţa mea“, fără dată şi nesemnată, atâta tot.

Şeful spuse bine, că era simplu ca bună ziua, trebuie să începem să tragem oamenii de limbă. Scoase din buzunarul hainei o ţigaretă mototolită, o îndreptă între degete. Căută foc. Grazzi se apropie să-i ofere. Aplecându-se spre flacără, şeful spuse *primo*, strada Duperré, dacă într-adevăr acolo era casa ei. Trase din ţigară şi tuşi, adăugând că trebuie să se lase de fumat. *Secundo*, firma Barlin. *Tertio*, să se găsească rudele apropiate şi să fie aduse s-o recunoască.

Privi foaia cu desene aşezată în faţa lui şi spuse, cu un zâmbet şters, că era plicticos. Ce părere avea el, Grazzi, despre chestia asta?

Grazzi nu avea nicio părere.

Şeful spuse bine şi se ridică. Avea întâlnire cu fiul lui, să ia dejunul într-o cârciumă din Hale. Băiatul lui voia să facă Artele Plastice. Douăzeci de ani şi nimic în cap. Trompeta şi Artele Plastice, iată tot ce-l interesa. Un nătărău.

Îmbrăcându-şi pardesiul, se opri ca să întindă arătătorul şi să repete că putea să-i creadă pe cuvânt, el, Grazzi, că avea un fiu care era un mare nătărău. Din fericire, asta nu-i stăvilea sentimentele. Putea să-i creadă el, Grazzi, că băiatul acesta, îi sfâşia inima.

Spuse bine, că se vor vedea din nou după-masă. Şi lista locurilor rezervate? Ăia de la Căile Ferate nu se grăbesc niciodată. În orice caz, nu e nevoie să-i năpădească pe cei de la Laboratoare cu un maldăr de analize. A răsuci gâtul unei puicuţe nu e treabă de profesionist. Nici nu va apuca să spună uf! el, Grazzi, şi un ţicnit amărât îi va cădea în braţe gata făcut: o iubeam şi tot tacâmul. Destul ca să aibă ce stoarce pentru dobitocul de Frégard.

Îşi încheie pardesiul peste un fular de lână cu carouri roşii, peste o burtă mare pe care-o purta înainte, ca o femeie însărcinată. Îl privea fix pe Grazzi în dreptul cravatei. Nu privea niciodată pe nimeni în faţă. Se spunea că ar fi avut un defect la ochi, ceva de pe vremea când era mic. Dar cum s-ar fi putut crede că fusese vreodată mic?

Pe coridor se mai întoarse o dată spre Grazzi, care intra în sala inspectorilor, şi îi spuse că uitase ceva. Povestea aceea cu tripoul putea să-i frigă degetele, prea mulţi intraseră mesa. Aşa că era inutil să îşi asume riscurile, înainte de-a o da pe mâna Siguranţei. Dacă întâlneşte vreun reporter prin Prăvălie, mai bine să-i pună în braţe afacerea cu fata, care părea destul de călâie, şi să nu sufle o vorbă despre rest. Cine ara urechi de auzit să audă!

Primul gazetar care se învârtea prin Prăvălie îl trase de mânecă pe Grazzi pe la orele 16, pe când se întorcea din strada Duperré, întovărăşit de blondul care adunase perlele. Avea un zâmbet serios şi înfăţişarea prosperă a îmbuibaţilor de la *France-Soir*.

Grazzi îl cadorisi cu strangulata din Gara Lyon, cu toate rezervele de cuviinţă, şi, mărinimos, scoase din portofel o copie de pe fotografia victimei. Georgette Thomas apărea aici aşa cum fusese găsită, bine machiată şi bine coafată, foarte uşor de recunoscut.

Gazetarul fluieră, luă note, ascultă cu atenţie, îşi privi ceasul de la mână, spuse că aleargă la Institutul medico-legal: va „unge“ un amic şi, dacă are noroc, va da peste portăreasa din strada Duperré, care se dusese acolo să recunoască victima. Îi mai rămâneau cincizeci de minute să-şi vâre articolul în ultima ediţie.

Plecă atât de repede că într-un sfert de ceas toate celelalte ziare din Paris aflaseră ştirea datorită îngerilor lor păzitori. Dar pentru ele afacerea nu prezenta niciun interes, fiindcă a doua zi era duminică.

La orele 16 şi un sfert, descheindu-şi pardesiul, pe când voia să ridice receptorul telefonului să vadă unde îl va duce carnetul de adrese al victimei, Grazzi găsi pe masa lui de lucru o listă scrisă de mână cu locurile rezervate, între 221 şi 226, în trenul de Marsilia. Cei şase călători îşi reţinuseră cuşetele cu douăzeci şi patru de ore sau cu patruzeci şi opt de ore înainte.

221…..Rivolani…….vineri………4 octombrie, Marsilia.
222…..Darrès………joi………….3 octombrie, Marsilia.
223…..Bombat……..vineri………3 octombrie, Avignon.
224…..Thomas……..joi………….4 octombrie, Marsilia.
225…..Garaudy…….joi………….3 octombrie, Marsilia.
226…..Cabourg…….miercuri……2 octombrie, Marsilia.

Serviciu contra serviciu, cel care se numea Grazzi chemă Institutul medico-legal cerându-i gazetarului să insereze lista în ziarul lui. La celălalt capăt al firului cineva spuse o clipă, vă rog, şi Grazzi răspunse că aşteaptă.

Cuşeta 226

René Cabourg avea de opt ani acelaşi pardesiu cu gaică. Mai tot anul purta mănuşi de lână tricotată, flanele cu mâneci lungi, un fular gros în care îşi înfofolea gâtul.

Era friguros, făcea repede gripă şi, cum de felul lui era posac, încă din primele zile de frig, dispoziţia lui ajungea în pragul neurasteniei.

În fiecare seară părăsea sucursala Paris-Sud a întreprinderii „Progine“ (Progresul în bucătăria dumneavoastră) puţin după orele 17,30. Deşi era o staţie de autobuz chiar în faţa biroului său, în Piaţa Alésia, mergea până la Porte d’Orléans, unde îl lua pe 38 de la capătul liniei, dorind să fie sigur că va găsi un loc liber. De-a lungul drumului până la Gara de Est nu îşi scotea nasul din ziar. Citea *Le Monde.*

În seara asta, care nu era o seară ca toate celelalte, deoarece chiar în aceeaşi dimineaţă se întorsese din singura călătorie pe care o făcuse de zece ani, René Cabourg nu respectă întocmai rânduiala obiceiurilor sale. Mai întâi, îşi uitase mănuşile într-un sertar al biroului şi, grăbit să ajungă acasă, unde nu făcuse curat de o săptămână, coborând în stradă, renunţă să se mai urce şi să le caute. Apoi, lucru care nu i se întâmpla niciodată, intră într-o braserie de lângă Porte d’Orleans şi bău o jumătate de vin la tejghea: nu izbutea să îşi potolească setea de când plecase din Marsilia, într-un compartiment supraîncălzit, unde, fiindcă se aflau şi femei şi nu era sigur că avea o pijama curată, dormise îmbrăcat. În sfârşit, ieşind din braserie, căută la trei chioşcuri de ziare şi nu găsi *Le Monde.* Nu sosie ultima ediţie. Autobuzul aştepta în staţie. Atunci se mulţumi cu *France-Soir.*

În autobuzul 38, instalat la mijloc, departe de roţi, aproape de fereastră, întoarse prima pagină fără să o privească. Paginile interioare, mai potolite, îi stricau mai puţin plăcerea lecturii. Niciodată nu putuse suferi ţipetele, râsetele, glumele piperate. Titlurile cu litere grase aveau asupra lui acelaşi efect.

Se simţea obosit, cu acea apăsare între ochi care îl vestea totdeauna că face gripă. În tren, având una din cuşetele de sus, de unde îi era teamă să nu cadă, dormise totuşi, cu nasul înfundat în vesta împăturită, fiindcă nu avea încredere în pernele Cailor Ferate. Dormise, dar în somnul lui auzise

neîncetat huruitul vagonului de fiecare dată când trecea peste traverse şi suferise tot timpul din pricina căldurii insuportabile. Un somn prin care pătrunseseră toate apelurile megafoanelor instalate în gări şi în care fusese ros de temeri nesăbuite: ba că va fi victima unui accident, ba că se va asfixia cu gaze, ba că i se va fura portofelul de sub căpătâi şi Dumnezeu mai ştie ce.

Ieşise din Gara Lyon fără fular, cu pardesiul descheiat. La Marsilia, în timpul acelei săptămâni fără de sfârşit, era aproape vară. Mai păstra încă în ochi spectacolul ameţitor al Căii Canebière, la ceasurile 3 după-amiază, într-o zi pe când coborâse spre portul vechi, cu soarele în faţă, ca şi unduirea rochiilor de culori deschise, pe spumele jupoanelor, care totdeauna îi făcea oarecum rău. Acum avea gripă, s-a isprăvit.

De altfel, nu ştia de ce s-a isprăvit. Poate din cauza femeilor, a timidităţii lui, a celor treizeci şi opt de ani petrecuţi în singurătate. Din pricina acestei priviri invidioase, de care îi era ruşine, dar pe care nu şi-o putea ascunde totdeauna când întâlnea o pereche de tineri fericiţi şi eleganţi. Din pricina acestei prostii, a răului care i-l făcea asta.

Se gândea la Marsilia, care însemnase pentru el un chin mai mare decât toate primăverile la Paris, şi la o seară petrecută la Marsilia, acum patruzeci şi opt de ore. Gândul acesta îl făcu, prosteşte, să îşi ridice privirile. Încă de pe când era copil avea acest reflex de-a se asigura că nimeni nu-i surprinde gândurile. Treizeci şi opt de ani.

Cu două scaune înaintea lui, în autobuz, o tânără citea *Le Monde.* Îşi întoarse privirea, îşi dădu seama că ajunseseră la Châtelet, că nu citise nici măcar un rând din ziarul cumpărat.

Se va culca devreme. În seara asta va cina la restaurantul *La Charles*, de la parterul casei în care locuia. Va lăsa curăţenia pe mâine. Pentru asta avea timp toată dimineaţa de duminică.

În ziarul pe care tot nu îl citea, peste care îşi plimba maşinal privirea de la un paragraf la altul, îşi văzu numele, asupra căruia abia de se opri o clipă. Oprirea adevărată avu loc cu două rânduri mai jos, când privirea lui căzu peste o frază unde era vorba de noapte, de cuşete şi de tren.

Citi fraza, care nu îi spuse mare lucru, doar atât că se petrecuse ceva noaptea precedentă într-un compartiment al „Foceeanului“. Citi câteva rânduri mai sus că un oarecare Cabourg ocupase o cuşetă din acest compartiment.

Fu nevoit să îşi desfacă braţele ca să despăturească ziarul să dea de prima pagină unde era începutul articolului, vecinul lui se plânse şi se foi.

Înainte de a vedea titlul, inima i se strânse privind fotografia. Femeia, în ciuda porozității hârtiei de ziar, părea cumplit de reală, ca oamenii de care scapi o dată pentru totdeauna, bine că a dat Dumnezeu, şi pe care totuşi îi reîntâlneşti la primul colţ de stradă.

Prin negrul şi cenuşiul cernelei, văzu culoarea ochilor, părul des, licărirea unui zâmbet, elemente care, în ajun, la începutul călătoriei, hotărâseră totul, speranţa lui prostească, ticăloşia de la douăsprezece şi un sfert noaptea. Un val de parfum îi năpădi nările, care nu-i prea plăcuse, când femeia ridicase glasul, foarte aproape de el, întorcându-se cu o mişcare bruscă, a umerilor, ca un boxer care a văzut deschiderea adversarului, un mic bătăuş cu privirea duşmănoasă, de la „Central“, sâmbătă seara, în luptele de la începutul programului.

I se părea că un fel de nod i se pune în gât, purtând în el pulsaţiile inimii, încât cu trei degete, cel mare, arătătorul şi mijlociul, îşi prinse gâtul.

Întorcându-şi instinctiv privirea spre geam să se vadă, îşi dădu seama că autobuzul mergea pe bulevardul Strasbourg şi curând va trebui să coboare.

Cui titlul de deasupra fotografiei, câteva rânduri de la începutul articolului, şi împături ziarul.

În autobuz mai rămăseseră vreo zece persoane. Coborî ultimul, cu ziarul prost împăturit în mâna dreaptă.

Traversând piaţa, în faţa Gării de Est, regăsi mirosurile din timpul călătoriei, zgomotele obişnuite, pentru că trecea pe aici în fiecare seară, dar pe care nu le remarcase cu adevarat niciodată. Un tren şuiera în spatele clădirilor iluminate, nişte maşini îşi porneau motorul.

Femeia fusese găsită sugrumată, pe o cuşetă, la sosirea trenului în gară. Avea un nume: Georgette Thomas. Pentru el, în ajun, ea nu era decât un „G” auriu pe o poşetă, o voce gravă, puţin voalată, cineva care îi oferise amabil o ţigaretă „Winston“, când schimbaseră câteva cuvinte pe culoar. El însă nu fuma.

Ajuns în cealaltă parte a pieţei, nu mai avu răbdare şi desfăcu ziarul stând în picioare pe trotuar. Era departe de un lampadar, nu putea citi. Cu ziarul răvăşit, împinse uşa unei braserii, fu gata să dea înapoi în faţa valului de căldură şi de zgomot, apoi, clipind din ochi, intră. Străbătu sala plină şi găsi un loc pe o banchetă, lângă o pereche care vorbea încet.

Se aşeză fără să-şi scoată pardesiul, cu ziarul întins de-a curmezişul unei mese mici, roşii şi lustruite, de pe care fu nevoit să împingă două pahare mari şi goale aşezate pe nişte rotocoale de carton ude.

Perechea îl privi. Amândoi păreau să aibă vreo patruzeci de ani – el poate ceva mai mult – şi aveau acea înfăţişare boţită, puţin tristă, a două fiinţe care îşi duc viaţa fiecare în altă parte şi se întâlnesc pentru un ceas la ieşirea de la birou. Lui René Cabourg i se părură urâţi, chiar puţin respingători, pentru că nu mai erau foarte tineri, pentru că femeii îi atârna puţin guşa, pentru că desigur o aşteptau acasă un soţ sau nişte copii, pe scurt, pentru toate astea la un loc.

Chelnerul sosi, goli masa mică. René Cabourg fu nevoit să-şi ridice ziarul. Omul şterse masa cu o cârpă umeda, iar urmele ei dispărură cât ai clipi. Comandă o bere, ca la Porte d’Orléans, ca azi-dimineaţă când trecuse pe acasă să-şi lase valiza şi intrase în cârciuma din colţul străzii.

Îi era sete, dar berea nu mai venea. Cufundat în lectură, i se păru vag că paharul era pe masă, căci, fără să ridice ochii, întinse mâna şi îl luă. Când bău, continuând să citească, doi stropi de bere pătară articolul.

Femeia era reprezentanta unei firme de produse cosmetice, îi spusese şi lui lucrul acesta. Şi, de asemenea, că stătuse patru zile la Marsilia. Îşi reaminti şiragul de perle, pentru că-i văzuse de foarte aproape încheietoarea pe ceafă, când se aplecase spre ea, înainte de a face lucrul acela.

Fusese găsită întinsă pe spate, cu ochii deschişi, cu îmbrăcămintea în dezordine. Până la capătul articolului rămase cu această imagine dinaintea ochilor. Erau date o sumedenie de amănunte: fusta ridicată, pantofii negri cu tocuri înalte, urmele şiragului sfărâmat pe gât.

Locuia într-un mic apartament de două camere, pe lângă Piaţa Pigalle. Portăreasa fusese interogată.

Portăreasa, se spunea în articol, „îşi ştergea ochii cu batista“. O stima mult pe locatară: veşnic zâmbitoare, deşi Georgette Thomas nu avusese o viaţă prea fericită. Divorţase la douăzeci şi cinci de ani. O persoană care muncea cinstit, cum rar se află prin cartier, altele o iau repede pe panta rea. Bineînţeles, veneau la ea bărbaţi, dar portăreasa spunea că asta o privea, era viaţa ei particulară, la urma urmelor, biata fată era liberă.

René Cabourg îşi imagină o lampă cu abajurul roşu, într-o odaie cu storurile trase. O singură pată de lumină într-o mare de umbră. Şoapte. Bărbatul, care trebuia să fie înalt, şi frumos, cu acel zâmbet înfumurat de

om obişnuit cu succesele galante. Şi ea. Între lumină şi umbră, alunecarea fustei, luciul pielii, curba unui şold sau a unui umăr. Viaţa ei particulară.

Goli paharul şi din nou nişte stropi de bere căzură pe ziar. Pantofii negri. Femeia cu zâmbet blând care îi oferise o ţigaretă pe culoar. Şi apoi acea privire rea de mic bătăuş de la „Central“. Toţi bărbaţii care o dezbrăcaseră, care o răsturnaseră pe un pat răvăşit, cu mâinile lor aspre pe şoldurile sau pe umerii ei. Şi el, prostia aceea dintr-o seară la Marsilia, dorinţa insuportabilă ce îl cuprinsese când o ajutase să coboare valiza, ziua ireală de la ieşirea din Gara Lyon, şi ziarul acesta.

„Mă simt fericit, îşi spuse, că a murit, că a fost găsită moartă.“

Probabil că la ora când apăruse ziarul ancheta abia începuse. Aveau lista celorlalţi călători din compartiment. Trăgeau nădejdea că se vor prezenta de bunăvoie la Prefectură sau la comisariatul din cartierul lor. Credeau că vor putea face precizări despre ceea ce se petrecuse înaintea crimei. Se pare că omorul fusese comis la sosirea trenului în gară, în înghesuiala tipică ajungerii la destinaţie. Fiindcă mobilul crimei nu părea să fie furtul, comisarul Tarquin şi adjuncţii săi de la Poliţia Judiciară sperau să găsească repede vinovatul. Asta era tot.

René Cabourg ştia că nu fusese nicio înghesuială la sosirea trenului în gară. Călătorii, aşteptând în picioare pe culoarul vagonului, încărcaţi cu bagaje, coborâseră unul după altul, într-un şir liniştit. Valizele erau trecute peste ferestre. Pe peron, pe măsură ce se apropia de barierele ieşirii, mulţimea de oameni sporea, te învăluia. Întindeau gâturile, ridicându-se pe vârful picioarelor, ca să poată zări pe deasupra capetelor pe cei veniţi să-i aştepte.

Nimeni nu venise în întâmpinarea lui René Cabourg. Ştia acest lucru şi se grăbea să părăsească compartimentul, trenul, gara. Ieşise primul din compartiment, printre primii din vagon, şi din gară împreună cu primele valuri de oameni pe care nu-i aşteaptă nimeni.

Citea pentru a patra oară lista din ziar, încercând să dea chip numelor şi numerelor. Rivolani trebuia să fie bărbatul cu haină de piele, părul rar, valiza mică de carton presat cu colţuri tocite şi murdare. Darrès era fata care se urcase la Avignon şi care zâmbise, pe culoar, în timp ce el vorbea cu femeia a cărei poşetă era însemnată cu litera „G“. Nu, nu era ea. Thomas, victima, se afla cu două numere mai departe, deci cușetele erau numerotate fără soţ la stânga, cu soţ la dreapta. Nu mai ştia nici el. Verifică numărul propriei lui cuşete.

Asta era. La stânga, jos, Rivolani, bărbatul cu vesta de piele. Tot jos, la dreapta, Darrès, o femeie blondă, de vreo patruzeci de ani, mult prea fardată, cu un mantou de leopard, sau ceva care i se păruse a fi leopard. La stânga, pe cuşeta din mijloc, fata care se urcase la Avignon. Şi ea era blondă, avea douăzeci de ani sau ceva mai mult, purta un mantou albastru-deschis, peste o rochie subţire, simplă, cu o fundă la gât. La dreapta, pe cuşeta din mijloc, era Georgetta Thomas, şi René Cabourg îi văzu din nou genunchii, fusta ridicată, în clipa când încercase să îşi ia valiza. La stânga, pa cuşeta de sus, Garaudy. René Cabourg nu-şi amintea chipul acestuia. Nu remarcase nimic. Sau, ba da, cuşeta era încă neocupată când se lungise pe locul lui, sus în dreapta, spre miezul nopţii. Mai târziu auzise o voce.

Ridică privirea spre chelnerul ce sta în picioare lângă masa lui. Chelnerul ieşea din tură şi făcea plata.

Scoţând nişte monede din buzunar, René Cabourg dădu peste o fisă de telefon. Îşi aminti de o seară ploioasă, de o cabină strâmtă care mirosea a rumeguş udat, într-o cârciumă de pe bulevardul Strasbourg, nu departe de aici, unde acum două săptămâni încercase să vorbească cu un coleg de birou care îi spusese că-i place boxul. Telefonul sunase în gol.

Adunându-şi banii, chelnerul spuse ceva despre serile de sâmbătă, despre iarnă, dădu din cap şi se îndepărtă, cu şervetul pe braţ, cu pasul unui om care alergase toată ziua.

René Cabourg privi în treacăt fotografia femeii, din prima pagină, apoi împături cu grijă ziarul şi-i puse alături de el, pe banchetă.

Paharul era gol. Aşeză alături, pe rotocolul de carton, fisa de telefon. Pendula electrică, deasupra tejghelei, arăta ora 7, sau aproape. Perechea de la masa vecină plecase.

René Cabourg îşi rezemă capul de spătarul banchetei, închizând pleoapele din pricina luminilor de neon.

Într-un fel, mişcarea aceasta îl făcu să se hotărască. Era obosit, simţea că-şi va petrece duminica doftoricindu-şi gripa, între patul nefăcut, un reşou cu gaze al cărui burlan trebuia reparat de o sută de ani, o ceaşcă pe care nu o va spăla şi care se va năclăi după ce va bea de câteva ori din ea. N-avea niciun chef să se ducă direct acasă, asta era, asta trebuia să fie.

Avea poftă să stea cu cineva de vorbă, cu cineva care să-l asculte, care timp de câteva minute să-i considere o persoană destul de importantă, ce merită să fie ascultată.

Luă fisa în mâna dreaptă, se ridică şi, în picioare, căută din ochi, prin sala care redevenea dintr-odată zgomotoasă, unde se află telefonul.

Coborî nişte trepte. Cabina, unde puteau încăpea mai multe persoane, avea pereţii acoperiţi cu mâzgăliturі. Îşi dădu seama că nu are pe cine să cheme. În ziar se spunea: Poliţia Judiciară sau comisariatul de cartier.

Căută în cartea de telefon cu coperta ruptă numărul Poliţiei Judiciare. Găsi Prefectura. Se gândi la genunchii moartei, la descrierea din ziar: pantofii negri, urma colierului pe gât. Încercă să nu se gândească la ceea ce face. Oare era primul care chema, dintre călătorii din compartiment?

Vocea lui o luă razna când spuse „Alo“, fu nevoit să şi-o limpezească, tuşind. Spuse că era un călător din trenul de Marsilia, un călător din compartimentul despre care se vorbea în *France-Soir*, că era Cabourg. Fără să vrea, spuse aceasta ultimă frază pe un ton atât de afirmativ, atât de pretenţios, încât de la celălalt capăt al firului i se răspunse: „Ei şi?“

Nu erau la curent. Se vor interesa. Trebuia să aştepte. Mai întâi, nu la numărul acesta ar fi trebuit să cheme. Răspunse că nu ştia.

Aşteptă, aplecat peste poliţa de sub aparat, cu bărbia sprijinită pe coate, în ureche bâzâindu-i receptorul, regretând că chemase.

Încerca acum, cu disperare, să regăsească firul, să se gândească la călătorie, să rezume ceea ce avea de spus. Nu-i stăruia în minte decât zâmbetul fetei care se urcase la Avignon, cum se numea oare? Nu mai ştia.

Se urcase în tren cu o jumătate de oră înainte. Cine era în compartiment? Nimeni. Ba da. Un băiat, un băiat de vreo cincisprezece ani. Blond, cu chipul trist, într-un costum de tweed, mototolit. Nu chiar în compartiment, ci în pragul uşii. Cineva dintr-un compartiment alăturat.

René Cabourg îşi scosese îndată pardesiul, pe care-l întinsese pe cuşeta lui, sus, în dreapta. Bărbatul în vestă de piele şi femeia blondă intraseră în clipa când îşi punea din nou piciorul pe podea: îi fusese chiar teamă să nu-i spună ceva pentru că se urcase pe cuşeta de dedesubt fără să se descalţe.

Georgette Thomas sosise mult mai târziu, abia cu un minut sau două înaintea plecării trenului. El se afla pe culoar. Îi făcuse cu greu loc să intre în compartiment, deoarece culoarul era plin de călătorii care îşi luau rămas-bun la ferestre. Îi simţise parfumul. Îi trecuse prin minte: ce lucru plicticos că se aflau şi femei în compartiment şi, deci, nu se va putea dezbrăca. Şi pe urmă se gândise la altceva, o prostie, despre care îşi spuse că e o prostie, că uitase.

— Nu v-am uitat, se auzi o voce la capătul firului. O clipă, să vă dau legătura. Nu închideţi.

Poate că ceilalţi nu citiseră încă ziarul, poate că nu chemaseră încă? Avea impresia că regăseşte o atmosferă cunoscută, ceva care-i plăcuse, compartimentul, cuşetele unde fiecare se instala cum putea, călătoria împreună. Poate că vor fi adunaţi laolaltă, ca martori, pentru confruntare. Vor aştepta aşezaţi la rând pe o bancă într-o încăpere prost văruită. Vor fi cu toţii puţin îngrijoraţi.

— Vă ascult, se auzi o voce.

René Cabourg repetă că era unul dintre călătorii din „Foceean“, că numele lui fusese trecut în *France-Soir.*

O pârâitură scurtă, ascuţită, îi ţiui în ureche. O altă voce: comisarul Tarquin nu se întorsese, i se dădea legătura cu inspectorul. Grazziano. René Cabourg îşi aminti de un boxer american, din categoria mijlocie, de pe vremea lut Cerdan. Inspectorul purta numele unui boxer.

Chiar deasupra poliţei pe care îşi sprijinea coatele văzu o mâzgălitură obscenă, aproape de ochii lui, o împreunare desenată cu un stilou cu pasta, urmată de o întâlnire dată în acelaşi loc în toate după-amiezile, la orele 16, de un oarecare ce se iscălise J. F., douăzeci şi doi de ani, şi care făcea greşeli de ortografie. Întoarse capul, văzu că pretutindeni în jurul lui existau întâlniri de acelaşi fel.

— Inspectorul Grazziano?

În persoană. Era la curent. Îi spunea domnule Cabourg, cum făceau clienţii cu care vorbea toată ziua la telefon, de la biroul său din Piaţa Alesia. Vocea era plină, profundă, o voce radiofonică. René Cabourg îşi imagină umerii laţi, manşetele sumese pe nişte braţe puternice, chipul înăsprit de oboseala de la orele şapte seara.

Inspectorul care purta numele unui boxer spuse că ia ceva pe ce să scrie, apoi din nou că îl ascultă, dar îndată începu el sa vorbească: numele, prenumele, vârsta, adresa, profesiunea.

— Cabourg, René Cabourg. Am treizeci şi opt de ani.

Sunt inspector de vânzări la o firmă de aparate casnice. „Progine“. *Progresul…* Da, întocmai, „Progine“. Nu, sunt într-o braserie, în faţa Gării de Est. Locuiesc pe strada Cinord, foarte aproape de aici. De îndată ce am citit în *France-Soir*… Ei bine, adică, mai exact, nimic deosebit, dar m-am gândit că ar fi bine să vă telefonez…

Bine făcuse. Ocupase într-adevăr cuşeta, stai să vedem, 226, nu-i aşa?

Da, cea de sus, la dreapta, cum intrai, aşa e.

— Aţi luat trenul din Marsilia?

— Întocmai. Ieri seară.

— Şi n-aţi remarcat nimic deosebit în timpul călătoriei?

Îi stătuse pe buze să răspundă că nu avea prea des prilejul să călătorească, că totul i se părea „deosebit" într-un tren, dar în cele din urmă răspunse nu, nimic.

— În ce moment aţi coborât din tren?

La sosire. Adică, vreau să spun, aproape imediat:

— Când aţi părăsit compartimentul, nu vi s-a părut nimic deosebit?

Acum cuvântul acesta îl făcea să râdă, prosteşte. Tot ascultându-l, devenea aproape o necuviinţă. Spuse nu, nimic, dar putea afirma cu certitudine că în momentul acela victima era încă în viaţă.

— O cunoaşteţi pe victimă?

— Vreţi să spuneţi dacă ştiu despre care femeie e vorba? I-am văzut fotografia…

— Au mai fost şi alte femei în compartiment?

Înseamnă că nu ştiau. Deci încă nu chemase nimeni. Lucrul acesta îi făcu o impresie stranie: primul sosit, primul plecat, primul martor.

— Da, încă doua. În sfârşit, cele pe care le-am văzut.

— Pe lista mea nu figurează decât nişte nume, spuse inspectorul Grazziano, şi dumneavoastră sunteţi primul călător din compartiment care ne telefonează. Puteţi să-mi daţi semnalmentele celorlalţi?

Rene Cabourg spuse desigur. Lăsase ziarul pe banchetă, în sală. Îi părea rău.

În acelaşi timp era decepţionat. Nu-i trecuse prin minte că interogatoriul se va face prin telefon, în cabina asta unde începea să transpire, dinaintea unui desen stângaci, de pe care nu-şi putea dezlipi ochii şi pe care nici nu-l mai vedea.

— Ştiţi ce, n-ar fi mai bine să trec să vă văd?

— Chiar acum?

Urmă o tăcere, apoi vocea radiofonică spuse ca e foarte amabil, dar că trecuse de ora 7, mai avea încă mult de lucru cu o altă afacere. Cel mai bine ar fi ca inspectorul să treacă pe la el mâine dimineaţă, sau, dacă nu-l deranjează, să vină ia Prefectură pe la orele 10. Nu-l deranjează?

Rene Cabourg spuse bineînţeles că nu, apoi îi fu ruşine şi dădu înapoi, spuse că va încerca să amâne o întâlnire.

— Bine. Vă spun numele celorlalţi călători şi locul pe care-l ocupau în compartiment. Străduiţi-vă să vă amintiţi. Rivolani, jos, în stânga. Bărbat sau femeie?

— Bărbat. Purta o haină de piele, cred că verde. Avea o valiză ieftină şi veche, în sfârşit, era roasă pe la colţuri, înţelegeţi? Nu prea vorbăreţ. S-a culcat îndată, îmbrăcat, şi probabil a adormit.

— Ce vârstă?

— Vreo patruzeci şi cinci, cincizeci de ani. Părea un om care munceşte cu mâinile, un mecanic, ceva în genul acesta. De dimineaţă, la sosire, când m-am dus la toaletă să mă spăl, încă mai dormea. Am fost nevoit să stau la coadă. Ştiţi cum vine asta. După aceea mărturisesc că nu l-am mai zărit.

Inspectorul găsea că e foarte bine.

Darrès, jos, în dreapta.

O femeie, patruzeci de ani, poate ceva mai mult. Era greu de spus din pricina fardului. Un mantou de leopard sau o imitaţie. Nu ştiuse niciodată să recunoască o blană. Era blondă, foarte parfumată, cu o voce pe care şi-o asculta. Ceva, cum să vă spun (şovăia asupra cuvântului *sofisticat,* deoarece nu era sigur că un poliţist îl poate înţelege), avea un gen al ei, ce mai încolo. Se dusese să se dezbrace la toaletă, un ceas după pornirea trenului. Se întorsese cu un halat roz peste o pijama roz. Sugea nişte pastile pentru gât şi, la un moment dat, chiar oferise una victimei.

Vorbea prea multe. Nu ştia niciodată să aleagă esenţialul. Spuse că asta era tot. În acelaşi timp îşi aminti că femeia blondă vorbise despre cinema, despre Coasta de Azur, despre teatru, şi că de dimineaţă se sculase prima, deoarece, coborând din cuşetă, o văzuse îmbrăcată, gata de plecare, cu valizele rânduite alături de ea. În cele din urmă menţionă toate aceste amănunte.

Inspectorul spuse că astă-seară dăduse de urma unei actriţe, Eliane Darrès, care putea fi foarte bine tocmai femeia aceasta.

Bombat, cuşeta din mijloc, la stânga.

O fată tânără, blondă, nu prea înaltă, drăguţă, de vreo douăzeci de ani. Se urcase la Avignon, asta era. Părea o mică funcţionară care şi-a găsit o slujbă la Paris. O voce puţin cântată. În sfârşit, avea un uşor accent meridional.

Garaudy, sus, în stânga.

Nu ştia nimic. Cuşeta era goală.

Inspectorul spuse: uite colo, toate biletele fuseseră perforate şi, după raportul Identificării Judiciare, pe care îl avea în faţa ochilor, cuşeta fusese

efectiv ocupată.

René Cabourg spuse că n-a fost înţeles bine. Nu văzuse persoana, cuşeta fiind neocupată când se urcase pe locul lui.

— Cât era ceasul?

Prosteşte, fără măcar să ezite, minţi.

— Era ora 11, 11 şi un sfert, nu ştiu prea bine. Mai târziu am auzit un glas. Dorm foarte uşor şi am dormit foarte prost.

— Aţi auzit vocea persoanei din cuşeta vecină, vocea lui Garaudy?

— Întocmai. În sfârşit, presupun că era a ei. Probabil că vorbea cu fata care se afla sub ea. Cred chiar că se apleca şi că au sporovăit destul de multă vreme.

— De ce spuneţi „ea“?

Fu cât pe ce să răspundă „ea – adică persoana“, dar oricum asta n-ar fi schimbat prea mult lucrurile.

— Deoarece cred că era o femeie.

— Ce vă face să spuneţi asta?

— Avea o voce caldă, nu o voce bărbătească. Şi apoi, e greu de explicat, dar dorm foarte uşor şi îi simţeam prezenţa când se mişca. Era o femeie.

— Vreţi să spuneţi că e o chestie de mişcări, de zgomote pe care le auzeaţi?

— Întocmai.

Fu interogat asupra victimei. Lui René Cabourg i se făcu din nou sete. I-ar îi plăcut să poată deschide uşa cabinei, unde acum se sufoca. Simţea cum i se lipeşte cămaşa de spinare, cum îi picură transpiraţia de-a lungul tâmplelor, pe grumaz.

Stătuse puţin de vorbă cu Georgette Thomas, pe culoarul vagonului. Nu-i spusese decât un singur lucru: că era reprezentanta unei firme. Nici măcar numele. Ba da, că petrecuse patru zile la Marsilia. Era al treilea voiaj din acest an în acelaşi oraş. Nu, părea foarte calmă, foarte destinsă.

De dimineaţă se mai afla încă în compartiment când el plecase. Se aflau acolo cu toţii. Nu, într-adevăr, Garaudy nu era. Spusese aşa fiindcă, nevăzând-o, i se părea într-un fel că nu face parte din compartiment.

— Asta e.

Îi dădu numărul imobilului în care locuia pe strada Cinord, numărul de telefon de la birou, făgădui să nu întârzia mâine la orele 10, Quai des Orfèvres, camera 303, etajul trei.

Vocea radiofonică se stinse după un mulţumesc şi un pocnet în receptor, care nu-l eliberă pe René Cabourg,

Citi o altă mâzgălitură, deschise uşa cabinei, rămase o clipă locului în aerul ceva mai curat.

Asta era. O dată, pe la miezul nopţii, într-un tren, fusese şi el un prăpădit care mânjeşte pereţii cu porcăriile lui. El nu mânjise chiar pereţii, dar era cam acelaşi lucru,

Grazziano. Noaptea căzuse, învăluind piaţa Gării de Est, René Cabourg îşi ridică gulerul de la pardesiu, se întrebă dacă, a doua zi, după ce inspectorul va fi vorbit cu ceilalţi călători din compartiment, nu-l va considera drept un mâzgălitor de pereţi, un obsedat sexual.

Greşise minţind în legătură cu ora la care se culcase. La ce bun? Se va găsi altcineva care trebuie să fi auzit, doar ea vorbise destul de tare, aproape că ţipase. Se va afla că avusese loc o ceartă pe culoar, fiecare va deforma această ceartă în felul lui, dar toţi îşi vor aminti ora, fusese înainte şi nu după controlul biletelor. Controlorii o vor confirma.

O minciună. Pentru că minţise o dată, nu i se va mai da crezare. Dacă voia s-o ascundă, însemna că cearta avea importanţa ei. Vor vedea în aceasta o ranchiună de om bolnav, un mobil, poate. Raţiunea certei nu va fi greu de descoperit. Şi aceasta putea fi un mobil: ar fi putut foarte bine să coboare din tren, să se urce o clipă mai târziu, să surprindă femeia cu pantofi negri singură în compartiment şi să se repeadă asupra ei. Ea s-ar fi apărat. El ar fi strangulat-o ca să-i înăbuşe ţipetele.

Însă nu.

Dinaintea oglinzii de deasupra chiuvetei, în camera lui de la etajul cinci, o cameră mansardată unde toate zăceau în părăsire de o săptămână, hainele, plantele, vasele, René Cabourg înghiţi două pilule împotriva gripei, cu un pahar de apă, spunându-şi că mâine lucrurile nu se vor petrece astfel.

Mai întâi, se putea foarte bine să se îi înşelat, de bună credinţa, asupra orei la care se culcase. Esenţialul era sa povestească el însuşi incidentul, ca un amănunt lipsit de importanţă, înainte s-o facă altcineva.

Vedea foarte bine gesturile pe care ar fi trebuit să le facă, atitudinea dezinvoltă pe care ar fi trebuit s-o adopte. Va trece foarte repede peste incident, cu un zâmbet uşor, dând din cap, având aerul că-şi spune: „Femeile astea-s prea de tot…“

Va spune: „Damele astea-s prea de tot…“ Va spune: „Eram amândoi, singuri, pe culoar. Era atrăgătoare. Ştiţi cum vine asta. Se simte. Am cam

pipăit-o. Ştiţi cum se întâmplă. Într-adevăr e păcat, între paranteze, ca o fată atât de bine făcută să fie lichidată aşa… Pe scurt, m-a luat cam de sus, şi-atunci m-am dus să mă culc.“

Va trece repede la altceva. Va fi ca o glumă, între bărbaţi, nimic mai mult.

În faţa oglinzii, privindu-se cum privise desenul obscen, fără să se vadă, se simţi deodată şi mai deprimat. Ştia că nu va putea jucă acest rol, că nu se va folosi de aceste vorbe. Ar fi şi mai caraghios. Va spune pe nerăsuflate adevărul, ceva atât de sărăcăcios, atât de milog, încât se vor simţi jenaţi cu toţii. Se va bâlbâi, se va înroşi, va lăcrima, poate. Va fi ajutat să-şi îmbrace pardesiul, va fi împins afară şi nimeni nu va şti ce să-i spună, toţi vor respira după plecarea lui. Un prăpădit.

René Cabourg îşi scosese pardesiul, dar îl îmbrăcă din nou, încheindu-şi nasturii. Nu putea sta locului. Se va duce să cineze, să facă ceva, orice. Îşi văzu valiza pe patul nefăcut de sâmbăta trecută, îşi spuse că ar fi bine să-şi pună o flanelă de corp, să ia alte mănuşi. Pe urmă se răzgândi, ieşi stingând lampa din tavan, nu şi cealaltă, de la chiuvetă, care continuă să lumineze o oglindă goală.

Ajuns în uşa restaurantului *La Charles,* şovăi. Era aproape ora nouă. Prin geamul vitrinei îl văzu pe patron făcându-şi casa. Nu mai era decât un singur client, un tânăr blond care îşi ridică fruntea şi îl privi, cu gura deschisă ca să înghită o bucata de friptura. René Cabourg se îndepărtă, cu mâinile vârâte în buzunarele pardesiului, cu gulerul ridicat.

Mergând, se gândi din nou la femeia în taior de culoare închisă, cu picioare lungi în ciorapi de nylon, la imaginea pe care i-o lăsase despre ea *France-Soir.* Regreta că uitase ziarul pe bancheta braseriei. Ar fi dorit să recitească articolul, să revadă fotografia.

De ce telefonase, Dumnezeule mare? Desigur că există zeci de Cabourg în oraşul ăsta întunecat, pe care niciodată, da, într-adevăr, niciodată nu-l simţise al lui. Nu l-ar fi putut găsi.

Grazziano îl făcu să se gândească la boxer, de la boxer se gândi la „Central“, de la „Central“ la sâmbătă seara. Era sâmbătă seara.

Avu impresia că e singurul lucru plăcut care i se întâmplase în ultima vreme. „Central“.

Se gândi mai întâi să ia metroul şi apoi, la dracu, era încă la începutul lunii, de Crăciun i se va da o primă. Merse la vale spre Gara de Est, aproape alergând, în căutarea unui taxi.

Când ajunse la Gara de Est, alerga de-a binelea. Cineva, care fără îndoială trebuia să prindă vreun tren, alerga în spatele lui. René Cabourg îmbrânci o pereche, în trecere, deschise o portieră şi strigă şoferului:

— La „Central“!… Sala de box.

Gâfâia. Orele 9. Reuniunea trebuia să înceapă. Va pierde prima luptă. Într-adevăr o primă luptă, un meci de amatori în trei reprize, îl făcuse să prindă gustul acestui fel de a se descărca, de sâmbătă seara. În 1957. Într-o seară de februarie. Doi boxeri categoria cocoş. 53 de kilograme, mărunţi, cu chipuri de mici brute.

Venise la „Central“ ca să-i facă pe plac unui fost coleg de şcoală, care petrecea opt zile la Paris şi se întorcea apoi din nou în Gironde, unde se născuse şi el. Văzuse loviturile, privirile întunecate ale celor doi parteneri când se opreau să răsufle. Dar nu era asta. Când unul din cei doi, urcat pe ring doar cu un prosop pe umeri, căzuse, cu chipul pierdut, cu braţele încurcate în corzi, încasând, încasând, încasând, până când arbitrul îl prinse pe adversar cu amândouă braţele ca să-i ia din faţa lui, începuse vuietul mulţimii, zgomotul fotoliilor care se pocneau, oamenii care se ridicau ca un val uriaş. Atunci se produsese lucrul acela. Exact în acel moment.

René Cabourg se ridicase împreună cu ceilalţi, urlase împreună cu ceilalţi, încercase să ghicească tresăririle boxerului doborât, ifosele boxerului învingător, şi apoi, mult după aceea, simţise că-l dureau mâinile de atâtea aplauze şi redevenise el însuşi, adică nimic, un om în mijlocul mulţimii.

Se întorsese singur la „Central“, şi lucrul acela se produsese din nou. Mai târziu, urmară obişnuiţii sălii, care se cunosc între ei, pronosticurile schimbate în pauză, când oamenii îşi ofereau câte-un pahar la cârciuma de alături, plăcerea de a fi sâmbătă seara şi de a te gândi că, după o săptămână goală, va veni o altă sâmbătă.

Coborând din taxi, în faţa sălii „Central“, René Cabourg credea că măcar o dată va fi ultimul. Dar nu. Un alt taxi opri în urma lui. Din el ieşi o femeie, singură, care îi aminti de femeia din tren, pentru că era brunetă.

Se feri, în faţa ghişeului, când ea se apropie să-şi ia biletul. Era tânără, dar purta încă de pe acum anumite semne, avea un mantou uşor pe umeri, o poşetă pe care-o ţinea strâns la piept, ca şi cum i-ar fi fost frică să nu o piardă. Îi văzu mâinile roşii, mâncate de leşie. Poate că era nevasta unui boxer din program. Va rămâne la vestiar să-i aştepte după sfârşitul meciului, pe bărbăţelul ei, care-i împuiase mintea cu speranţele lui nebune, cu

pachetele de bani, cu apartamentul confortabil, cu titlul, în sfârşit, cu norocul ce avea să le surâdă.

Văzu trei meciuri de amatori, fără să regăsească plăcerea pe care venise s-o caute. Se gândea la serile din Marsilia, în micul hotel de pe Calea Republicii: camera tristă, pentru că trebuia să fie atent la notele de plată, patul care mirosea a levănţică şi, cu patruzeci şi opt de ore mai înainte, perechea din camera vecină, cearta lor şi ceea ce urmase după ceartă. Tocmai intrase în cameră. Mai avea încă servieta în mână, plină de dosare. Şezuse pe pat, nemişcat, cu pardesiul pe el, neîndrăznind nici măcar să respire, poate două ceasuri, poate trei. Îi auzea cum râd, cum vorbesc. Ştia despre femeia aflată de cealaltă parte a peretelui lucruri pe care nu le cunoştea decât iubitul ei. Că nu-şi scosese de la gât şiragul de perle, de pilda. Îl cumpărase la Paris. Că avea părul lung, dat pe spate.

Nu o văzuse niciodată pe femeia aceea. Ieşise, se târâse pe străzile pustii, se întorsese. Nu-i mai auzea. Plecaseră.

Mulţimea se ridica încet în jurul lui. Era pauză. Nu îndrăznea să privească chipurile vecinilor lui. Coborî la toaletă, îşi dădu cu apă rece pe fruntea înfierbântată. Era o prostie că ieşise din casă. Avea febră. Se va îmbolnăvi.

Mâine se va duce să-i vadă pe inspector, în biroul 303, etajul trei. Îi va spune pe şleau ce se petrecuse. Că era singur, era urât, fusese totdeauna aşa, că la Marsilia o femeie pe care nu o cunoştea îl făcuse să vadă, din spatele unui perete subţire, cât era de prăpădit, pur şi simplu, pentru că ea avea o plăcere nebună să facă anumite lucruri despre care el, Dumnezeu ştie de ce, crezuse că femeile nu le fac decât din datorie sau pentru bani. Că apoi umblase ore în şir şi chiar plânsese pe o banca, Dumnezeu ştie unde, noaptea, la Marsilia, plânsese cu hohote, ca odinioară. Că nu înţelesese niciodată nimic din viaţă, din această piesă atât de amuzantă pentru alţii care îi învăţaseră regulile, Dumnezeu ştie cum. Şi că, uite-aşa, se urcase într-un tren de noapte, totul i se păruse din nou „deosebit“, o femeie brunetă îi arătase genunchii voind să-şi coboare valiza, să ia un tub de aspirină, de care de altfel nici nu se atinse. Că în cele din urmă îşi spusese, găgăuţă, că aspirina nu era decât un pretext, un fel de a începe conversaţia. Că era frumoasă, mai frumoasă decât toate femeile pe care le privise atât de aproape. Că era atât de aproape încât îi simţea parfumul, îi cunoştea în toate amănuntele încheietoarea colierului de perle, ca acest colier îi amintea de un altul, pe care totuşi nu-l văzuse niciodată. Şi că în momentul acela, pe

când era aplecată peste fereastra trenului şi vorbea râzând despre Dumnezeu mai ştie ce, căci n-o auzea, dăduse dovada că el nu cunoştea regulile, că nu era decât un prăpădit.

René Cabourg nu auzi uşa de la toaletă deschizându-se în spatele lui. Aplecat deasupra unei chiuvete crăpate, murdare, cu robinetul curgând, fruntea şi părul năclăit de apă, pardesiul descheiat peste haina pe care şiroia apa, primi glonţul de revolver drept în gât, puţin deasupra cefei. Nu auzi nicio detunătură, nu văzu nicio flacără, nu simţi nici măcar prezenţa cuiva în încăperea pustie. Pauza se terminase de un sfert de ceas şi mai bine.

Căzu mai întâi înainte, spre oglinda de deasupra chiuvetei. Neînţelegând de ce mergea spre propriul lui chip, fără să simtă nicio durere, continuând să se gândească la ce va spune mâine. Se răsuci prăbuşindu-se peste chiuvetă şi cravata îi intră în apa care curgea. Se gândi că le va spune tuturor, da, când ea se aplecase, el făcuse lucrul acela, nu o pipăise, nu făcuse niciunul dintre gesturile pe care ar fi trebuit să le facă. Fu năpădit de o speranţă fără de margini, cu capul în apa care curgea din robinet, în genunchi pe mozaicul de la toaletă, şi îi pusese o mână pe umăr, da, pe umărul ei, pentru că era singura fiinţă care ar fi putut înţelege, şi Dumnezeu ştie că înţelesese, cu capul în chiuvetă. Ea se întorsese cu o mişcare bruscă a umerilor, ca un boxer care a văzut deschiderea adversarului, poate pentru ca să-şi bată joc de el, dar, văzându-i chipul, şi-o fi dat seama că era un lucru cu mult mai grav, o fi citit în ochii lui ceva ce nu se poate suporta, se înfuriase şi ţipase.

Alunecă domol pe marginea chiuvetei, obrazul îi ieşi din apă cu ochii închişi, spunându-şi da, mâna mea pe umărul ei, aşa, întrebându-se ce-o fi avut el pe chip de nu putuse ea suporta, dar, înainte de a-şi da vreun răspuns, zăcea întins cu faţa în jos pe mozaic şi murise.

Cuşeta 224

Georgette Thomas pozase fotografului etalând un zâmbet frumos şi studiat. În ziua aceea purta o jachetă sau un mantou cu gulerul de blană albă, iar părul ei, încadrându-i obrazul şi privirea senină, părea încă şi mai frumos, şi mai negru. Probabil că ţinea la părul ei, că petrecea clipe îndelungate periindu-l, încercând diferite coafuri. De asemenea, îi plăcea tot ce i-l punea în valoare şi desigur că de aceea în garderoba ei predomina albul.

Bărbatul în flanelă de corp şi pantaloni de pijama – Antoine Pierre Emile Grazziano, numit Grazzi – se gândi că şeful poate avea dreptate, o fată atât de frumoasă nu putea fi decât victima unei crime pasionale, vinovatul poate că tocmai lăcrima în vreun comisariat de cartier.

Aşeză fotografia de buletin la loc în portofelul de marochin roşu, vechi de trei Crăciunuri, şi rămase o clipă cu coatele rezemate pe masa din bucătărie, cu bărbia în mâini, privind pe fereastră. Înainte de a pune cafeaua la încălzit, pe plita la care putea ajunge fără să se ridice de pe scăunelul pe care şedea, trăsese perdelele înflorate, dezvăluind o duminică ce semăna cu o zi oarecare din săptămână, un cer plumburiu şi nehotărât.

Afară, pe iarba rară, numită „spaţiile verzi“ ale imobilului, noaptea îşi depusese prima promoroacă din anul acela. Grazzi, care plănuise să-şi ducă băiatul la grădina zoologică din Vincennes, după-prânz, nu prea regreta că n-o putea face. Va încerca să se întoarcă acasă la dejun, păstrând, poate, o maşină de la Poliţia Judiciară, şi va rămâne o clipa cu Dino, până când va veni vremea să-şi facă somnul de după-masă. Va fi acelaşi lucru.

Pe plită, cafetiera italiană începu să şuiere. Întinse braţul şi stinse gazul. Fără să se ridice, luă cafetiera şi umplu una din cele două ceşti pe care le rânduise dinaintea lui. Aburul cafelei îi năvăli în obraji.

Bând, fără zahăr, se gândea la raportul din ajun, la apartamentul din strada Duperré, mic, mobilat cu gust, foarte curat, având ceva cam dulceag, ca orice locuinţă de femeie singură, precum şi la sfaturile grandilocvente ale lui Tarquin, şeful lui. *Primo*, să intri în pielea fetei, s-o cunoşti mai bine decât se cunoştea ea singură, să devii dublura ei, şi tot tacâmul. Să înţelegi lucrurile pe dinăuntru, dacă pricepi ce vreau să spun.

Pricepea foarte bine. Un alt inspector, Mallet, şi-i închipuise atât de bine pe Grazzi în pielea şi hainele Georgettei Thomas încât mai râdea încă şi când îşi luaseră rămas bun.

Spre orele 8,30, pe coridor, îi spusese ciao, păpuşico, şi îi ură să aibă parte de multe bucurii cu craii.

Tuturor li se părea drept un lucru de la sine înţeles că avusese mai mulţi. Fără să vrea, în biroul şefului, Grazzi presupusese că îşi schimba iubiţii ca lenjeria.

Avea multă lenjerie, foarte îngrijită, însemnată cu „G“, cu acea literă mică, roşie, care se foloseşte în pension şi care apărea pe dosul combinezoanelor, chiloţilor, bluzelor, până şi pe batiste. Lenjerie de nylon alb şi de dantelă, pe care o răvăşiseră scotocind, atât de plăcută la atingere încât uscăţivul Grazzi se simţi greoi. Pretutindeni acea literă mică şi roşie.

La orele 7 seara, în faţa şefului şi a celorlalţi, Grazzi se exprimase prost. Sau, mai degrabă, încercând să extragă ceva din nimicul notat în carnetul roşu, formulase o concluzie care nu-i aparţinea. La faţa locului, în strada Duperré, răscolind prin dulapuri şi sertare, Gabert, blondul mărunţel care-l însoţea, spusese, pentru că fata era frumoasă şi îl impresiona oarecum faptul că-i citea scrisorile şi îi atingea jupoanele: „Probabil că nu se prea plictisea“.

Existaseră trei bărbaţi în viaţa victimei, patru, punând la socoteală şi soţul pe care nu-l mai văzuse de luni de zile. Vânzătorul de automobile, Harrault, care venise la Quai des Orfèvres pe la orele 6, supus şi cu chipul răvăşit. Ucenicul sau aşa ceva, Bob şi nu mai ştiu cum, pe care trebuia să-i vadă în cursul dimineţii. Şi tânărul de la etajul cinci, din strada Duperré, un student pe care portăreasa părea că-l adoră.

Pentru moment, despre cei trei se putea spune doar că primul era amantul ei. Un bărbat înalt, puţin cam gras, molatic, care repara maşini americane într-un garaj de la Porte Maillot şi despre care, contrar tuturor aşteptărilor, după ce-i vedeai mutra, nu se găsise nimic la cazier. Spusese, în fraze care mergeau doi paşi înainte şi trei înapoi, da, de acord, „fuseseră împreună o bucată de vreme“, coborându-şi glasul fiindcă era vorba despre o moartă, sau fiindcă în prezent era însurat şi povestea asta era foarte veche.

Grazzi îl reţinuse douăzeci de minute. O mutră care cerea palme. Niciun cazier. Alibi de nezdruncinat pentru cele patru zile de la începutul lunii octombrie şi sâmbăta în care se comisese crima. O femeie căreia îi cumpărase un Fiat mic (nou, nu de ocazie, şi Grazzi nu-şi mai amintea de

unde ştia asta). Toate actele în regulă. Haine bine croite. Pantofi lustruiţi. Fost director comercial la o fabrică de parfumuri, unde o cunoscuse pe Georgette Thomas, pe atunci Georgette Lange, reprezentanta firmei. O legătură care a durat şase luni înainte de divorţul ei, doi ani şi jumătate după, asta însemna „o bucată de vreme împreună“. Nu ştia nimic. Nu-i cunoştea niciun duşman. Nu-i cunoştea niciun prieten. Nu putea înţelege cum a fost cu putinţă. Nu pricepea nimic din toate astea. Îi părea rău pentru ea. O mutră care cerea palme.

Grazzi umplu cealaltă ceaşcă din faţa lui, pe masă, puse două bucăţi de zahăr şi se ridică frecându-şi ceafa. Auzise cum, alături, soţia lui începuse să se mişte în pat.

În vestibulul îngust, care despărţea bucătăria de camera lor, ceaşca, prea plină, se vărsă puţin în farfurie. Nu spuse vorba grea ce îi veni pe buze ca să nu trezească băiatul.

Avea ochii deschişi, ca totdeauna. Grazzi, care dormea sus şi care ştia că ea se trezea peste noapte ca să-i învelească pe Dino sau să-i dea să bea, avea impresia că ea nu doarme niciodată.

— Cât e ceasul?

— Şapte.

— Te duci şi azi?

Îi spuse că trebuia, cu conştiinţa încărcată. De fapt, nimic nu-l obliga. Ar fi putut să-i convoace luni pe Cabourg, pe Bob, familia Georgettei Thomas. Nimeni nu-l grăbea, nimeni n-ar fi avut nimic să-i reproşeze. Dacă asasinul profita de acest lucru ca să ridice stavile între el şi poliţie, era cu atât mai bine, un fel de a mărturisi pe loc. Ar fi fost căutat, ar fi fost găsit.

Nu, nimic nu-l obliga, decât lipsa lui de siguranţă, aceasta nevoie pe care o avea mereu de a câştiga timp în lucrul lui, ca un elev nu prea înzestrat care se pregăteşte de examen până în ultima clipă.

Soţia lui, Cécile, care îl cunoştea bine, ridică din umăr, nu îndrăzni să-i amintească de plimbarea la grădina zoologică şi îşi vărsă supărarea pe cafea, care era ori prea slabă, ori prea dulce.

— Ce ţi s-a mai dat?

— O femeie strangulată într-un tren, în gara Lyon.

Ea îi înapoie ceaşca, ştiind fără să-i mai întrebe că nu dorea să aibă afacerea asta pe cap, că va fi şi mai frământat, pentru un timp, să nu se arate mai prejos de ceilalţi.

— Dar nu se ocupă Tarquin de asta?

— El are povestea cu tripoul. Şi pe urmă, acum nu e în stare să se înhame la ceva de care nu se simte sigur. Dacă treaba merge, se va împăuna cu ea. Dacă se împotmoleşte, totul va cădea în spinarea mea. Trebuie să-şi ia gradul în ianuarie, până atunci nu vrea să intre la apă.

Bărbierindu-se în faţa oglinzii, Grazzi îşi aminti de apartamentul Georgettei Thomas şi îşi spuse că era foarte deosebit de al său. Dar cum putea să semene un apartament de femeie singură, într-o casă veche din apropierea Pieţei Pigalle, cu un „două-camere-bucătărie-şi-baie“ dintr-un bloc de locuinţe ieftine din Bagneux, pe care un copil de trei ani îl transforma în câmp de luptă?

Dar tocmai apartamentul, acea atmosferă învăluitoare, acea lumină rarefiată, parcă vătuită, îl făcuseră să spună, în ajun, nişte lucruri la care nici nu se gândea, despre care nimic nu-i permitea să le creadă. O cameră în care perdelele de creton, volanele cuverturii de pe pat, măsuţele şi bibelourile fragile trădau mica dactilografă ajunsă. O bucătărie mică, unde toate lucrurile erau la locul lor. O odaie de baie uluitoare, căptuşită în întregime cu plăcuţe de mozaic alb şi roz, care, probabil, înghiţise o groază de economii şi unde mirosea a farduri, a săpun scump. Cămaşa de noapte scurtă, atârnată pe un umeraş, asemănătoare cu cea găsită în valiză. Prosoape de toate culorile, pufoase ca nişte blănuri, însemnate cu „G“ ca toate celelalte lucruri. Boneta de cauciuc alb, agăţată de un mâner al duşului. Colecţia de borcane de cremă pe o măsuţă. Dar mai ales oglinzile. Pretutindeni numai oglinzi, până şi în bucătărie, iar camera ei era atât de mică, adunată toată în jurul patului, încât oglinzile păreau aşezate şi înclinate în chip echivoc.

Cu obrazul plin de săpun, cu falca alungită într-o grimasă, Grazzi îşi dădu seama de propria lui prezenţă, în propria lui oglindă. Scârţâind, briciul lăsă în urma lui o dâră lată de piele netedă.

Şi acolo era o maşină de ras, la ea, într-un dulăpior de medicamente, dar asta nu însemna nimic, toate femeile au câte una.

Mai existau şi scrisori, majoritatea din partea vânzătorului de automobile, fotografii ale unor bărbaţi pe care le păstra într-o cutie de biscuiţi, amestecate cu pozele ei şi cu cele ale familiei sale.

Dar asta nu era încă totul. Mai era şi altceva în acest apartament, nu ştia bine ce, care-l impresionase într-un anumit fel, care-l făcuse pe Gabert să spună: „Probabil că nu se plictisea“. Camera prea mică, decorul ei prea

feminin, prea dulceag. Ori luxul odăii de baie. Ori acea literă mică, roşie, absurdă, de fată de pension, pe toată lenjeria.

— Spune-mi, te rog…

Soţia intră în cameră, îşi luă rochia agăţată în dosul uşii. Grazzi o privi prin oglindă, cu briciul la înălţimea obrazului, într-un gest încremenit.

Ce vrea să însemne când o femeie îşi marchează toată lenjeria cu iniţiala numelui ei?

— Probabil că-şi dădea rufele la spălat.

— E vorba de iniţiala prenumelui. Şi pe urmă, doar nu se dă la spălat lenjeria de corp? Nu crezi?

Cecile nu credea. Se apropie de oglindă, se privi o clipă potrivindu-şi părul:

— Nu ştiu. Există femei care-şi brodează toată lenjeria. Să ştii de la mine că există.

Nu era vorba de o broderie, îi explică el, ci de un pătrăţel de pânză cusut pe căptuşeală. Când era la internatul din Mans, mama lui îi însemna astfel pijamalele, prosoapele, tot trusoul. În cazul lui era o cifră. Şi-o amintea: 18.

Ea îi spuse din nou că nu ştia, dar că trebuie să fi existat un motiv. Poate era o maniacă. În orice caz, copilul se va trezi în curând. Mânca prost în ultimul timp. Nu e prea plăcut pentru un copil de trei ani să stea mereu la masă fără tatăl lui. Se va întoarce acasă la dejun?

Îi făgădui că se va întoarce, gândindu-se totodată la copilul care mânca prost şi la Georgette Thomas, aşezată alături de o lampă, cosind mici litere „G“ roşii pe lenjeria tivită cu dantele.

Luă autobuzul care venea gol de la Hay-les-Roses şi rămase pe platformă, unde îşi fumă prima ţigară. Era ora 9 dimineaţa. La Porte d’Orleans viaţa pulsa domol. Cerul începea să se însenineze şi străzile Parisului păreau mai gătite de duminică decât cele din Bagneux.

În autobuzul 38, pe care îl luă după aceea, preferă să se aşeze. La staţia Alesia vitrinele întreprinderii „Progine“ îi amintiră că urma să se vadă în dimineaţa aceasta cu omul care telefonase ieri, cum se numea oare? Cabourg. Gabert poate că dăduse şi de urma celorlalţi. Actriţa, Darrès. Şi Rivolani. Nu existau decât doi Rivolani în cartea de telefon.

Grazzi şi-i imagină pe micul Gabert tot cerând până peste miezul nopţii numerele de telefon, unele după altele, scuzându-se, bâiguind explicaţii, pentru ca în cele din urmă să îi spună, când va intra acum pe uşă:

— Nimic, şefule mare. Şaptezeci şi trei de convorbiri, douăsprezece prăvălii de flori, doi ţicniţi şi un schimb de cuvinte tari cu un băcan care se duce în Hale de la 4 dimineaţa, aşa că, vezi bine, poveştile cu sticleţii la 11 noaptea…

— Mai am încă trei, şefule mare, spuse Gabert.

Trezit şi ras de mai puţin de un ceas, cu obrazul încă îmbujorat de frigul de afară, aştepta aşezat pe-un colţ de masă, nu a lui, ci pe masa lui Pardi, un corsican taciturn, care lucra totdeauna singur şi care încheiase în ajun o afacere cu nişte avorturi.

Intrând în sală, Grazzi îşi scoase pardesiul, salută cu un semn din mână pe doi inspectori de serviciu care fumau în picioare şi vorbeau despre fotbal. Un bărbat în haină, fără cravată, sta aşezat lângă o uşă, cu privirea pierdută, înfipt drept pe scaun, cu cătuşe la mâini.

Fără să ridice ochii de pe inevitabila lui jucărie (o mica placă metalică pe care, cu degetul arătător, mişca nişte pătrăţele cu cifre, într-o viteză ameţitoare), Gabert spuse că se culcase după miezul nopţii, că statul mai pierduse alte milioane de franci vechi cu convorbirile telefonice şi că prostia oamenilor era de neînchipuit.

— Pe care din ei i-ai găsit?

— Mai întâi, pe actriţă. Abonaţi care nu erau acasă. Treizeci de restaurante până s-o găsesc. Am dat de ea la *André*. E îngrozitor ce foame poate să ţi se facă tot dând telefoane pe la restaurante. Toate zgomotele pe care le auzi. E îngrozitor.

— Şi pe urmă?

— Rivolani. Omul care face transporturi. Am vorbit cu nevastă-sa, nu cu el. Era dus până la Marsilia, a rămas în pană cu camionul la douăzeci de kilometri înainte de-a ajunge în oraş. Şi-a lăsat camionul într-un garaj din Berre şi a luat trenul să se întoarcă acasă. Nevastă-sa are o voce grozavă.

— Şi al treilea?

— A treia, este o femeie, şi cuşeta era totuşi ocupată.

— Garaudy?

Gabert, care găsise combinaţia jocului, strică totul, o luă de la capăt fără să se oprească. Parul lui blond, pieptănat cu grija, ondulat ca cel al unui june-prim din timpul ocupaţiei, era încă umed pe la tâmple. Îşi păstrase pe spate pardesiul bej cu glugă, *deuffeul-cotul*[1] cum spunea el, fularul lui ecosez, „care era într-adevăr din Scoţia“. De zece ori pe zi ceilalţi inspectori

îl luau peste picior din cauza părului blond, a pardesiului neobişnuit pentru serviciu, a gesturilor de băiat de bani gata, dar lui puţin îi păsa. Era mărunt, slab, cu zâmbetul unui om care nu ia nimic în serios, mai ales meseria. Nu-şi iubea meseria, dar nici n-o detesta. Era un lucru care nu-l privea. Tatăl lui o dorise.

— Doamna Garaudy, da. Una dintre doamnele Garaudy. Sunt foarte multe în familie. A noastră e măritată cu fiul, un inginer care a fost transferat la Marsilia acum şase luni. Douăzeci şi şase de ani, un as în electronică. E un caraghioslâc şi electronica asta. Am un prieten care lucrează şi el în branşă. Are o teorie a lui, că toată mitologia greacă poate fi regăsită în această chestie.

Grazzi, care se aşezase dinaintea biroului său, îşi scosese carnetul roşu şi îşi freca ceafa cu nerăbdare.

— Ei, şi pe urmă?

— S-au însurat de un an. O poveste întreagă despre bătaia de cap pe care a avut-o soacra să-i instaleze la Marsilia.

— Treci peste asta.

— Este important pentru cele ce urmează. Au lăsat o grămadă de lucruri la Paris. Cum soţul, Garaudy, se speteşte muncind – are vocaţie, nu dă pe-acasă câte trei zile, se culcă cu electronica, îţi dai seama? – doamna Garaudy care te interesează s-a ocupat singură de transportarea marafeturilor şi se pupă-n bot cu soacra.

— Ei bine, şi?

— Şefule mare, eşti un ingrat. Da, da. Fără glumă. Am pierdut două ceasuri ca să aflu toate astea. În cele din urmă am vorbit cu nora. Cina la Neuilly, la alţi Garaudy. Îi tremura glasul când am pus-o la curent despre ce e vorba. Ce poveste palpitantă de spus prietenelor! „S-ar fi putut foarte bine să mă strângă pe mine de gât“, îţi dai seama? Se numeşte Evelyne. Şi ea are o voce plăcută. I-am cerut să se descrie, ca să mă amuz puţin. Cred că arată bine. A venit pentru câteva zile, până joi mi se pare. I-am spus că, nici vorbă, trebuie să stea la dispoziţia justiţiei.

Gabert râse, fără să ridice privirea, mişcându-şi fără oprire degetul arătător, imposibil de urmărit.

— Mi-a jurat că nu este ea, că n-a sugrumat pe nimeni. I-am spus că vom vedea. Dacă şeful ăl mare este de acord, mă duc s-o văd la orele 11, în strada La Fontaine, numărul 130, întreb de Lyne. Eşti de acord?

Grazzi spuse că e mai bine aşa decât să se împiedice de el toată dimineaţa. Dar să lase maşina, avea nevoie să se ducă acasă la dejun.

La ora 10 Cabourg nu venise încă şi Grazzi se gândi că poate profita să se ducă să bea o cafea la podul Saint-Michel. Pe când ieşea din sală, cu pardesiul pe braţ, împreună cu Gabert, un agent veni să-i anunţe că un bărbat şi o femeie doreau să-i vadă. Erau sora şi cumnatul victimei. Se numeau Conte. Veneau de la Institutul medico-legal.

Soţii Conte se aşezară dinaintea mesei lui Grazzi, consultându-se din priviri la fiecare-pas. Intrau în localul poliţiei pentru prima dată în viaţă şi, după mutrele lor, se vedea bine că şi-o imaginaseră altfel. Femeia, care era înaltă şi brunetă ca şi victima, dar care nu-i semăna de loc, plânsese. Bărbatul avea înfăţişarea unui funcţionar de bancă devenit miop din cauza cifrelor. În dosul lentilelor groase ale ochelarilor, ochii lui albaştri ca de copil căutau timid, aproape temător, ochii lui Grazzi, de parcă ar fi avut în faţă un animal respingător ce trebuia îmblânzit.

Nu era funcţionar de bancă, ci contabil la o sucursală Renault. O lăsa pe nevasta lui să vorbească, se mulţumea să aprobe din cap, din timp în timp, aruncându-i câte-o privire lui Grazzi, părând a spune aşa este, exact aşa.

Se duseseră să recunoască, la Morgă, cadavrul Georgettei Thomas. Sperau să-l poată lua chiar în astă-seară. Făcuseră toate cele necesare pentru înmormântare. Erau singurele rude ale victimei aflate la Paris. Părinţii celor două surori locuiau la Fleurac, în Dordogne, unde aveau o fermă şi o autorizaţie pentru o cârciumă-băcănie, pe şoseaua spre Périgueux.

Georgette era, „cum să spun“, un fel de fiu risipitor al familiei. La optsprezece ani îşi făcuse un „rost“ la Paris. La Périgueux, unde îşi luase diploma de studii, eliberarea, balurile populare, animaţia creată de prezenţa soldaţilor, toate laolaltă îi suciseră capul. Urma nişte cursuri, să iasă dactilografă, dar în cele din urmă aflară că frecventa mult mai stăruitor braseriile din centru. A fost un scandal acasă! Plânsese zile în şir, voia să plece. Până la urmă a plecat.

Sora ei, Jeanne, care era cu doi ani mai tânără şi şedea în faţa lui Grazzi, cu chipul palid şi îndurerat, o însoţise la gară, o urcase în tren, crezând că n-o va mai vedea niciodată.

— Când aţi revăzut-o?

— După câteva luni, când m-am măritat. Îl cunoscusem pe soţul meu cu o vară mai înainte. Îşi petrecea vacanţa la Fleurac.

El aprobă cu o mişcare insistentă de bărbie. Aşa era, exact aşa.

— De atunci locuiţi la Paris?

— Da, nu departe de ea, aproape de Piaţa Clichy. Dar nu ne vedeam prea des.

— De ce?

— Nu ştiu. Nu duceam acelaşi fel de viaţă. Ea s-a căsătorit la un an după mine. Era reprezentanta unei fabrici de parfumuri, „Gerly". S-a măritat cu şeful serviciului de vânzări, Jacques, care e un om de treabă. Pe vremea aceea venea la noi mai des, duminica la dejun şi uneori în cursul săptămânii, când ne duceam împreună la cinema. Pe urmă a divorţat. Între timp, noi am avut doi copii, un băiat şi o fată. A început să vină mai rar. Îşi închipuia, poate, că-i purtăm pică pentru ceea ce făcuse, pentru bărbatul cu care trăia, nu ştiu, cam aşa ceva. Venea mai rar pe la noi.

— Aţi văzut-o de curând?

— Acum aproape o lună. Ne-a invitat să bem o cafea la ea acasă. Am stat un ceas sau două, într-o duminică după-masă. Dar trebuia să iasă în oraş. În orice caz, nu ne mai spunea nimic.

Gabert, aşezat pe colţul mesei învecinate, îşi ţinea privirea aplecată asupra jucăriei. Cifrele metalice, mişcate câte trei pe secundă, făceau un mic zgomot sec şi iritant. Puse o întrebare:

— Ea a cerut divorţul?

Jeanne Conte şovăi o clipă, îl privi pe Gabert, îl privi pe Grazzi, îşi privi soţul. Nu ştia dacă trebuie să răspundă, dacă tânărul blond, care nu avea înfăţişare de poliţist, avea dreptul să-i pună întrebări.

— Nu, Jacques. La „Gerly" întâlnise un alt bărbat, directorul comercial, şi după câtva timp Jacques a băgat de seamă. S-au despărţit. Ea şi-a luat o altă slujbă. A intrat la „Barlin".

— Drept urmare, a trăit după aceea cu iubitul ei?

Altă ezitare. Nu-i plăcea să vorbească despre asta, mai ales faţă de soţul ei, care, acum, îşi plecase ochii, cu o mutră ofuscată.

— Nu chiar. Şi-a găsit un apartament, acesta din strada Duperré. Bănuiesc că venea s-o vadă, dar nu şedea cu ea.

— Îl cunoaşteţi?

— L-am văzut o singură dată.

— L-a adus la dumneavoastră?

— Nu. I-am întâlnit, într-o zi, din întâmplare. Acum vreo trei ani. Plecase şi el de la „Gerly". Se ocupa de automobile. Câteva luni după asta a apărut

Bob.

— Cine este Bob?

— Robert Vatsky. Face desene, face muzică şi nu mai ştiu ce.

Grazzi se uită la ceas, îi spuse lui Gabert că era timpul să se ducă în strada La Fontaine. Gabert aprobă din cap şi plecă târându-şi picioarele, cu jucăria într-o mână, cu fular-ul în cealaltă. Ca de fiecare dată când îl vedea îndepărtându-se astfel, cu un mers leneş şi destins, netulburat de nimic niciodată, Grazzi se pomenea că se gândeşte la el chemându-l pe numele mic, pe care-l găsea cu totul aiurit, Jean-Loup. Şi, timp de câteva secunde, se simţea cumplit de fericit, ca şi când fiul lui ar fi învăţat un cuvânt nou, pe care îl stâlcea puţin. Era caraghios.

— Aveţi vreo idee despre persoana care a putut face lucrul acesta? Vreau să spun, ştiţi cumva că sora dumneavoastră ar fi avut duşmani?

Împreună, soţii Conte dădură din cap neputincioşi. Ea spuse, că nu ştiau nimic, nu înţelegeau nimic.

Grazzi scoase dintr-un sertar inventarul făcut de Identificarea Judiciara, cită cifrele contului din bancă şi cele ale foilor de plăţi, suma găsită în portofel. Li se părea normal.

— Mai avea şi alte venituri în afară de salariu? Economii? Titluri de rentă?

Nu credeau.

— Nu-i stătea în caracter, explică femeia, mototolindu-şi nervos batista, făcând-o cocoloş. E greu să va fac să înţelegeţi. Până la şaisprezece ani am trăit alături de ea, ne culcam în acelaşi pat, îi purtam lucrurile, o cunoşteam bine.

Începu din nou să plângă domol, privindu-l mereu pe Grazzi în faţă.

— Era foarte ambiţioasă. În sfârşit, cum să vă spun, era în stare să muncească pe brânci şi să facă multe sacrificii pentru a avea ce doreşte. Dar banii în sine n-o interesau. Nu ştiu cum să spun, n-o interesau decât lucrurile care-i aparţineau şi pe care le cumpărase cu banii ei. Spunea adeseori „e a mea“, „e al meu”, „mantoul meu“, lucruri de felul acesta. Înţelegeţi?

Grazzi spuse că nu.

— Ei bine, de pildă, încă de pe când eram mici, avea reputaţia unui om avar. Glumeam pe socoteala ei la masă, pentru că nu voia să-mi împrumute bani din puşculiţa ei. Dar nu ştiu dacă „avar“ este cuvântul potrivit. Nu păstra banii. Îi cheltuia. Pentru ea. Nu putea suporta ideea să-i cheltuiască

pentru altcineva. N-a făcut în viaţa ei un cadou, decât fiului meu, pe care-l iubea foarte mult, dar cu fetiţa mea era altceva, se creau chiar unele situaţii idioate la noi în casă.

— Ce vârstă are băiatul dumneavoastră?

— Cinci ani. De ce?

Grazzi scoase din portofel fotografiile de copil găsite printre lucrurile victimei.

— El e, Paul. Fotografiile au fost făcute acum doi ani.

— Dacă înţeleg bine, doamnă, sora dumneavoastră nu avea obiceiul să facă economii, însă avea un caracter… să spunem egoist. Aşa e?

— Da şi nu. N-am spus că era egoistă. Era chiar foarte generoasă, foarte credulă faţă de toată lumea. Toate prostiile pe care le făcea erau din pricina naivităţii. Era foarte naivă. Chiar i se reproşa lucrul acesta. Nu ştiu cum să vă spun, dar acum ca e moartă…

Lacrimile curgeau din nou. Grazzi îşi spuse că era mai bine să treacă la alt subiect, Bob, spre pildă, apoi să întrerupă întrevederea, reluând-o mai târziu. Fără să vrea, zgândărea aceeaşi rană:

— I-aţi făcut reproşuri? V-aţi certat?

Trebui să aştepte până când ea îşi şterse ochii cu batista făcută ghem. Spuse da, din cap, cu mici sughiţuri fără zgomot, care-i umflau vinele gâtului.

— Acum doi ani, de Crăciun, pentru o prostie.

— Ce prostie?

— Maşina. Îşi cumpărase o maşină, o „Dauphine“. Venise de câteva ori să-i vadă pe soţul meu şi el se ocupase de credit, de livrare, în sfârşit de tot. Dorea de multă vreme să-şi cumpere o maşină. Cu săptămâni înainte de-a o comanda, începuse să spună „maşina mea, a mea“. Când a primit-o, în ajunul Crăciunului, s-a dus la un garaj şi a pus să i se picteze nişte iniţiale mici pe portierele din faţă. Trebuia să vină la noi la dejun. A sosit cu întârziere. Ne-a explicat de ce. Era fericită, e de necrezut…

Grazzi nu mai putea suporta lacrimile care curgeau în două şiruri neîntrerupte pe-un obraz palid.

— Am râs de ea, din pricina iniţialelor. Şi pe urmă, ştiţi cum se întâmplă lucrurile de soiul acesta, se spun prea multe, totdeauna prea multe, până la urmă arunci în faţă lucruri care, de fapt, n-o priveau decât pe ea… Uite-aşa. După aceea am văzut-o mai rar, poate de cinci sau şase ori în doi ani.

Grazzi spuse că înţelege. Şi-o imagina pe Georgette Thomas, la masă, în ajunul Crăciunului, mândră de automobilul ei cu iniţialele şi cu poliţele acceptate, intrată dintr-odată sub tirul reproşurilor şi al sarcasmelor, desertul mâncat în tăcere, îmbrăţişările în silă la plecare.

— Dacă n-a fost ucisă pentru a i se fura ceva, aşa cum credem noi, vedeţi pe cineva dintre cunoştinţele ei care ar fi putut s-o duşmănească?

— Cine? Nu vad pe nimeni.

— Vorbeaţi de acel Bob.

Femeia ridică din umeri.

— Bob e un incapabil, un leneş, ca atâţia alţii, dar nimeni nu şi-i poate imagina că ar putea omori pe cineva, oricine ar fi. Şi mai ales pe Georgette.

— Atunci soţul ei?

— Jacques? De ce? S-a recăsătorit, are un copil, nu i-a purtat niciodată pică în aşa hal.

Soţul aproba acum fiecare frază. Deodată, deschise gura şi spuse foarte repede, cu o voce piţigăiată, că era crima unui sadic.

Omul cu cătuşe, din fundul sălii, fără să-şi ridice privirea, începu să râdă, drept pe scaunul lui, contemplându-şi încheieturile mâinilor. Auzise, sau poate era nebun.

Grazzi se ridică, spuse soţilor Conte că avea adresa lor, că-i va revedea fără îndoială înainte de terminarea anchetei. Pe când ei se îndreptau spre uşă, dând din cap pentru a-i saluta pe cei doi inspectori care se uitau la ei cum pleacă, Grazzi îşi aminti de apartamentul din strada Duperré şi puse o ultimă întrebare care-i opri pe loc înainte de a ieşi.

Femeia răspunse nu, cu siguranţă nu, Georgette nu vedea pe nimeni altcineva în ultima vreme decât pe cel care se numea Bob. Georgette nu era ceea ce Grazzi înclina să creadă.

Spunea că Georgette era un caz aparte. Spunea că trebuia să fie înţeleasă. Oricum, el nu-şi imaginase niciodată că era singurul din viaţa ei şi gelozia, slavă Domnului, nu-i stătea în caracter. Dacă inspectorul îşi îndrepta cercetările în direcţia asta, trebuia să-i spună pe loc că mergea pe-o pistă falsă şi că se va izbi cu capul de perete.

Se numea într-adevăr Bob. Era prenumele înscris pe buletinul lui de identitate. Robert era un pseudonim. Spunea că părinţii lui avuseseră nişte idei bizare, se înecaseră amândoi când el avea zece ani, plimbându-se într-o

barcă cu pânze în Bretagne. Acum avea douăzeci şi şapte de ani, împliniţi de două luni.

Georgette murise la treizeci de ani. Durerea pe care el, Bob, o încerca sau nu, asta nu-l privea pe inspector. Fără supărare, sticleţii îl umpleau de scârbă sau îl făceau să râdă. În ce-l priveşte pe inspector, nu ştia încă. Dar i se părea că intră mai degrabă în a doua categorie. Să-ţi închipui că Georgette ar fi avut bani, e un lucru caraghios. Să-ţi închipui că soţul ei ar fi fost în stare sa se urce într-un tren pentru a asasina pe cineva fără să facă în pantaloni, e un lucru caraghios. Să-ţi închipui că el, Bob, ar putea afla o scuză cât de mică unei crime pasionale, când este aproape singura mişelie care merită într-adevăr pedeapsa cu ghilotina, e un lucru caraghios. Dar să-ţi imaginezi în plus că el, Bob, ar fi căzut în ridicolul de-a comite o crimă de soiul asta, şi încă într-un vagon de clasa a doua, e un lucru trist. Inspectorul – cum se numea? Grazziano, da, există un boxer pe care-l cheamă la fel – Grazziano ar trebui sa se ia cu mâinile de cap.

Venise pentru că-i făcea rău să-i vadă pe copoi tot punând labele pe lucrurile Georgettei. Trecuse prin strada Duperré aseară şi nu-i plăcuse, chiar nu-i plăcuse deloc felul în care fusese scotocit apartamentul. Dacă nu eşti în stare să pui lucrurile la locul lor, mai bine nu le răscoleşti.

Că-l va băga sau nu la carceră, puţin îi pasa, va vorbi pe tonul care-i place. Şi dacă inspectorul e destul de şmecher, ar fi mai bine să-l asculte. Sticleţii ar trebui să se gândească la susceptibilitate înainte de a-şi alege meseria, dar la vârsta inspectorului asta nu-i o treabă serioasă.

Mai întâi, Georgettei nu i s-a furat nimic, fiindcă în casa ei nu se găsea nimic ce putea fi furat. Chiar şi un poliţist putea pricepe asta pe loc.

Pe urmă, era o femeie mult prea bine ca să cunoască pe cineva în aşa hal de nenorocit încât s-o ucidă. Spera că inspectorul – cum îl chema, Doamne sfinte? Grazziano, aşa e, mulţumesc – spera că inspectorul înţelegea bine ce voia să spună.

În sfârşit, dacă se putea da crezare frazei ticăloase a unui ziarist ticălos, se pare că Georgette ar fi murit abia după trei minute. Inspectorul trebuie să-şi bage bine în cap că acesta e lucrul cel mai grav, chiar dacă nu era grav decât pentru el, Bob, care nu se putea gândi la aceste trei minute fără să-i vină să arunce în aer tot Parisul. Pentru că nu-i nevoie să urmezi neapărat cursurile serale la Prefectura Poliţiei ca să înţelegi că trei minute e un preţ puţin cam piperat pentru un profesionist, şi că târâtură care făcuse asta era un amator. Şi încă un amator nu prea înzestrat, speţa cea mai rea.

Dacă ar putea face o rugăciune, el, Bob, care nu credea în Dumnezeu, s-ar ruga ca lucrul acela, în ciuda aparenţelor, să fi fost într-adevăr făcut de un profesionist, căci atunci ziaristul înseamnă că a repetat o imbecilitate, şi Georgette a murit fără să sufere.

Şi încă ceva: adineauri i-a văzut ieşind de aici pe Urâta şi pe Amărâtul, sora şi cumnatul Georgettei. Atunci, fără supărare, mai bine să-i ajute pe sticleţi să evite copilăriile care i-ar putea costa scump pe contribuabili. Sunt nişte oameni îngrozitori. Mai grav, bine intenţionaţi. Şi vorbăreţi. Ceea ce au spus e tot atât de adevărat ca şi Apocalipsul. Ei n-o cunosc pe Georgette. Nu poţi cunoaşte pe cineva când nu-l iubeşti. Orice ar fi spus, erau vorbe-n vânt.

Asta-i. Spera că inspectorul, care trebuie să se fi săturat tot spunându-şi numele, a băgat la cap. În rest, sincer îi părea rău şi îşi cerea scuze, dar niciodată nu-şi amintea numele oamenilor.

Grazzi îl privea cu ochi lipsiţi de expresie, sătul să-l mai asculte, puţin speriat, el însuşi că nu chemase încă un agent, de pe coridor, să-l ducă pe ţicnitul ăsta la arest.

Era imens, cu un cap mai înalt decât Grazzi, un cap teribil, cumplit de slab, cu ceva ciudat de atrăgător în ochii albaştri care se mişcau fără încetare.

Grazzi şi-l închipuise cu totul altfel pe amantul Georgettei Thomas. Nu mai ştia cum şi-i imaginase. Acum era aici. Arăta mai bine decât vânzătorul de automobile. Îl irita pe Grazzi, că prea le punea pe toate la punct, şi-l apucase durerea de cap.

Dar în ajun, în momentul crimei, se afla la nişte prieteni, la cincizeci de kilometri de Paris, într-un sat din Seine-et-Oise, unde toţi cei şase sute de locuitori puteau confirma spusele lui; nu trecea niciodată neobservat.

Gabert telefonă la douăsprezece şi un sfert. Tocmai plecase de la familia Garaudy. Era într-un debit de pe strada La Fontaine. O văzuse pe noră, trebuia să i-o spună, era al dracului de frumoasă.

— Nu ştie nimic, n-a remarcat nimic, nu poate spune nimic.

— Descrierile ei corespund cu cele făcute de Cabourg?

— N-a descris nimic. Spune că s-a culcat de îndată ce s-a urcat în tren şi că a adormit pe loc. Abia dacă îşi aminteşte cum arăta victima. A coborât din tren îndată după sosire, pentru că soacra ei o aştepta în gară.

— Totuşi trebuie să-i fi văzut pe ceilalţi călători… Şi pe urmă, asta nu corespunde. După cum pretinde Cabourg, cuşeta de sus a rămas liberă până

la orele unsprezece şi jumătate sau douăsprezece noaptea.

— Poate că s-o fi înşelat?

— Îl aştept să vină aici. Cam cum arată femeia?

— Frumoasă, brunetă, cu părul lung, ochii mari şi albaştri, nasul mic şi cârn exact atât cât trebuie, subţirică, în jur de 1,60 m, ce mai încolo, nu e deloc rău făcută. E destul de plictisită, asta se vede limpede. Vorbeşte ocolit, îţi dai seama cam cum e. Tot ce doreşte e să fie lăsată în pace. Mâine dimineaţă vine să-şi facă depoziţia.

— N-a remarcat nimic deosebit în timpul călătoriei?

— Nimic. Spune că nu ne va fi de niciun folos. S-a suit în tren, s-a culcat, a dormit, a coborât din tren şi soacră-sa o aştepta în gară. Asta-i tot. Nu cunoaşte pe nimeni, n-a remarcat nimic.

— E cam prostuţă?

— Nu prea pare. E plictisită, atâta tot. Se simte că nu-i place deloc să fie amestecată în asemenea poveşti.

— Bine. Vom mai vorbi după-masă.

— Eu ce să fac? Am o prietenă cu care aş putea lua masa.

— Du-te. După aceea dă o fugă până la Clichy să-i vezi pe camionagiu, pe Rivolani. Eu îl mai aştept încă puţin pe Cabourg. După-amiază mergem s-o vedem pe actriţă.

La ora 3 Tarquin era în biroul său, aşezat la masa de lucru. Nu-şi scosese pardesiul. Avea aerul că e mulţumit.

Ridică privirea spre Grazzi, până în dreptul cravatei, şi spuse, ei bine, domnule Holmes, cum merge cu sănătatea?

Îşi bătea la maşină raportul. Era foarte priceput la întocmirea rapoartelor. Trebuie să stoarcem ceva, pricepi ce vreau să spun?

Grazzi rămase nemişcat în faţa mesei, aşteptând ca celalalt să-şi termine fraza, bătând la maşină cu amândouă mâinile, ca o adevărată dactilografă. Grazzi era atât de neajutorat dinaintea unei maşini de scris încât îşi făcea ciornele de mână.

Şeful spuse că treaba merge bine. Se lăsă pe spătarul fotoliului şi scoase o ţigară mototolită dintr-un buzunar al pardesiului, O îndreptă între degete şi spuse foc, te rog, totdeauna mi se şterpelesc chibriturile. Trăgând fumul în piept, scoase un mormăit satisfăcut, apoi spuse că Direcţia Siguranţei Teritoriale îi va lua treaba asta de pe cap peste trei zile, miercuri dimineaţă îl va vedea pe şeful cel mare şi după asta, scumpule, o să mi ţi-i învârt şi eu puţin.

Dar Grazzi cum stătea? Se gândise la sugrumata aia, azi-dimineaţă, în baie. O să-i spună ceva lui Grazzi. Să ciulească bine urechile.

Se ridică melodramatic, aşa cum făcea totdeauna, şi spuse că nu avea de ce să-şi bată capul. *Primo,* fata a fost gâtuită pentru ceva care s-a petrecut înainte de plecarea la Marsilia. *Secundo,* pentru ceva care s-a petrecut în timpul şederii la Marsilia. *Tertio,* pentru ceva care s-a petrecut după asta, chiar în tren. Important este doar mobilul, ai să vezi unde te va duce singur.

Grazzi murmură vag ceva în legătură cu simplu sau simplist, dar şeful spuse ţţ, ţţ, ţţ, ai mai văzut vreo soluţie fără mobil, spune-mi şi mie, că nu sunt chiar atât de deştept?

Spuse că Grazzi, care era un om inteligent, pricepuse desigur că două ipoteze din trei nu ţineau. *Primo* şi *secundo,* dacă scârnăvia care făcuse asta o cunoştea pe victimă încă dinainte de-a se fi urcat în tren, n-ar fi fost nici măcar o şansă la zece mii să aleagă un loc şi un moment ca acesta pentru a o strânge de beregată. Chiar dac-ar fi fost scrântit de tot, dat fiind că o cunoştea sau ca şi-a dat osteneala s-o urmărească până la Paris, ar fi preferat o adunare publică în sala „Mutualité“, în faţa a cinci mii de persoane, sau Piaţa Concorde, dacă pricepi ce vreau să spun: oricum, neghiobia lui ar fi fost mai puţin bătătoare la ochi.

Tarquin, care se tot învârtea prin încăpere, cu mâinile în buzunarele pardesiului, scoase un deget arătător, îngălbenit de nicotină, se opri, îl propti de cravata lui Grazzi, privindu-l fix.

— Nu, totul s-a petrecut în tren, domnule Holmes! Noaptea aceea trebuie s-o cercetezi. Între vineri seara, orele 10,30, şi sâmbătă dimineaţa, la 7,50, n-ai ce căuta în altă parte.

Îşi apasă de trei ori degetul pe pieptul lui Grazzi, scandând:

— Unitate de timp, unitate de loc, unitate de ce-oi vrea, asta-i regula clasică. Dacă i-a răsucit gâtul în tren, înseamnă că n-o cunoştea, că nu putea alege alt loc, că era grăbit, că s-a hotărât pe loc.

Îşi întoarse degetul spre propriul lui obraz, îşi ciocăni fruntea cu convingere.

— Ai încredere în capul ăsta. Dacă mă pricep şi eu la ceva. Apoi asta-i, le văd.

Era ceva nou?

Grazzi spuse nu, nu mare lucru, luase interogatoriul unor oameni care erau prea departe la ora crimei ca să fie suspecţi. Vor verifica şi cum şi-au

petrecut timpul fostul soţ, Jacques Lange, şi tânărul chiriaş din strada Duperré, un student pe care-l cunoştea victima.

Aşteptau primul raport de la Marsilia.

— Şi ceilalţi călători din compartiment?

— Cabourg n-a venit azi-dimineaţă. Însă e probabil că mi-a spus la telefon tot ce ştia. Au fost găsiţi alţi trei, o actriţă, un camionagiu şi soţia unui tip care se ocupă cu electronica. Gabert s-a dus să-i vadă.

— Cine a mai rămas?

— Cuşeta vecină cu cea a victimei, numărul 223, Dacă acest Cabourg nu se înşală, înseamnă că la Avignon s-a urcat o fată. Se numeşte Bombat. Nu e în carte.

— Şi damicela?

Grazzi nu spuse nimic pentru moment, dar că începea s-o cunoască mai bine. În acelaşi timp îi era teamă, deoarece ştia că nu era adevărat, că nu cunoscuse niciodată pe nimeni, că lucrurile se vor petrece ca de obicei, depoziţii, chipuri, teorii şi până la urma nimic, decât siguranţa de sine a acestui om gras, cu o privire care îţi scapă, de un arivism primitiv, care se aşeza din nou la masa lui de lucru, cu mâinile în buzunarele pardesiului.

Tarquin avea oare dreptate?

Grazzi găsi pe masă un bilet de la tânărul Gabert. Sosiseră ştiri de la Marsilia. Negative. Un inspector de acolo, un corsican pe care Grazzi îl cunoştea, reconstituise timpul petrecut de victimă în cele patru zile dinaintea morţii. Primul raport, telefonat, îi va fi comunicat în jurul orei patru.

Aşteptă, cu fruntea lipită de fereastra din spatele mesei lui. Pe Sena trecu o barcă cu luntraşi în tricouri de culoare roşie, suflând doisprezece nori mici de aburi.

Gabert îi aduse personal raportul, şase pagini bătute la maşină în trei exemplare. Se întorcea de la Clichy. Îl văzuse pe Rivolani, pe soţia şi pe copiii lui. Îi plăceau. I-au oferit o cafea, un pahar de rachiu. Vorbiseră despre toate, chiar şi despre omor.

— Lasă-mă în pace. Citeşte şi tu asta. Pe urmă mergem la actriţă. Apoi la Cabourg, care n-a venit.

Citiră. Gabert mesteca *chewing-gum.*

Georgette Thomas ajunge la Marsilia marţi 1 octombrie la orele 8,37. Către orele 9 soseşte cu un taxi la *Hotelul Mesageriilor*, pe strada Felix-Pyat, în cartierul Saint-Mauront, unde a mai tras şi în cursul călătoriilor precedente. Este un cartier popular, locuit mai cu seamă de italieni sau de familii de origine italiană.

Din această clipă până la plecare, în seara de vineri 4 octombrie, este ocupată zilnic cu demonstraţiile pe care le face într-un salon de coafură din centru, la „Jacqueline d'Ars“, pe strada Roma. Părăseşte magazinul în jurul orei 19 şi îşi petrece toate serile, începând cu prima, în tovărăşia numitului Pierre Becchi, steward pe vaporul *Orléans* al Companiei Generale Transatlantice.

Semnalmentele lui Pierre Becchi: înalt, brunet, elegant, destul de voinic, treizeci şi cinci de ani. Cazier: doua condamnări ispăşite la închisoarea maritimă din Toulon pentru lovire şi vătămarea integrităţii corporale, în timpul serviciului militar, nimic după aceea. Capătă dreptul de-a se îmbarca pe vaporul *Orléans* la începutul lunii noiembrie, pentru o călătorie de zece săptămâni în Extremul Orient. A cunoscut-o pe Georgette Thomas cu câteva luni mai înainte, în februarie, în cursul unei alte călătorii făcute de ea la Marsilia. A locuit în cameră cu ea, la *Hotelul Mesageriilor.* N-a mai văzut-o de atunci, n-a primit nicio veste din partea ei.

Marţi 1 octombrie, după-amiaza, Georgette Thomas telefonează de la „Jacqueline d'Ars“ la un bar-tutungerie de pe strada Félix-Pyat, unde are obiceiul să vină Pierre Becchi în perioadele când e pe uscat. Stewardul nu se afla în sala în acel moment şi atunci ea îl roagă pe domnul Lambrot, proprietarul barului, să-i transmită s-o aştepte în aceeaşi seară la orele 20.

În jurul orei 20, Georgette Thomas se întâlneşte cu Pierre Becchi la barul din strada Félix-Pyat, unde, până la venirea ei, jucase cărţi cu nişte clienţi obişnuiţi.

Cinează într-un local italian de pe Bulevardul Naţional, în apropiere, şi se întorc împreună la *Hotelul Mesageriilor,* către orele 22.

În zilele următoare, după ce îşi termină ziua de lucru, Georgette Thomas se întâlneşte cu prietenul ei în acelaşi bar-tutungerie, la aceeaşi oră, cinând în acelaşi local italian, în afară de joi, când, după cinema, supează într-un restaurant din vâlceaua Auffes, pe malul mării.

Dimineaţa următoare ea părăseşte cea dintâi *Hotelul Mesageriilor,* ia autobuzul la încrucişarea străzii Félix-Pyat cu Bulevardul Naţional, se duce la lucru. Ia dejunul împreună cu lucrătoarele de la „Jacqueline d'Ars“, la o

autoservire de pe strada Roma. Pierre Becchi părăseşte camera către ora prânzului.

Persoanele care, în câteva ceasuri, au putut fi interogate n-au remarcat nimic neobişnuit în comportarea victimei.

Pierre Becchi, interogat în această dimineaţă de duminică, nu poate da nicio precizare utilă anchetei. N-a cunoscut-o pe Georgette Thomas decât zece zile în total, cinci în februarie, patru în octombrie, nu ştie nimic despre viaţa pe care o ducea la Paris, nu-i cunoaşte niciun duşman, nu poate bănui mobilul crimei. Vineri seara, după ce au cinat în grabă împreună, la localul italian, a condus-o la gara Saint-Charles. S-au despărţit cu două minute înainte de pornirea trenului, la intrarea pe peron. A doua zi, în momentul când femeia era strangulată la Paris, el se afla la Marsilia. Toate spusele lui sunt confirmate.

Se va continua culegerea mărturiilor de la cei care au întâlnit-o pe Georgette Thomas. Dacă va apărea ceva nou, vor urma pe dată alte rapoarte.

În aceste patru zile timpul fusese foarte frumos la Marsilia. Inspectorul corsican care telefonase spunea că vremea continuă să se menţină frumoasă.

Înainte de a părăsi localul Poliţiei, împreună cu Gabert, Grazzi intră în biroul comisarului Tarquin, care nu mai era acolo. Lăsă pe masă un exemplar din raportul de la Marsilia, văzu o notiţa care începea cu numele său:

Grazzi. Dacă lucrurile s-au întâmplat în tren, e un furt. În orice caz, e vorba de un țicnit.

Grazzi se gândi mai întâi că cel mai nebun dintre amândoi etc., dar descoperirile peremptorii ale lui Tarquin îl impresionau totdeauna. Reciti biletul, ridică din umeri: n-a existat nimic de furat.

Îl ajunse pe Gabert din urmă, pe scări. Cu mâinile în buzunarele pardesiului, mestecându-şi guma, Jean-Loup asculta cum i se jeluiau trei inspectori dintr-un alt serviciu cu o atenţie care, venită din partea lui, friza slugărnicia, sau merita pedepsită cu carcera.

Cei trei se sprijineau de rampa scării, cu câteva trepte mai sus decât el, şi îi spuneau de câte nopţi nu dormiseră. Toată săptămâna străbătuseră Parisul în lung şi-n lat după un băiat căutat în zece departamente, care fugise de acasă, sau fusese răpit, n-are importanţă. Acum un alt serviciu trebuia să se ocupe de băiat, celor trei li se dăduse pe cap un asasinat întâmplat în timpul

nopţii trecute, un tip care fusese împuşcat în closetele de la „Central“, ce mai loc!

Gabert, ca şi Grazzi, lucrase şi el până ieri la afacerea cu băiatul, căci era vorba de fiul unui consilier municipal din Nisa, şi mulţi fuseseră trimişi „să fileze“ în Saint-Germain-des-Pres, în Cartierul Latin, în aeroporturi şi în gări. Spuse că într-adevăr e o porcărie, dar ce se putea face? Şi plecară amândoi, Grazzi înainte, Gabert în urma lui, dând din cap cu un aer înţelegător şi dezolat.

În maşină, Grazzi se aşeză la volan şi Jean-Loup îşi scoase jucăria din buzunar. Merseră pe cheiurile de pe malul stâng, îndreptându-se spre Piaţa Alma.

— Ce spui?

— Despre ce?

— Despre Marsilia.

Gabert, fără să-şi ridice privirea de pe dominou, spuse că ar trebui să meargă la faţa locului, un raport nu vorbeşte, ci pălăvrăgeşte.

— Oricum, însă, putem avea încredere în ei, spuse Grazzi. Dacă n-au găsit nimic, înseamnă că n-a existat nimic. Şeful spune că totul s-a petrecut în tren.

În două fraze răspicate, Gabert spuse ce gândeşte despre şef şi ce-i venea să facă cu ideile lui. Trecură pe sub tunel, în dreptul grădinii Tuileries, ieşiră în faţa stopului pe roşu. Grazzi opri maşina şi scoase batista.

— Înţelegi tu asta, un tip care vede o femeie o dată la şase luni, pentru şase nopţi, pentru patru nopţi (îşi suflă nasul), şi după asta se despart buni prieteni (îşi şterse nasul încă o dată) până la data următoare?

Jean-Loup spuse că înţelege, da, că nu era ceva prea complicat. Grazzi îşi vârî batista în buzunar, îşi trecu dosul palmei pe sub nări. Spuse că n-a întâlnit niciodată o femeie de felul acesta.

— De felul acesta sau altfel, de fapt n-am întâlnit prea multe femei. M-am însurat la douăzeci de ani.

Jean-Loup îi spuse nu-ţi mai povesti viaţa, e pe verde. Porniră din nou. De-a lungul Senei, sub Piaţa Concorde, cerul era acoperit de nori şi o ceaţă uşoară plutea deasupra apei.

— Pentru când i-ai convocat pe Rivolani şi pe cealaltă?

— Pe mâine dimineaţă, spuse Gabert. Dar nu-i nicio scofală. Fata nu ştie nimic, şi el prea puţin.

— Îşi aminteşte de ceilalţi din compartiment?

— Vag. Spune că a dormit. N-a fost atent la nimic. În orice caz, descrierile se potrivesc, până când e vorba despre cuşeta de sus, Garaudy. Nici el n-a văzut-o pe Evelyne, dar nu ştie dacă ea se afla în cuşetă când a adormit, sau dacă a intrat după. Asta poate confirma ceea ce spune fata sau ceea ce spune Cabourg, cum vrei.

— Şi ea, ce mutră are?

— Nu de criminală.

Grazzi spuse că Georgette Thomas nu părea să fie o femeie care se întâlneşte cu un bărbat o dată la şase luni, pentru câteva nopţi, şi care între timp nici, nu se mai gândeşte la el. Şi totuşi aşa era.

— Nimic nu-ţi spune că nu se mai gândea la el, spuse Jean-Loup. Lumea s-a mai schimbat de pe vremea când aveai douăzeci de ani, şefule mare, potriveşte-ţi ceasul la ora exactă.

Se făcuse orele 5 când trântiră portierele maşinii, dinaintea unui indicator de staţionare interzisă, sub ferestrele imobilului unde locuia Eliane Darrès. La capătul străzii înguste şi liniştite se zărea un colţ din Palatul Chaillot, galben-deschis, agăţat de cer.

Casa era elegantă, scara liniştită, ascensorul funcţiona.

— Tot e un noroc, spuse Grazzi.

Se simţea obosit, o oboseală care-i venea de la cap. Nu izbutea să intre în pielea bietei fete, n-o înţelegea, renunţa chiar să încerce. Să interoghezi oameni, să iei note, să fii o furnică ce se întoarce seara în mijlocul alor săi, atâta tot. Dacă afacerea lâncezea, alte furnici se vor pune pe lucru. În cele din urmă se va dezgropa ceva, se va deschide o portiţă.

În timp ce ascensorul urca, rapid, fără zgomot, îl privea pe Gabert, care nu se uita la el, care se gândea probabil la altceva, la vreo femeie, indiferent la ce, care în fond îşi bătea joc de povestea asta. Grazzi îi invidia aerul posac, chipul liniştit. Jean-Loup nu va fi niciodată o furnică, nu dorea să dezgroape ceva, nu urmărea nici avansare, nici consideraţie din partea superiorilor. Intrase în poliţie cu trei sau patru ani mai înainte pentru că, spunea el, tatăl său avea mania administraţiei, era un maniac încăpăţânat, şi că, ascultându-l, îşi câştigase liniştea. Tatăl lui era ceva într-un minister, poate la Interne, şi dacă aşa era într-adevăr, însemna că-şi împingea fiul pe sub mână.

Deschizând uşa ascensorului, la etajul trei, Gabert spuse că spera să se isprăvească repede treaba. Avea o întâlnire pe Champs-Elysées la orele 8 şi, dacă trebuiau să mai treacă şi pe la Cabourg, nu mai ajungea niciodată.

În faţa uşii cu două batante, după ce sună, îşi descheie atent nasturii pardesiului bej, netezindu-şi părul cu podul palmei.

— Cum arată?

— Cine?

— Femeia cu care te întâlneşti deseară, spuse Grazzi.

Jean-Loup făcu eh, la fel de aiurită ca toate celelalte, şi uşa se deschise.

Eliane Darrès purta o rochie de casă roz, papuci roz cu blană albă. Grazzi nu avea impresia că o ştie, fiindcă numele ei nu-i era cunoscut, dar o recunoscu pe dată pentru că o văzuse în vreo zece filme, deţinând roluri mici, veşnic asemănătoare şi care de cele mai multe ori fuseseră probabil mute, deoarece vocea ei îl uimi.

O voce pe registrul de sus, manierată, plăcut glumeaţă, vocea unei femei care nu prea are de făcut mare lucru de dimineaţă până seara, nu are slujnică să-i deschidă uşa, dar care se crede obligată să spună că are o întâlnire peste zece minute şi că, în zilele noastre, nu mai poţi ţine slujnica acasă.

Îi conduse printr-un vestibul zugrăvit în roz, spre o cameră roz, în care lămpile, aşezate pe nişte măsuţe joase, erau aprinse. Avea părul lung, decolorat, pe care şi-i răsucea într-un coc mare pe ceafă şi, când se întoarse să-i poftească pe fotolii, obrazul ei îngust, cu ochi mari şi întunecaţi, era al unei femei de patruzeci şi cinci de ani, cu pielea distrusă de farduri, care arăta bătrână fiindcă voia să pară tânără.

Cuşeta 222

Intrând în salon, Eliane Darrès era cât pe ce să-şi piardă un papuc şi nu avu timpul necesar să mascheze fotoliul stricat, cel care scârţâia pentru că i se dezlipise un picior.

Inspectorul, care se numea Gracio sau Gracino, se instală tocmai în acel fotoliu şi îşi descheie pardesiul. Tovarăşul lui, mai tânăr, cu privirea nepăsătoare, se aşeză pe canapea şi îşi scoase liniştit din buzunar jucăria cu plăcuţe.

Odată cu primele scârţâituri ale fotoliului, auzi şi sunetele metalice ale jucăriei. Desigur că inspectorul tânăr şi blond nu-i aruncase nici măcar o privire.

Cunoştea genul acesta de îndrăciţi, care intră pretutindeni c-a la ei acasă, se aşază picior peste picior, acceptă un pahar fără să spună mulţumesc. În general rămân studenţi ani de-a rândul, studenţi în ceva, în drept sau limbi orientale. Sunt calmi, frumuşei, nepoliticoşi, taciturni, plac femeilor fără măcar să le privească, fac dragoste o dată, destul ca să-ţi pierzi capul, apoi invocă pretextul oboselii pricinuite de cursuri, îţi îndrugă: doar nu asta contează, totul va fi altfel după terminarea examenelor, şi câteodată te sărută, foarte în grabă, cu buze indiferente şi umede, cum fac copiii, sau îţi pun degetul arătător pe genunchi, când te întorci de la coafor, îţi spun ceva drăguţ, şi-atâta tot, te scot din minţi.

Cel de acum era inspector, nu avea înfăţişare de inspector, şedea cu privirea plecată asupra jocului său, şi viteza cu care schimba cifrele din locul lor era agasantă şi fascinantă, ca un ecran de televiziune pe care n-ai vrea să-i priveşti.

— Nu vă vom reţine prea multă vreme, spuse cel care se numea Gracio sau Gracino. Am izbutit să interogăm alţi trei călători din compartimentul dumneavoastră. Din nefericire, deşi lucrul e de înţeles, mărturiile lor nu concordă întru totul, într-un tren de noapte oamenii se gândesc mai cu seamă să doarmă şi fiecare remarcă alte amănunte.

Ea spuse că e adevărat. Se aşeză în faţa lui pe fotoliul cel bun, cu picioarele încrucişate şi într-o parte, potrivindu-şi cu grijă rochia de casă peste genunchi.

— Văd că purtaţi o verighetă, spuse inspectorul cel înalt, cu faţa osoasă. Sunteţi căsătorită?

— Am fost. Mi-am pierdut soţul cu mulţi ani în urmă.

El scoase un carneţel roşu din buzunarul pardesiului, îl deschise la pagina unde se afla creionul, începu să ia note, ca în filme. O rugă să nu considere drept o indiscreţie faptul că-i va pune câteva întrebări personale, ca să afle cine era ea.

Scrise că era actriţă, văduvă de opt ani, numele ei adevărat era Dartetidès, avea patruzeci şi şapte de ani, petrecuse de curând o săptămână la Aix-en-Provence, unde turnase un film.

Speră o clipă că n-o va întreba dacă se întorsese la Paris de îndată ce îşi terminase treburile, dar el se gândi la acest lucru. Ştia că va fi uşor să i se verifice declaraţiile la Serviciul de producţie şi fu nevoită să admită că n-au avut nevoie de ea decât trei după-amieze. Rămăsese apoi câteva zile la Marsilia, crezând că va găsi ceva de lucru în alt film. Adăugă că era un obicei frecvent al actorilor, chiar şi al celor cu vază, de a încerca să facă două lucruri dintr-o lovitură când turnează exterioarele.

Se făcu o mică tăcere, apoi inspectorul cel înalt şi slab spuse fără convingere că înţelege.

— Aţi reținut cuşeta 222, joi 3 octombrie, nu-i aşa?

— Era cuşeta de jos, la dreapta, cum intrai în compartiment. Când m-am suit în tren, în compartiment se mai aflau încă doi călători.

Marsilia. Străzile din Marsilia, la orele 10 seara. Barul mic de pe Bulevardul Atena, în josul scărilor mari ale gării Saint-Charles, unde luase un ceai şi nişte prăjituri. Luminile şi zgomotele de pe cheiuri. Greutatea valizei.

Când intrase în compartiment, aproape în acelaşi timp cu omul în haină de piele, celălalt îşi rânduia bagajele şi se urcase încălţat pe cuşeta de jos. Nu îndrăznise să-i atragă atenţia, nu îndrăznea niciodată. De altfel, o ajutase apoi să-şi urce propria valiză.

Era plictisită că se aflau şi bărbaţi în compartiment. Socotise chiar cât o va costa suplimentul pentru o cuşetă de clasa întâia. Sperase de asemenea că vor mai fi şi alte femei. Dar deocamdată nu venea nimeni. Îşi amintea cum se aşezase de-a latul pe cuşeta ei, aplecată înainte, căci era prea puţin loc deasupra capului, prefăcându-se a căuta ceva în poşetă, aşteptând plecarea trenului, golirea culoarelor, sfârşitul comediei celor care îşi luau rămas bun.

— Victima a intrat deci în compartiment după dumneavoastră?

— Vreau să spun, o femeie, despre care cred că ar fi victima, s-a urcat exact înaintea plecării trenului. O altă femeie, o fată tânără, s-a urcat în timpul nopţii, la Avignon.

În ajun, la *André*, după ce primise telefonul din partea poliţiei, se întorsese la masa unde prietenii ei ajunseseră la desert. Nu le venea să-şi creadă urechilor, unul alergase până în strada François I să caute ziarul *France Soir.* Erau în total şapte sau opt, printre care o începătoare femeie fatală, cu ochi de culoare deschisă, care înregistrase în aceeaşi după-amiază comentariul unui scurt metraj despre Madagascar. Se aplecaseră cu toţii deasupra ziarului întins de-a curmezişul mesei. Cei de la mesele vecine trăgeau cu urechea.

— Victima era o femeie brunetă, îmbrăcată într-un taior de culoare închisă, spuse inspectorul Gracio sau Gracino.

— Deci, ea era. I-am văzut fotografia aseară şi mi-o amintesc foarte bine. E chiar oribil cât de limpede o văd în faţa ochilor. Toată noaptea n-am făcut decât să mă gândesc la ea.

— Aţi întâlnit-o cumva înainte de-a o vedea în tren? Numele ei este Georgette Thomas.

— Nu, niciodată.

— Sunteţi sigură?

— Absolut sigură. Ocupa cuşeta de deasupra mea.

— Aţi vorbit cu ea?

— Da. În sfârşit, ştiţi, genul acela de conversaţii care se înfiripă în tren. Mi-a spus că locuieşte la Paris, că se ocupă cu vânzarea de parfumuri, mi se pare. A recunoscut parfumul pe care-l întrebuinţez şi am stat de vorbă câteva minute.

— Asta la plecarea trenului?

— Nu, mai târziu.

— Încercaţi să ne povestiţi cum s-a desfăşurat călătoria dumneavoastră, cât mai precis posibil, începând din clipa când aţi intrat în compartiment.

Făcu da din cap, îl privi pe celalalt inspector, blondul, cel care nu-şi ridicase privirea. Se întreba dacă n-ar fi trebuit să le ofere o cafea, un pahar de porto, sau dacă, dimpotrivă, le era interzis să accepte asemenea invitaţii în timpul serviciului.

— Când am intrat eu, în compartiment mai erau încă doi bărbaţi. Unul ocupa cuşeta de sus, în dreapta intrării. Părea să fie un funcţionar, din pricina mutrei lui serioase, uşor triste, în sfârşit, nu ştiu nici eu de ce spun

asta. Am avut impresia că e funcţionar. Poate din cauza costumului pe care-l purta, vechi, ponosit… Habar n-am.

Se împotmolea, ca de obicei. Nu-şi lua privirile de la pardesiul albastru-închis al inspectorului aşezat în faţa ei, un pardesiu prea strâmt, ros pe la mâneci. Şi el era un fel de funcţionar. Nu mai scria în carneţel. O privea cum se fâstâceşte.

Ştia totuşi ce-ar fi trebuit să spună. Nu dormise toată noaptea, iar toată dimineaţa, în bucătărie, se gândise la călătoria aceea, îşi pregătise frazele cu care avea s-o descrie.

— Găsesc că un lucru este important, spuse ea deodată. Omul acesta s-a certat cu victima.

Pocniturile metalice încetară. Ea îşi întoarse iarăşi privirile, întâlni ochii indiferenţi ai tânărului blond, în timp ce acesta întreba:

— Cine? Funcţionarul?

— Se numeşte Cabourg, spuse inspectorul cu faţa osoasă. Ce înţelegeţi dumneavoastră prin „ceartă“? O cunoştea pe victimă?

Spuse nu, nu avea această impresie.

— Nu mai ştiu precis când, eu citeam o revistă ilustrată, ea a vrut sa-şi coboare valiza ca să ia ceva dinăuntru. Bărbatul cu înfăţişare de funcţionar, acest Cabourg, a ajutat-o. Apoi au stat o clipă de vorbă pe culoar, ca două persoane care abia au făcut cunoştinţă. Nu cred că se cunoşteau de mai înainte, fiindcă le-am auzit începutul conversaţiei. Nu ştiu cum să vă explic.

— Înţeleg, spuse inspectorul Gracio sau Gracino. Abia după aceea s-au certat? De ce?

Îi înfruntă privirea câteva clipe. Avea nişte ochi limpezi, atenţi, un chip palid şi frământat. Spuse că nu era greu de ghicit. Asemenea lucruri se întâmplă probabil adesea în trenuri.

Simţea ca şi tânărul blond are privirea aţintita asupra ei, o privire care era poate plictisită, apăsătoare, poate uşor ironică. Desigur că ghicise despre ce era vorba şi se gândea că-i făcuse chiar plăcere să asiste la această scenă, că fusese geloasa, că o invidiase pe tânără brunetă căreia i se făcea curte pe culoarele trenurilor, şi alte idioţii.

— După ce a vorbit o clipă cu dânsa, pe culoar, probabil ca bărbatul a devenit îndrăzneţ, i-a spus vreo vorbă, a făcut vreun gest deplasat… Asta am înţeles eu. Încă din compartiment o privea cu nişte ochi ciudaţi… În sfârşit, femeile înţeleg lucrurile acestea. Între ei a avut loc o dispută. Ea vorbea, vorbea tare. Uşa compartimentului era închisă, n-am auzit,

cuvintele, dar oricine îşi putea da seama ce se petrece, după sunetul glasului ei. O clipă după aceea ea a intrat, singură, în compartiment şi s-a culcat. El a intrat mult mai târziu.

— Cam cât era ceasul, cu aproximaţie?

— Nu ştiu. Când m-am dus să mă schimb, la toaletă, să ma pregătesc de culcare, m-am uitat la ceas: era 11,30. Probabil că cearta a avut loc o oră mai târziu.

— Vă aduceţi aminte dacă s-a petrecut înainte sau după controlul biletelor?

— După, sunt sigură de asta. În compartiment mai era o călătoare în acel moment. Cea care se urcase la Avignon. O fată blondă, destul de frumuşică, îmbrăcată într-o rochie de culoare deschisă şi un pardesiu albastru. Probabil că citea, deoarece doar lumina de la capul ei era aprinsă când controlorii au deschis uşa şi ne-au cerut biletele. Ştiţi, la capul fiecărei cuşete există nişte beculeţe electrice.

— Deci era după miezul nopţii?

— Cu siguranţă.

— Ce s-a întâmplat după aceea?

— Nimic, ea s-a culcat. Mai târziu am auzit cum bărbatul a intrat în compartiment şi s-a urcat să se calce pe cuşeta lui. Celălalt bărbat, care era pe cuşeta de jos, în stânga, stinsese şi el lumina de multă vreme. Apoi am adormit.

— Nu vă mai amintiţi nimic în legătură cu această ceartă?

— Nu, cred că v-am spus tot ce ştiam.

— Aveţi impresia că acest Cabourg îi purta pică?

Îşi aminti cum arăta bărbatul în costumul ponosit, de dimineaţă, la sosire, privirea piezişa, obrazul crispat, vocea aceea supusă cu care i-a vorbit în pragul compartimentului, cerându-i scuze că o deranjează. Pocniturile metalice reîncepură. Spuse că nu avea această impresie.

— La sosire el a părăsit de îndată trenul, fără să-i adreseze niciun cuvânt, fără s-o privească. Se simţea că-i era ruşine, mai ales în faţa celorlalţi, şi că voia să scape de noi cât mai repede.

— Şi ea?

— Era cu totul altceva. Nu era nici grăbită, nici nu-i era ruşine. Nu se mai gândea la incident, sau voia să lase impresia că nu se mai gândeşte. A stat de vorba cu mine şi cu tânără din Avignon. Bărbatul cu haină de piele a coborât la rândul sau, spunând la revedere. Asta şi cu bună seara dată în

ajun, la intrarea în compartiment, cred că sunt singurele cuvinte pe care le-a rostit în tot timpul călătoriei.

— Cabourg a coborât deci primul. Apoi celălalt bărbat care se numeşte Rivolani. Aşa este, da?

Eliane Darrès făcu nu din cap, spuse că acest Cabourg nu coborâse primul, ci după băiatul din cuşeta de sus. Blondul încetă brusc pocniturile jocului său, inspectorul osos se lovi de trei ori cu vârful creionului peste buze,

— Un băiat? spuse Gracio sau Gracino. De ce un băiat? Despre care cuşeta vorbiţi?

— Cea de sus, din stânga. În sfârşit, băiatul…

— Care băiat?

Nu mai înţelegea nimic, îi privea pe amândoi pe rând. Ochii blondului nu aveau nicio expresie, cei ai inspectorului cu chipul palid erau plini de neîncredere.

Cel de-al doilea o lămuri că fusese găsit ocupantul cuşetei de sus. În realitate era vorba despre o femeie, care se numea Garaudy. În timp ce-i vorbea, o privea drept în faţă, cu o expresie de atenţie plictisită, aproape de decepţie: se gândea că ea se înşelase, poate, în tot ce le spusese până acum, că vor fi nevoiţi să nu dea mare crezare mărturiei sale. O actriţă fără lucru, îmbătrânită, puţin megalomană, puţin limbută.

— Cum arăta băiatul acela? o întrebă el.

— Destul de înalt şi slab. Ca să vă spun adevărat, nu l-am văzut prea bine…

Auzi suspinul scurt, insolent, al micului inspector în pardesiu bej, văzu clipirea ochilor şi figura dezamăgită a tovarăşului său. Îl privi pe acesta din urmă, pentru că n-ar fi putut suporta privirea celuilalt fără să se simtă pierdută.

— Ascultaţi-mă, domnule Gracino, am impresia că nu-mi daţi crezare, însă eu ştiu…

— Grazziano, spuse inspectorul.

— Iertaţi-mă – Grazziano. Dacă spun ca nu l-am văzut, e pentru că a intrat în compartiment foarte târziu, când toate luminile erau stinse. Nici măcar nu şi-a aprins becul înainte de a se culca.

— Ne-aţi spus că dormeaţi.

Acum vorbea micul blond. Se întoarse spre el, dar nu o mai privea, îşi reluase jocul, pe care ea îl detesta; avea o gură frumoasă de copil şăgalnic,

pe care ea l-ar fi bătut, pe care ar fi vrut să-i bată, pe care l-ar fi recunoscut de îndată după ce l-ar fi sărutat pe gura lui frumoasă şi indiferentă, pentru că-i cunoştea prea bine pe aceşti îndrăciţi, îi cunoştea prea bine, aveau cu toţii acelaşi gust.

— Dormeam, spuse ea fără să-şi poată stăpâni tremurul glasului. Probabil că a călcat strâmb pe întuneric, cu atât mai mult cu cât nu era prea mult loc liber, cu toate lucrurile acelea aşezate în mijloc. Asta m-a trezit din somn.

Se gândea: ştiu ce spun, ştiu ce ştiu, băiatul aproape a căzut peste mine, în trecere, îi recunosc dintr-o mie, îi recunosc şi pe întuneric, au o gură frumoasă şi umedă, indiferentă ca gura unui copil, sunt încă aproape nişte copii, sunt delicioşi şi răi, îi recunosc, îi detest.

— Era o femeie, spuse Gracio (ba nu, Grazziano, o să-mi spună că mă înşel, că sunt o nebună). V-aţi înşelat, atâta tot.

Făcu nu din cap, ştiind cu ce cuvinte ar fi trebuit să răspundă, gândindu-se: nu mă înşel, nu l-am văzut, dar ştiu, era exact ca toţi ceilalţi, ca tânărul dumitale tovarăş care n-are înfăţişare de inspector, ca micuţul student de la cafeneaua din faţa cinematografului Danton, de acum un an, ca acei actori care sunt aşezaţi în faţa unui aparat de filmat pentru prima dată şi cărora încă puţin le pasă dacă îi întorc spatele. Calmi, cu un nu ştiu ce care te înnebuneşte, nepăsători că au pielea atât de fragedă, că sunt atât de tineri, că intră într-un compartiment de tren sculând toată lumea din somn, pipăind pe toată lumea, fără să spună iertaţi-mă, uite-aşa. Nu spusese iertaţi-mă, spusese drace, ce-am păţit, se prăvălise aproape cu totul peste ea, părea să fie înalt, şi slab, şi stângaci cu trupul lui, aşa cum sunt toţi, şi se urcase peste cuşetele din cealaltă parte. Râsese când o deranjase pe fata din Avignon, râsese şi fata, uite-aşa, pe întuneric, la orele unu sau două dinspre ziuă.

— I-am auzit glasul. După ce s-a culcat, a stat multă vreme de vorbă cu fata din cuşeta de dedesubt. Pot să vă asigur că era un băiat, un băiat foarte tânăr. Nu ştiu cum să vă explic, dar ştiu bine…

Cel care se numea Grazziano se ridică, închise carneţelul cu cotorul prins într-o spirală, lăsând creionul între pagini. La ce-i folosea carnetul? Nu făcea aproape nicio însemnare, în picioare, dinaintea ei, îi părea încă şi mai înalt, şi mai osos, o carcasă imensă într-un pardesiu tocit pe la mâneci, cu un chip de paiaţă, palid şi frământat.

— Un alt martor, Cabourg, despre care tocmai vorbeam, a auzit-o pe această femeie sporovăind cu fata din cuşeta de dedesubt. Probabil că v-aţi

înşelat în ceea ce priveşte. Vocea ei.

Timbrul glasului său era monoton şi plictisit, nu atât ca să o convingă, cât mai mult să isprăvească discuţia şi să poată trece la altceva.

— În orice caz, noi am găsit-o.

Făcu iarăşi nu din cap, privindu-l pe tânărul blond care nu se uita la ea, spuse poate, nu ştiu, totuşi asta a fost impresia mea. În acelaşi timp se gândea: nu mă înşel, nu se poate să ma înşel, o femeie nu spune „drace" când cade peste tine şi te trezeşte, ar trebui să încerc să le explic.

Ar fi trebuit să le explice însă atâtea lucruri, încât se mulţumi să dea înainte din cap, cu încăpăţânare, cu privirea ridicată înspre inspectorul cu pomeţii obrazului ieşiţi în afara. Revedea în gând, pe culoarul plin de calatori, la plecare, un băiat de vreo cincisprezece ani, blond, trist, care şedea în preajma compartimentului şi care-i făcuse loc sa treacă. Desigur ca nu era acelaşi, dar băiatul blond, cu ochii foarte negri, cu un costum de gata din tweed cenuşiu, rămânea legat în mintea ei de incidentul din timpul nopţii, de vocea care şuşotea pe cuşeta de sus, care spunea nişte lucruri de care doar fata din Avignon râdea, cu un râs scurt şi înăbuşit, iritant ca jocul inspectorului în pardesiu bej.

— Când v-aţi trezit, dimineaţa, ocupanta cuşetei de sus nu mai era în compartiment?

Spuse nu, în timp ce dădea mereu din cap, spunându-şi nu, nu mă înşel, nu înţeleg ce se întâmplă, aş putea să vă explic, dar asta ar însemna sa va vorbesc despre un băiat care îşi punea degetul arătător pe genunchiul meu când mă întorceam de la coafor, care m-a îmbrăţişat de prima dată când ne-am întâlnit într-o cafenea din faţa cinematografului Danton, să vă vorbesc despre lucruri care m-au durut şi despre care veţi spune că sunt urâte, şi nu pot.

— N-am văzut-o. M-am dus la toaletă, să mă îmbrac, în jurul orei 6 sau 7, nu mai ştiu bine. În orice caz, când m-am înapoiat, ca nu mai era în compartiment. Femeia care a fost sugrumată mai era pe cuşeta ei, mi-a zâmbit când m-am aplecat să-mi aşez pijamaua şi rochia de casă în valiză. Fata din Avignon tocmai îşi îmbrăcă rochia, pe care probabil ca şi-o scosese pe întuneric. Îmi amintesc bine, fiindcă am glumit puţin. Era foarte complicat să-şi tragă rochia pe sub pled, stând culcată pe spate. În cele din urma s-a ridicat puţin, spunând ce sa fac, în definitiv bărbaţii mai dorm încă.

Bărbatul cu haina de piele sforăia chiar puternic, obrazul lui părea îndurerat, istovit. Văzuse după mâinile lui că trebuie să fie sau docher, sau mecanic, cam aşa ceva. Valiza lui, aşezată la picioare pe cuşetă, era din carton presat, roasă pe la colţuri, de culoare albastră, spălăcită. Cabourg nu se mişca, iar ea se gândise: probabil că o priveşte pe sub gene pe micuţa fată cu umerii goi care se îmbracă şi poate că ea îşi dă seama, vicioasa. Lucruri urâte, găunoase ca tot ce este urât. Bietul om se gândea desigur la cu totul altceva, îşi dăduse seama de acest lucru când coborâse, cu chipul răvăşit, cu acea smerenie sfâşietoare în privire.

— V-a aşteptat cineva la gară?

— Nu. De ce?

— Nimic. Aşa.

Era imens. Îşi vârâ carnetul roşu în buzunarul pardesiului. Adăugă prosteşte, continuând să-i privească:

— Dacă îmi permiteţi să vă spun impresia mea, niciunul dintre cei pe care i-am întâlnit în compartiment n-a avut cunoştinţă de lucrul acela oribil, o spun din instinct.

Inspectorul cel înalt dădu din cap, probabil puţin jenat, spuse mulţumesc şi îl privi pe micuţul blond care se ridica, cu gândul aiurea, potrivindu-şi fularul ecosez sub reverele pardesiului.

Îi petrecu până în vestibul, mergând în urma lor.

— Puteţi trece mâine pe la noi în Quai des Orfèvres? întrebă cel care purta un nume terminat în O, pe care ea l-ar stâlci iarăşi dacă l-ar rosti.

Îi dădu întâlnire la orele 10, în biroul 303, la etajul trei. Îi spuse că, poate, până atunci, îşi va aminti şi alte detalii, el însuşi se va gândi la ceea ce îi spusese ea, urma să facă o depoziţie şi cam atât. Închise uşa, se rezemă de ea, jignită, furioasă pe ea însăşi, în sfârşit, bine că plecaseră.

Trei minute mai târziu, cineva sună din nou la uşa ei. Se întorsese în salon, nu avusese curajul să se aşeze pe acelaşi fotoliu, pentru că asta i-ar fi zgândărit decepţia, se lungise pe canapea, acoperindu-şi ochii cu un braţ. Se ridicase ghicind că trebuie să fie inspectorul cel tânăr, nu ştia de ce, dar află pe dată, când dădu cu mâna de jucăria lui uitată pe canapea.

O placă metalică, trei duzini de numere deasupra, negre pe fond roşu, mici pătrăţele care se mutau din loc pentru a fi puse în ordine, o jucărie.

Fu iarăşi cât pe ce să piardă un papuc intrând în vestibul, se privi în oglinda de lângă uşă înainte de a deschide. De aproape, în oglinda convexă, chipul ei semăna cu cel al unei supraveghetoare pe care o avusese la

pension, acum douăzeci şi cinci de ani, un chip ridicol, cu ochi mari, negri, o frunte înaltă fără păr, un nas ce nu se mai sfârşea. Întrucâtva, îşi spuse, parcă ar fi chipul lui Cabourg.

Inspectorul blond, cu pardesiul bej, fularul bine înnodat, avea un zâmbet frumos şi impertinent, cum au toţi când au nevoie de tine. Spuse că uitase ceva şi intră cu un gest autoritar.

Închise uşa şi îl urmă în salon. El merse drept spre canapea, îşi căută jucăria, aplecându-şi spinarea.

— E la mine.

Îi arătă placa metalică, fără să deschidă palma. Cum tot nu i-o dădea, el veni spre ea, care stătea cu braţul îndoit peste piept. O privi liniştit, cu acea falsă inocenţă pe care o au toţi, şi spuse iertaţi-mă, am uitat-o. El întinse mâna şi ea îşi spuse: nu trebuie să-l împiedic să o ia înapoi, e un inspector de poliţie, eşti nebună. Îşi desfăcu braţul, cu un zâmbet prostesc, pe care îl ştia prostesc, apoi, brusc, îi dădu înapoi jucăria. Îi simţi mâna, care era caldă, iar el continua s-o privească, cu aceeaşi privire indiferentă, fără urmă de zâmbet.

— Mai e şi o întrebare pe care am uitat să v-o punem.

Ea se dădu puţin îndărăt, căci el, vârându-şi plăcuţa în buzunar, se afla foarte aproape; nu era deloc mai înalt decât ea.

— Când aţi părăsit compartimentul, victima tocmai se pregătea să iasă?

— Nu ştiu. Presupun că da. Le-am spus la revedere amândurora, şi ei, şi fetei din Avignon. Cred că se pregăteau să coboare din tren.

— Era multă lume pe culoar?

Avea o voce ascuţită, mai puţin frumoasă decât a celuilalt inspector, care îl aştepta probabil jos, într-o maşină.

— Era lume, da. Dar n-am coborât printre primii, detest să fiu îmbrâncită.

— Coborând din tren, n-aţi remarcat nimic ce poate fi legat de crimă?

— Nu, nu cred.

Spuse că se va mai gândi, că nu dăduse prea mare atenţie. Nu putea prevedea, bineînţeles, că o femeie va fi strangulată în compartimentul pe care îl părăsea şi că un inspector tânăr va veni să îi ceară socoteală.

El zâmbi, spuse evident, trecu prin faţa ei îndreptându-se spre vestibul. În faţa oglinzii agăţate pe perete, lângă uşă, se opri, se privi şi spuse ce caraghioase chestii, îţi fac un cap îngrozitor.

Îşi aşeză palma deschisă peste buzunarul în care vârâse jucăria. Spuse că uita întotdeauna totul, pretutindeni. O întrebă dacă ea îi seamănă.

— Nu, nu cred.

El dădu din cap, spuse aşa, pe mâine, poate, dacă voi fi acolo când veţi veni.

— N-am impresia că v-am fost prea utilă, adineauri.

El spuse ba da, ba da. Deschise singur uşa.

— Toată povestea aceea, cu Cabourg, este totuşi un lucru nou. Acum ne ducem la el, vom vedea dacă încearcă să ne ascundă ceva.

— Îl bănuiţi?

— Cine? spuse el. Eu? Eu nu bănuiesc pe nimeni. Ca să vă spun drept, sunt un foarte prost poliţist, detest să-i bănuiesc pe oameni. Prefer să-i condamn în bloc. Nu există nevinovaţi. Dumneavoastră credeţi în nevinovăţie?

Râse, ca o proastă, ştiindu-se proastă în faţa acestui băiat care spunea fleacuri, care nu avea înfăţişare de inspector, care îşi bătea joc de ea.

— Credeţi că este un lucru nevinovat, spuse el, să ajuţi o persoană să-şi coboare valiza, când ai de gând să pipăi apoi această persoană, pe culoar?

Făcu nu din cap, cu acea mutră îmbufnată pe care o cunoştea prea bine, şi spuse de fapt, de ce-o fi vrut ea să-i dea jos valiza?

— Ce voia să scoată de acolo?

Încercă să-şi amintească, revăzu tânără femeie brunetă, fusta ei care se ridicase atunci când îşi pusese piciorul pe cuşetă, privirea acelui Cabourg.

— Cred că nişte aspirină, sau ceva pilule pentru călătorie. Mă gândesc că totuşi era aspirină.

El spuse da, n-are nicio importanţă, dar oricum, nimeni nu este perfect nevinovat, sau atunci trebuie să fie cineva foarte tânăr, după aceea toţi se ticăloşesc.

Ea stătea în picioare în ancadramentul uşii, cu braţele atârnânde, ca o proastă. El o lăsă acolo, ridicând puţin mâna, foarte repede, pentru a spune la revedere, şi ei nici nu-i trecu prin gând să intre în casă, să închidă uşa înainte ca el sa fi plecat. Îl privi cum dispare pe scară, cu nişte ochi care semănau probabil cu cei ai unei slujnicuţe pe care o goneşti dintr-un bal, o toantă.

Seara mâncă pe masa din bucătărie, cu o carte deschisă dinainte, pe care-o ţinea cu o mână, proptită de-o sticlă cu apă minerală, citind aceeaşi pagină

de zece ori, fără să poată alunga imaginea sugrumatei din tren.

Părul foarte negru, ochii foarte albaştri, suplă şi înaltă în taiorul ei bine croit. Un zâmbet care îi apărea brusc, uimitor, insistent, studiat. Georgette Thomas zâmbea adesea, zâmbise mult în timpul călătoriei. Intrase, cu valiza care o încurca, zâmbise, vă rog să mă iertaţi. Refuzase o bomboană ce i se oferise: zâmbise, sunteţi prea drăguţă. Oferise ea însăşi o țigară lui Cabourg: zâmbise, vă rog să luaţi. Şi dimineaţa, aplecându-se peste cuşetă, femeia de patruzeci şi şapte de ani, care dormise prost, căruia îi fusese frig, care nu putea suporta ideea să înceapă din nou să mănânce singură pe masa din bucătărie, dinaintea unei cărţi pe care o va ţine proptită de o sticlă cu apă minerală, întâlnise din nou acel zâmbet direct, neaşteptat, şi care acum spunea bună dimineaţa, iată că am sosit.

Biata fată nu ştia că i-e dat să moară, nici nu-i trecea prin minte că ajunsese la capătul vieţii. Ar fi trebuit să spună asta, adineauri, celor doi inspectori.

În ziarul pe care îl citiseră cu toţii, seara trecută, scria că nu era vorba de-o răfuială, nici de-un furt. Oare la ce se gândise în tot timpul acela cât celălalt o ucidea? De fapt, la ce se gândeşte omul când este ucis?

Eliane Darrès îşi spălă vasele, o farfurie, tacâmurile, un pahar, tigaia în care prăjise ouăle. Rămase multă vreme în vestibul, în picioare, între odaia ei şi uşa apartamentului, între perspectiva de a dormi şi orice altceva, decât să rămână singură.

Îşi spuse: mai am vreme să mă duc la un cinema din cartier. Se ducea la cinema aproape în fiecare seară şi pretindea de faţă cu alţii că o făcea din interes profesional, că de fapt detesta lucrul acesta, că era nevoită să realizeze adevărate minuni până să găsească două ceasuri libere. Uneori revedea aceleaşi filme, pentru că nu ţinea minte titlurile şi pentru că fotografiile de la intrarea cinematografelor sunt înşelătoare. De altfel, lucrul nu avea nicio importanţă. Putea fi orice. Îşi cumpăra bomboane cu mentă în pauză. Putea fi orice.

A doua zi, privindu-se în oglindă, se văzu frumoasă şi odihnită. Afară, deasupra Pieţei Trocadero, surâdea soarele. Îmbrăcându-se, vedea pe fereastră un cer senin, lua hotărâri senine.

Fusese ucisă o femeie pe care n-o cunoştea, era un lucru trist, şi-atât. Trebuie să ia lucrurile aşa cum sunt. Va spune ce avea de spus, nu se va mai preocupa de impresia pe care o va face asupra lor.

Mai întâi, nu se înşela, nu putea să se înşele în privinţa băiatului de pe cuşeta de sus. Era treaba lor să afle ce înseamnă asta, însă vocea pe care o auzise, prezenţa pe care o ghicise pe întuneric erau ale unui băiat, nu ale unei femei. Dacă nu voiau s-o creadă, cu atât mai rău pentru ei.

Pe urmă, va încerca să le explice că Georgette Thomas nu avea niciun motiv să fie neliniştită, sau cel puţin habar n-avea că va fi ucisă. S-ar fi putut foarte bine să fie sugrumată fata din Avignon, ar fi fost un lucru la fel de neaşteptat, la fel de necrezut. Va încerca să le explice ce înseamnă un zâmbet, era important.

Poate va încerca de asemenea să le explice o privire, cea a lui Cabourg, când tânără brunetă îşi aşezase piciorul pe cuşeta de jos, să-şi ia valiza, şi mişcarea aceasta îi ridicase puţin fusta.

Dacă inspectorul blond va fi de faţă, va auzi din nou un suspin scurt, insolent, având aerul că spune: îmi dau seama ce fel de femeie eşti, văd eu ce soi de putorişcă zace-n tine. Va considera că vede răul pretutindeni, pentru că se gândeşte neîncetat la asta.

Ce prostie spusese el? Că toţi sunt vinovaţi.

Neajunsul de care suferea era gândul permanent că i se va reproşa ceva. Ştia bine ce anume, şi că de altfel era fals. Femeia care se agaţă de tinereţe oferindu-şi distracţii. Mizeria asta care se cheamă păcat. Nesătula dintre două vârste. Demonul poftelor târzii. Se măritase la douăzeci de ani cu un bărbat pe care nu l-a înşelat niciodată, care fusese mereu bolnav, a cărui lipsă abia dacă i-o simţea acum, când din el nu mai rămăsese decât o imagine într-o ramă aşezată pe scrinul din odaia ei.

Privi fotografia deschizând scrinul de unde îşi scoase mănuşile şi poşeta. Fusese intoxicat cu gaze în 1914. Era blând, drăguţ, era singura fiinţă care nu-i provoca dorinţa de a se ascunde şi, spre sfârşitul vieţii, se chinuise atât de tare încât i-a privit moartea cu uşurare.

Păcatul. Avusese doi amanţi, unul înainte de căsătorie, la optsprezece ani, în timpul vacanţei când se pregătea să cadă pentru a doua oară la bacalaureat, celălalt după, anul trecut, şi se mai întreba încă, şi pentru primul şi pentru celalalt, cum de fusese cu putinţă.

Nu păstrase nicio amintire de la primul, nu mai ştia cum îl chema, nu îşi mai aducea aminte dacă era frumos sau urât, nimic, doar atât că îi fusese frică să nu vină cineva, şi lui desigur, căci nu o dezbrăcase, îi ridicase doar fusta pe marginea unui pat.

Chiar şi acum se simţea stânjenită când se vorbea în prezenţa ei despre fete tinere, nu fiindcă şi-ar fi făcut reproşuri, ca pentru o greşeală gravă, ci tocmai fiindcă nu mai păstra nicio amintire. Fusese ceva făcut în fugă, chinuit, puţin murdar. Iar prostuţa care se lăsase, cu sângele bătându-i în tâmple, pe jumătate afară din pat, era cu totul altcineva.

În vestibul, pregătindu-se să iasă, se văzu în oglinda convexă şi se gândi la o supraveghetoare de la pension, la o prostuţă cu fusta dată peste cap, la femeia care, cu aproape douăzeci de ani mai târziu, se lăsase îmbrăţişată într-o cafenea unde mirosea a cartofi prăjiţi şi a vin roşu, în faţa cinematografului Danton.

Ce ciudat era când se gândea: la interval de douăzeci de ani avusese doi amanţi de aceeaşi vârstă, ca şi când ar fi fost unul şi acelaşi, ca şi când primul n-ar fi îmbătrânit. Desigur că şi el se pregătise pentru nişte examene care nu se mai sfârşeau odată, se dusese pe la cafenele unde jucase biliard, aşa cum celălalt juca la ruletă.

Ascensorul se opri între două etaje, fu nevoită să apese pe o mulţime de butoane, să se urce, să coboare, înainte de a porni cu adevărat. Coborând, ascensorul se opri încă o dată. Îşi spuse: o fi vreun imbecil sau unul care face glume proaste şi deschide vreo uşă, undeva pe sus, până la urmă o să strice liftul, mai bine aş striga să vină portarul. Nu-i plăcea portarul, care nu spunea niciodată nici bună ziua, nici bună seara, şi care purta veşnic nişte haine murdare.

Apăsă pe butonul de la ultimul etaj, al cincilea, se urcă, se opri la al patrulea fără să înţeleagă de ce, mai încercă şi alte butoane.

Ce ciudat că se gândise tocmai la Eric înainte de-a se întâmpla toată povestea asta. Într-o seară, când o aştepta pe palier, făcuse tocmai aşa: deschisese uşa de la etaj când ea urca cu liftul. Încercase atunci toate butoanele şi o obligase să urce şi să coboare până când ea începuse să ţipe. Aşa, din amuzament, pentru că el avea douăzeci de ani, sau nouăsprezece, o gură mică şi şăgalnică, cum au toţi, pentru că o dezbrăcase, pe îndelete, în patul mare unde dormea singură, pentru că ei te scot din minţi şi ştiu bine asta.

Când ieşise din cabina liftului plânsese, iar el îi spusese şi eu am fost furios că te-am aşteptat atâta vreme. Era adevărat că o aşteptase. După aceea ea îi dăduse o cheie şi uneori, seara, îl găsea adormit pe covor, ca un motănel, cu mâinile sub ceafă, acum liftul s-a stricat de tot, picioarele lui

lungi întinse pe covor, gura lui frumoasă şi părul negru, trebuie să chem portarul, cuminte şi potolit cum sunt copiii când dorm.

Eric venise la ea timp de cinci sau şase săptămâni, poate chiar două luni, şi după aceea, în anumite zile, nu se putea stăpâni să nu intre în cafeneaua din Piaţa Danton. Îi datora nişte bani, ceea ce însemna un pretext decent de a-l revedea, de a-l căuta, de a spera ceva mai bun, orice altceva decât cinematograful şi bomboanele de mentă din pauză, oare la ce se gândesc oamenii când sunt ucişi?

Mai apăsa încă pe butoane când o cuprinse certitudinea, mai înainte de a-şi ridica privirea, mai înainte ca amintirea păţaniei de anul trecut s-o îndemne să ridice capul, că era pe cale să fie ucisă, gândindu-se: el se afla deasupra mea, deoarece ascensorul nu are acoperiş, mă pândea în tot acest timp, îşi bătea joc de mine, oare la ce se gândesc oamenii când sunt iubiţi?

Îşi ridică privirea spre etajul de deasupra, foarte aproape, şi glonţul porni în acelaşi timp, o proiectă ca pe-o marionetă, izbind-o de pereţii de lemn ai ascensorului, îi sfărâmă pieptul, pe când se gândea nu e cu putinţă, nu e adevărat, ceafa şi umărul i se loveau de pereţii de lemn ai ascensorului, cineva stă, ca Eric, deasupra mea, îi recunosc şi pe întuneric, de parcă mi-ar fi dăruit cu toţii gurile lor frumoase şi umede, şuşoteli şi râsete ca două fete de pension când se îndepărtează supraveghetoarea, ca băiatul şi fata din Avignon pe întuneric, un cal cu burta spintecată într-o fotografie din războiul din 1914, pieptul meu sfărâmat, un deget arătător pe genunchiul meu când mă întorceam de la coafor, aceeaşi proastă mică răsturnată în ascensor, eu, o puştancă, pe întuneric…

Cuşeta 221

Ernest-Georges-Jacques Rivolani, camionagiu, născut la 17 octombrie 1915, la Meaux (Seine-et-Marne), cu domiciliul în fundacul Villoux, numărul 3, la Clichy (Seine), fusese ucis de un glonţ de revolver „Smith & Wesson“, calibru 45, tras în ceafă, de la un pas, în jurul orei 23, cu exact unsprezece zile înainte de aniversarea lui, pentru care ocazie nevasta îi cumpărase încă de pe acum o pereche de ghete îmblănite.

Stătea întins, cu faţa pe ciment, braţul stâng sub burta, braţul drept îndoit deasupra capului, în costumul lui de duminică, sub uşa de fier, rămasă ridicată, de la boxa unde îşi lăsa maşina, fără să mai fi avut vreme s-o gareze – un Citroën tip 1952, al cărui motor calase în cele din urmă, în mijlocul curţii – lăsând în urma lui o văduvă să stingă farurile şi trei copii dintre care primul îşi lua diploma de studii.

— E oribil, spuse Mallet.

Probabil că nu dormise toată noaptea, căci fusese chemat, la orele unu dinspre dimineaţă, şi îşi mişca în fiece clipă bărbia ascuţită şi acoperită de barbă, cu privirea fixă, înnebunit de oboseală, în impermeabilul său descheiat. O zi mai înainte, duminică, în timp ce Grazzi şi Gabert mergeau de la Rivolani la actriţă şi de la actriţă la Cabourg, străbătuse întreg Parisul, singur, cu carnetul de adrese al victimei în buzunar.

Grazzi, care nu îşi instalase telefon acasă deoarece costa treizeci şi cinci de mii de franci de care avea veşnic nevoie, dormise agitat, de la orele 11 seara până la 8,15. Se răsese, plictisit dar bine dispus, simţindu-se proaspăt în cămaşa curată. Tarquin nu sosise încă, deoarece, fără îndoială era întors pe dos, şi mai întâi voia să treacă pe la Quai des Orfèvres să stea de vorbă cu cineva care să-i dea o acoperire, o fi el un poliţist bun, de acord, dar trebuie să te pui la adăpost, pricepi ce vreau să spun.

— E oribil, repetă Mallet, dând din cap, cu bărbia înnegrită de o barbă ţepoasă. Dar asta nu e nimic faţă de nevastă-sa. La început a ţipat, dar acum, că au venit şi copiii aici, nu mai scoate nicio vorbă, te priveşte de parcă i-ai putea da bărbatul înapoi. Când deschide gura, vorbeşte mereu de ghetele acelea îmblănite, mi-a împuiat capul cu ele. I le cumpărase ca dar de

ziua lui. Nu se mai gândeşte decât la asta, că bărbatului ei îi era frig în camion. Îţi jur ca este adevărul adevărat.

Grazzi făcea da din cap, privind trupul întins pe jos, spunându-şi sunt un dobitoc că mi-am luat pe cap o asemenea afacere, de douăzeci de ani de când lucrez ar fi trebuit să învăţ să nu iau în spinare mai mult decât pot duce. Şi Tarquin care nu mai vine!

Rivolani căzuse înainte, proiectat ca un manechin de carton de glonţul de calibru mare. Alunecase mai mult de un metru din pricina loviturii, trase direct, de aproape, atât de puternic încât jumătate din ţeastă era sfărâmată, iar peretele din fundul boxei era împroşcat cu sânge.

Un jandarm lua măsurătorile. Grazzi îşi mută privirea, se întoarse lângă Citroën. Mallet îl urmă, ca atras de un magnet, atât de aproape de el încât Grazzi îi simţea mirosul părului. Avea un păr ţepos, ca şi barba, pe care îl netezea de două ori pe zi cu o briliantină ieftină.

Existau zece boxe de beton, cu uşi de fier care se ridicau şi se încuiau cu un lacăt, înşiruite faţă în faţă într-o curte pardosită cu ciment, lată de trei metri. Casa lui Rivolani se afla la capătul străzii, făcând colţul cu un fundac fără trotuar, mărginit de bălării.

Ca în fiecare duminică seara, când nu era plecat în cursă, camionagiul se dusese la cinema cu nevasta şi cu cel mai mic dintre copii, un băiat de treisprezece ani, care va lipsi astăzi de la şcoală şi care va fi, o vreme, un fel de personaj important pentru micii lui colegi.

— La ce oră s-au întors acasă?

— La 11-11,15. S-au dus la un cinematograf din St. Lazare. Rivolani voia să vadă ceva vesel, din cauza poveştii din tren. I-a condus pe ai lui până la uşă, apoi s-a întors aici ca să gareze maşina. Soţia lui ne-a spus că nu scotea maşina decât duminica, pentru a merge la iarbă verde sau la cinema. După un ceas, văzând că nu se mai întoarce, femeia a început să se îngrijoreze. Băiatul se culcase. Ea a venit să vadă ce se întâmplă, se gândea că poate s-o fi spart un cauciuc, sau că avea ceva de reparat. A ţipat, a chemat vecinii. Ei l-au anunţat pe comisarul din Clichy.

Grazzi se uita la pernele curate ale maşinii, la tabloul de bord. Desigur că, atunci când era liber, Rivolani venea cu băiatul la garaj, curăţau împreună maşina, vorbind despre mecanică, tatăl sigur de sine, fiul sigur de tatăl său, exact la fel cum va face şi Grazzi cu Dino, mai târziu, când vor avea şi ei o maşină.

— Nu s-a auzit nimic?

— Nimic, spuse Mallet. Nimic înainte ca femeia să înceapă să ţipe. Cel mai cumplit lucru e că ea a trebuit să stingă farurile, şi îşi aminteşte că ea a stins farurile. Înţelegi?

Ai să vezi, îşi spuse Grazzi, ai să vezi că va începe să se smiorcăie şi că Tarquin o să sosească tocmai în clipa asta, să mă scoată şi mai mult din sărite.

Mallet, care avea obiceiul să nu doarmă, continuă doar să dea din cap, cu privirea fixă, dar şeful sosi, frânând drept în mijlocul curţii, singur în Peugeot-ul lui 403, negru, care avea în spate un cârlig mare de oţel.

În timpul vacanţei lua cu el o barcă mică, aşezată pe-o remorcă.

Fără să se apropie, Tarquin le făcu un mic salut cu mâna, lui Grazzi şi lui Mallet, intră în boxă cu burta lui de femeie însărcinată, se aplecă deasupra cadavrului. Jandarmii şi adjuncţii comisarului din Clichy îl priveau. Se ridică după treizeci de secunde, în soarele neaşteptat din această zi de luni de la începutul lui octombrie, rostind cu un fel de uşurare singurul cuvânt înţelept din dimineaţa asta:

— Ţicnitul ăsta e un tip care umblă cu învârteli, bobocilor. Nu afli pe toate drumurile proprietari de revolvere cu calibrul 45. Dar spurcăciunea care scuipă gloanţe ca ăsta e un profesionist, şi a făcut-o de oaie clasa întâi, pentru că, dacă veţi găsi mulţi vagabonzi care îşi iscălesc porcăriile cu o cruce, înseamnă că ştiţi meseria mai bine decât mine!

Glonţul era zgâriat cu grijă, în cruce, şi nu numai zgâriat, ci săpat cu pila, aşa încât rămăseseră patru asperităţi la suprafaţă. În laborator, Rotrou, care de treizeci de ani vedea numai plumbi, vorbise despre nişte cartuşe întrebuinţate de englezi, în timpul ultimului război, în Asia, care sfârtecau carnea. Mai vorbise şi despre un proces intentat unor vânători de profesie, la Fort-Lamy, pentru că uneori ucideau animalele în acelaşi mod.

Erau cinci dinaintea mesei de lucru a şefului, Grazzi, Jouy, Bezard, care adusese valiza Georgettei Thomas, Alloyau şi Pardi, corsicanul taciturn, care fuma cu spinarea rezemată de uşă. Mallet se dusese să se culce. Gabert era pe urmele fetei din Avignon, alergând pe la agenţiile de plasare şi pe la comisariate.

Tarquin, cu obrazul lucind de transpiraţie, cu un chiştoc stins de salivă, luase locul lui Mallet: dădea mereu din cap, cu privirea fixă şi aerul unui om căruia i se întâmplă prima dată în viaţă să rămână fără acoperire.

Spuse o vorbă de ocară, că era bun de scos la pensie, că nu ştia cum de se întâmpla totdeauna că toţi îşi făceau de cap de cum întorcea spatele. Ce dracu păzea el, Grazzi, începând de sâmbătă dimineaţă?

— Sâmbătă înseamnă alaltăieri, Spuse Grazzi. Iar la mijloc a fost o duminică. Dumneavoastră aţi fi putut prevedea că omul ăsta va fi eliminat?

— Cine spune că a fost eliminat?

— Zic şi eu aşa.

Pardi se mişcă, lângă uşă, şi declară cu glas domol, cu accentul lui de Tino Rossi, că ăsta era cuvântul potrivit, că desigur camionagiul fusese eliminat, fiind un martor supărător.

Se făcu tăcere, deoarece cu toţii se gândeau la acest lucru.

— A fost interogat? întrebă şeful pe un ton mult mai calm.

— Da, ieri după-amiază. L-am trimis pe Gabert la el acasă. Trebuia să vină azi-dimineaţă să facă precizări.

Grazzi îşi scoase carnetul roşu, căută pagina unde notase ceea ce Jean-Loup îi povestise despre cum decursese întrevederea. Întorcându-se de la Cabourg, pe care nu-l găsiseră acasă şi unde, fără mandat, examinaseră apartamentul – doar o scurtă privire, pe barba portarului, fără să se atingă de lucruri – se aşezaseră fiecare de câte o parte a mesei, sub o lampă, în sala pustie a inspectorilor. În acel moment, Cabourg şi motivele absenţei lui îl frământau mai mult decât camionagiul. Şi apoi Jean-Loup se grăbea să plece. Nu însemnase decât câteva cuvinte fără legătură, pe o pagină a carnetului, din care abia de putea scoate un raport de trei rânduri.

— Făcea o dată pe săptămână o călătorie în sudul ţării. Transporta diferite mărfuri la dus, trufandale la întors. Săptămâna trecută avuse o pană pe drum, în apropiere de Berre, și își lăsase camionul la reparat în împrejurimi. Reparaţia urma să dureze să dureze câteva zile, așa că a preferat să se întoarcă cu trenul. Urma să-și ia camionul pe la sfârşitul săptămânii.

Tarquin care își păstrase pălăria pe cap, spuse de acord, nu-ţi cer să-mi povesteşti viaţa lui.

— A luat deci trenul vineri seara. Semnalmentele pe care le-a dat despre ceilalţi calatori se potrivesc cu cele ale lui Cabourg şi ale actriţei. După amiază am fost la aceasta din urmă. În momentul de faţă trebuie să se afle în sala de aşteptare.

Grazzi își privi ceasul: 11,30. Poate chiar că se și plictisise tot așteptând. Tarquin, care nu-l slăbea din ochi, îi spuse lui Jouy să meargă s-o caute și să

trimită muierea acasă în pas alergător. La nevoie o vor chema din nou.

— Cu meseria pe care o făcea, continuă Grazzi în timp ce Jouy ieșea, adormea de îndată ce se așeza undeva. În compartiment a fost primul care s-a culcat și ultimul care s-a trezit. N-a văzut nimic, n-a auzit nimic.

Vocea lui Tino Rossi, din spatele lui Grazzi, spuse că totuși trebuie să existe un clenci: dacă s-a ostenit să-l aștepte pe camionagiu când se întorcea de la cinematograf, n-o făcuse doar ca să-l pedepsească fiindcă dormise în tren.

— În orice caz, nu-și amintea nimic. Asasinul are, poate, o memorie mai bună decât el.

Telefonul interior începu să zbârnâie. Tarquin ridică receptorul, dădu din cap, spuse da de mai multe ori, mulțumesc bătrâne, și închise declarând că Grazzi are noroc, mai exista o pistă: revolverul.

— Rotrou afirmă categoric că e un „Smith & Wesson“ recent, procurat prin trafic de cineva care cunoaşte armele de foc și că are o surdină. Da, băieţaşi, o surdină. Rotrou spune că e în formă de pară, nu de cilindru, zice că i-ar putea desena forma pe hârtie.

Grazzi, care detesta anumite cuvinte, cum ar fi „categoric“, ieșise din gura șefului, în așa hal încât putea deveni nedrept, spuse că nu este pentru prima dată când Rotrou ghicea culoarea ochilor cuiva pornind de la o bucată de plumb, iar pe urmă se va descoperi că totul era exact pe dos. Să lăsăm baltă toate desenele astea pe hârtie, că mă umflă râsul.

Grazzi nu râdea. Îşi aţintise ochii pe Tarquin care îl privea la înălţimea nodului de la cravată şi, brusc, şeful se ridică, cu o smucitură, de parcă şi-ar fi înghiţit mucul de ţigară, şi Grazzi se ridică odată cu el. Dar nu scoase nicio vorbă. Îşi dădu pălăria pe ceafă, cu dosul palmei, şi se îndreptă spre fereastră.

Continuând să-i privească, din spate, ceva mai jos de umeri, Grazzi spuse pe nerăsuflate, cu glasul lui limpede şi puternic, că oricum ar fi bine să se grăbească, pentru că, dacă vreţi să ştiţi părerea mea, nu s-a dat de urma lui Cabourg, care şi-a părăsit apartamentul în grabă, lăsând o lampă aprinsă deasupra unei chiuvete şi, dacă mai zăbovesc mult, ucigaşul va continua să se apere. Un moment: camionagiul avea o nevasta şi trei copii.

Tarquin răspunse că e de necrezut!

Rămase nemişcat dinaintea ferestrei, arătând ceva mai bine din spate decât din faţă, aproape umanizat în pardesiul lui larg, descusut într-o parte de câteva zile. Desigur că îşi spunea: nu e Cabourg, e un profesionist, şi

totul s-a petrecut în tren, şi dacă aş putea trimite vreo zece copoi pe la negustorii de arme şi aş pune mâna pe nişte ponturi de la Brigada de moravuri, aş afla cine este în patruzeci şi opt de ore. L-aş umfla, l-aş da în seama lui Frégard, şi-atunci Grazzi, acest mălai mare, ar putea să se joace în voie de-a Sherlock Holmes, dacă asta-i face plăcere. Cu cine crede el că stă de vorbă?

Sună telefonul exterior. Tarquin întoarse încetişor spatele, ridică receptorul cu un gest plictisit, apoi spuse drace, cum spui? — Unde? — Într-un ascensor? – aşeză o mână grăsulie pe receptor, spuse că într-adevăr ar face bine să se grăbească, el, Grazzi, şi toată lumea, fiindcă acum au intrat cu toţii în cofă, nu-ţi fă griji că te aşteaptă aici actriţa, a fost împuşcată acum două ceasuri. Şi reluă convorbirea telefonică, spuse de acord, de acord, sosim îndată, cu cine te trezeşti că vorbeşti?

Fusese aşezată pe pat, în camera ei. Pentru a lăsa ascensorul pe loc, a fost nevoie să fie coborâtă pe braţe un etaj, şi unul din pantofii cu tocuri înalte care căzuse în drum fusese aşezat pe jos, în vestibul.

Eliane Darrès mai păstra încă întipărite pe chip toate semnele uluirii. Glonţul îi sfârtecase pieptul, ca o uriaşă lovitură de ciocan, dar, în afară de rochia ei şi de mantoul de leopard veritabil, restul nu era pătat cu sânge.

Jean-Loup, care sosise gâfâind, îmbrâncind un agent şi pe substitut, în vreme ce Tarquin şi Grazzi şedeau în faţa patului, abia avu vreme să spună bună ziua şefului şi să-şi lase privirea în jos. Întoarse brusc spatele, cu obrazul crispat, de parcă îi venea să vomite. Grazzi îl împinse spre scări.

Acum îi era tare frică.

Georgette Thomas este ucisă, într-un compartiment, şi, colac peste pupăză, într-o sâmbătă dimineaţă. Sâmbătă seara apare un ziar, luni altele. Cel de sâmbătă seara dă doar o simplă listă de nume. Cele de luni vorbesc despre Cabourg, despre Garaudy, despre Darrès, despre Rivolani. Pentru că, desigur, ceva nu merge pe roate, în planurile asasinului, pentru că acest ceva este important, sunt suprimaţi alţi doi ocupanţi ai aceluiaşi compartiment.

Grazzi se gândea la Cabourg, dispărut de sâmbătă seara, lăsând o lampă aprinsă în camera lui. Ucigaş sau ucis?

Grazzi se gândea la tânără din Avignon, pe care Gabert nu izbutise s-o găsească. Oare asasinul, mai dibaci sau mai bine informat, se afla pe urmele ei?

— L-au omorât pe Rivolani? întrebă Gabert.

— În acelaşi fel ca şi pe ea. La mai puţin de doi metri, cu un fel de tun. De ce vorbeşti la plural?

— Nu ştiu, spuse Gabert.

Era palid, dar se ţinea drept. Douăzeci şi trei de ani. O meserie de care, probabil, în dimineaţa asta, îi era de-a dreptul silă. Şi Grazzi îşi detesta meseria. Îşi aşeză o mână pe uşa deschisă a ascensorului şi chibzui: „Ei“ l-au găsit pe Rivolani duminică seara, înainte de-a se vorbi despre el în ziare, poate şi cu Cabourg s-a întâmplat la fel. Dar micuţa Bombat?

— Ai găsit ceva în legătură cu fata din Avignon?

— Nimic prin hoteluri. Am dat raită cam pe la toate comisariatele. Trebuie să mă duc după-masă pe la agenţiile de plasare. Dar asta îmi va lua timp nu glumă, ştii bine, şi sunt singur. Tipul ăsta merge mai repede decât mine.

Gabert spuse toate acestea cu un glas scăzut, gâtuit, îngrozit, arătând spre cuşca ascensorului. Grazzi se gândea: acum s-a isprăvit, eram sigur că aşa o să se întâmple într-o bună zi. Tarquin va fi trimis la plimbare doi sau trei ani, are de unde, şi-apoi miniştrii se schimbă, dar eu, în doi timpi şi trei mişcări, am să mă trezesc azvârlit într-un comisariat de provincie ca simplu conţopist, sau, în cel mai bun caz, îmi iau inima în dinţi şi intru la o societate de asigurări, într-un mare magazin, orice. Totul este foarte simplu: un nebun sadea care le-o ia înainte.

— Bine ticluită povestea asta cu ascensorul, spuse Grazzi cu glas ostenit.

Îl luă pe Jean-Loup pe după umăr şi se îndreptară împreună către etajul al cincilea, exact deasupra vidului.

— Ea se urcă în ascensor. El o lasă să coboare, apoi deschide uşa cu zăbrele. De unde a ştiut că e tocmai ea, nu-mi pot da seama. Probabil că a pândit-o ceva mai jos, pe scara. Iar mantoul ei de leopard poate fi uşor recunoscut. Deschide şi închide uşa asta, în vreme ce ea încearcă să apese pe toate butoanele. Când urcă, el închide uşa. Când coboară, el deschide şi o ţine pe loc. Înţelegi, o ghidează până la etajul patru, calm, şi o opreşte unde vrea.

Grazzi închise la loc uşa cu zăbrele, mimă gestul că trage, cu două degete, şi repetă că totul e bine ticluit, că e un ţicnit viclean.

— De ce n-o fi strigat?

— Tocmai asta înseamnă lucru bine ticluit! Omul strigă dacă ascensorul nu funcţionează! Dar el mergea! Nu cobora, dar se urca, asta-i tot. Probabil că s-a gândit să iasă din lift la un alt etaj.

Îl auziră pe Tarquin, care vorbea tare pe palier, dedesubtul lor, în mijlocul grupului de agenţi şi de locatari ai imobilului. Coborâră şi ei,

Şeful, cu mâinile în buzunarele pardesiului, cu pălăria dată pe ceafă, îl privi pe Grazzi în dreptul abdomenului şi îl întrebă, domnule Holmes, are o surdină nemernicul ăsta, da sau nu?

— Are, admise Grazzi. Dar unde vom ajunge dacă ne ocupăm cu toţii doar de treaba asta? Mai înainte ca noi să controlăm toate prăvăliile armurierilor, să scotocim prin toate hotelurile şi să-i înduioşăm pe cei de la Moravuri, el va avea tot timpul să se slujească de surdina lui! Şi, mai întâi de toate, dacă e atât de priceput, înseamnă că şi-a putut fabrica singur para.

— Avea nevoie de un resort, de o sumedenie de fleacuri.

— Zilnic intră în ţară zeci de arme care nu sunt înscrise sub niciun număr.

— Dar nu şi cu surdine.

— Poate că este vorba de o chestie politică?

— Ar fi un mare noroc, spuse Tarquin. Aş turna un raport şi aş pune toată afacerea în braţele Siguranţei. Ea ne-ar trimite altul, la fel de sec, şi, mai înainte ca afacerea să fie încheiată, aş ieşi teafăr la pensie.

— Poate că este vreun străin?

— Asta-i, spuse Tarquin. O fi vreun ceh, spre pildă, ăştia sunt bine înarmaţi. N-avea grijă, să nu crezi cumva că noi vom scăpa, iar cei de la Orly vor primi o săpuneală şi un picior undeva!

Telefonul se afla în cameră, alături de patul unde fusese aşezată Eliane Darrès. În timp ce Grazzi forma un număr, Gabert se apropie fără s-o privească şi începu percheziţia mai întâi cu poşeta.

La celălalt capăt al firului, Mallet se văicărea de lipsa de somn şi spuse o porcărie. Dormise totuşi un ceas încheiat, aşa că îşi recăpătase oarecum buna dispoziţie: se răsese şi se îmbrăcase. La Quai des Orfèvres el va ţine legătura, stând pe scaun, va telefona din oră în oră celor de la Marsilia, să-i preseze puţin, va face pe grozavul.

Jouy luase interogatoriul doamnei Garaudy în cursul dimineţii. O găsise în sala de aşteptare, când se dusese s-o caute pe Eliane Darrès, i se păruse frumoasă, bine îmbrăcată, speriată, plină de ascunzişuri. Nu-şi amintea nimic, nu ştia nimic, dorea să îşi semneze depoziţia şi să plece cât mai repede.

— Când a plecat?

— De vreo jumătate de oră.
— Ştie ce s-a întâmplat cu Rivolani şi cu actriţa?
— Nu.
— Găseşte-o şi ţine-te după ea.
— De ce?
— Dacă nu înţelegi, nici nu mai merită osteneala sa-ţi explic. Ţine-o sub observaţie. N-o slăbi din ochi. N-am chef s-o găsesc cu o gaură în cap.
— Ce-ar fi să punem un cordon de „pelerine“ în faţa casei sale?
— Asta ar mai lipsi, spuse Grazzi, să ne facem publici tate. Vreau să-i prind pe individ, nu să-i gonesc!
— Fiindcă veni vorba de publicitate, pe coridoare sunt o mulţime de gazetari. Ce le spunem?
— E ora 12,20, spuse Grazzi privindu-şi ceasul de la mână. Dacă, începând din această clipă, gazetarii vor avea ceva de publicat, te vei trezi cu o gaură în cap, ţi-o jur pe capul copilului meu.
Închise telefonul.
Pardi dejuna la el acasă. Se folosea de telefonul unui vecin, care începuse de mult să-şi regrete amabilitatea. Apucă aparatul, gâfâind, cu gura plină.
— Am nevoie de Cabourg, spuse Grazzi.
— Nu primesc ordine decât de la şeful meu, răspunsa Tino Rossi.
— Ei bine, atunci este un ordin.
— Ce se petrece?
— Cam ce crezi?
— Bine, bine, spuse Tino Rossi.
Şi închise telefonul. Grazzi era sigur că Pardi îl va găsi pe Cabourg. Îşi făcea treaba aşa cum se rânduiesc popicele, tacticos, serios, fără să-şi iasă din sărite, cu ideea fermă că într-o bună zi va ajunge la un indice record sau, de ce nu? poate chiar directorul Siguranţei. Găsea totdeauna ceea ce căuta, pentru că era corsican şi avea prieteni pretutindeni. În plus, era singurul om al lui Tarquin care se aranja să mănânce acasă.
Alloyau era de negăsit. Probabil că mesteca un muşchi bine fript în vreun restaurant modest de pe strada Dauphine, cu sticluţele de doctorii înşirate dinainte, pe o faţă de masă de muşama, văicărindu-se chelneriţei de boala lui de stomac.
Se va întoarce la Quai des Orfèvres când orologiul Palatului va bate orele două, drept ca un i, foarte englez şi foarte palid, fumând singura ţigară din zi, singura dar *not ze list*[2], cum avea obiceiul să spună.

— S-o convoace chiar în după-amiaza asta pe doamna Rivolani, pe rudele lui Cabourg, pe rudele Elianei Darrès, să-i convoace din nou pe vânzătorul de automobile şi pe sora Georgettei Thomas, să le ia interogatoriul. Să mi-i caute până diseară, ca să vorbesc eu cu ei, pe soţul Georgettei Thomas şi pe Bob. Voi telefona din nou la ora două.

Grazzi închise din nou.

— Eu ce fac? întrebă Gabert, care şedea lângă ei.

Nu era îmbrăcat cu pardesiul bej, ci cu un impermeabil bleumarin, de nylon strălucitor, şi avea o cravată portocalie.

— Mă însoţeşti în Piaţa Clichy, să stăm la masă. După aceea vei lua maşina, câtă vreme mă duc să-i văd pe studentul din strada Duperré. Trebuie să mi-o găseşti pe această Bombat.

Jean-Loup făcu da din cap, cu un chip pe care se citea mai mult ca oricând nesiguranţa.

Mâncară o varză cu carne într-o braserie cu ferestre mari, privind petele de umbră şi de soare de pe caldarâm, la fel cum făcuseră cu două luni mai înainte, când avuseseră altă afacere, o escrocherie pentru care pierduseră opt zile, în plină caniculă, iar Tarquin îi ghicise pe vinovaţi.

Grazzi se gândea la camionagiu, la ghetele îmblănite, la ultimii lui paşi pe care-i făcuse după ce ieşise din maşină, în curtea pardosită cu ciment, ca să meargă spre uşa boxei, să deschidă lacătul, să ridice canatul, şi pe urmă gata. Nu-l auzise pe ucigaş apropiindu-se de el, pe la spate, făcuse un salt de un metru, lovit de glonţ, apoi venise nevastă-sa şi stinsese farurile.

— Ai vreo idee despre ce poate să-i frământe pe asasin în aşa hal? Ce putea şti Rivolani care-l neliniştea atât de mult?

Gabert spuse „habar n-am“ cu gura plină, dar că, la urma urmelor, dacă Rivolani remarcase ceva, ar fi spus, doar el însuşi îi luase interogatoriul.

— Nu mă înţelegi, spuse Grazzi. Poate că a văzut ceva, fără să dea prea mare atenţie, acest ceva nu-i sărea în ochi, dar nu acelaşi lucru s-ar fi întâmplat cu noi! De ce crezi că în două zile sunt curăţate două persoane care se aflau tocmai în acelaşi compartiment?

Gabert nu spuse nimic, făcu da din cap, îşi termină sticla de bere, îşi turnă jumătate din ceea ce îi mai rămăsese lui Grazzi şi bău.

— E sus, spuse portăreasa. Sper însă că n-o să-i faceţi vreun rău. Bietul de el e şi-aşa destul de întors pe dos.

Veni să deschidă uşa. Brunet, douăzeci de ani, înalt, băiat frumos, pielea mată, o şuviţă rebelă pe frunte. Se numea Eric Grandin şi, cercetându-i actele, Grazzi văzu că prenumele lui adevărat era Charles. Fuma „Gitane“, fără oprire, aprinzându-le una de la alta, cu degete lungi şi nervoase. Era slab şi puloverul lui bleumarin, cu deschizătură în formă de V, pe care îl purta direct pe piele, îi flutura puţin în jurul trupului.

Odaia era mică, încărcată cu cărţi. Pe o masă, în mijlocul unor caiete şi pagini de cursuri roneotipate, se afla un reşou cu gaze, aprins.

— Tocmai pregăteam nişte Nes. Vreţi şi dumneavoastră?

Îi servi cafeaua lui Grazzi într-o ceaşcă, iar el îşi turnă într-un pahar, pe fundul căruia mai era încă puţin vin. Purta la mână un cronometru de aur, la fel ca micul Jean-Loup, cu cadranul întors pe faţa interioară a braţului.

— E un dar de la Georgette, spuse el. Ştiu ce vreţi să mă întrebaţi, aşa că vă voi răspunde pe loc: am fost amantul ei, o iubeam mult, ea mă iubea mult, şi sâmbătă dimineaţa, la ora când s-a întâmplat treaba aceea, mă aflam aici, mă pregăteam să merg la facultate. Portăreasa, care mi-a adus sus nişte lucruri, poate să vă confirme.

Portăreasa îi spusese mai înainte. Lucrurile însemnau lapte, pâine, două cămăşi pe care i le călcase, aşa cum făcea totdeauna, și încă, probabil, pe gratis.

— Nu ştiu nimic, nu înţeleg nimic, n-am aflat decât abia seara, când am citit ziarul la o prietenă, la Massv-Palaiseau. Eram cu maşina Georgettei, pe care o mai am şi acum. Nu înţeleg nimic.

Avea obrazul crispat, cu lacrimi adevărate în ochi, şi îşi întoarse capul să-şi aprindă o altă ţigară, cu degetele lui lungi de adolescent.

Grazzi îşi bău cafeaua stând în picioare, privind în jurul lui. Fraze fără niciun sens lipite de pereţi, alcătuite din cuvinte tăiate de prin reviste. Fotografii de animale de toate soiurile, cu ochi mari şi blânzi.

— Fac şcoala veterinară, explică el. Sunt în anul trei.

Îl interesa domeniul cercetării. Într-o zi va avea o fermă mare, în Normandia, un fel de clinică-laborator, unde va creşte animale de soiuri încrucişate, splendide, cu ochi blânzi ca ale acestora. Sau, poate, va merge în Australia, în Africa de Sud, într-un loc unde să existe mari spaţii liniştite şi, bineînţeles, animale. Oamenii nu-l interesau deloc. Sunt prea murdari, n-ai ce le face.

— De când o cunoaşteţi?

— De doi ani. M-am mutat în camera asta acum doi ani.

— Aţi devenit amantul ei curând după aceea?

— Nu, multă vreme după, abia acum şase luni. Dar coboram adesea la ea, cinam împreună, pălăvrăgeam.

— Îl cunoaşteţi pe Bob Vatsky?

— Chiar el mi-a găsit camera asta. L-am cunoscut într-o cârciumă din Cartierul Latin. Cântă la saxofon. Dacă vă gândiţi că el ar fi făcut asta, vă înşelaţi.

— Era încă de pe atunci amantul ei?

— Da.

— Ştiaţi de lucrul acesta?

— Ştiam.

— De fapt, aţi fost amândoi amanţii ei, în acelaşi timp?

Îl privi cu ochi nedumeriţi, limpezi, cu un râs scurt. Spuse că şi el avea multe alte prietene.

— Uneori, seara, se întâmpla poate să-l găsiţi la ea?

— Ei şi?

— Nu eraţi gelos şi nici el nu era gelos?

Râse din nou, cu râsul lui icnit şi lipsit de veselie, dând din umeri fiindcă înţelegea unde vrea să ajungă Grazzi şi i se părea o prostie.

— Dacă dumneavoastră credeţi că un gelos a omorât-o, atunci nu vă pierdeţi timpul aici şi căutaţi-l în altă parte.

Ridică tonul, într-un fel neaşteptat, şi spuse Dumnezeule mare, Georgette era liberă să iubească pe cine voia; nu numai că nu erau geloşi, dar li se întâmpla să cineze toţi trei împreună, atunci când Bob se afla la ea, şi i-ar putea povesti una bună inspectorului, dar probabil că nu va izbuti să-i facă să înţeleagă mai mult şi poate chiar că lucrul acesta era interzis de lege, da?

Grazzi nu mai ştia dacă tânărul îşi exagerează mânia pentru a-şi ascunde nervozitatea, sau dacă atitudinea lui pornea dintr-un sentiment pe care, într-adevăr, nu îl înţelegea.

— Îl cunoaşteţi pe Pierre Becchi?

— Pe cine?

— Un steward, Pierre Becchi… Nu-i nimic. Aţi auzit-o cumva pe Georgette Thomas vorbind vreodată despre o actriţă cu numele de Eliane Darrès?

El spune nu, nu, niciodată, aprinzându-şi o altă ţigară „Gitane“ de la cea pe care-o terminase. Se întoarse ca să arunce mucul într-o cutie de carton, care îi slujea drept coş de gunoi.

— Sau despre un camionagiu pe nume Rivolani? Încercaţi să vă amintiţi. Rivolani. Este important, dacă vreţi să ne ajutaţi.

Clătină din cap, cu ochii închişi, învăluit de fum, pe care îl împrăştie cu mâna. Spuse nu, că nu îşi amintea, că nu ştia nimic.

— Aţi spus că sâmbătă seara aţi fost la o fată, la Massy-Palaiseau…

— O femeie, nu o fată. E măritată, are trei copii şi nu e ceea ce credeţi.

— Nu trebuia deci să vă vedeţi cu Georgette Thomas în ziua aceea?

— Nici nu ştiam că se va întoarce. Ştiţi, nu-mi spunea totul. Se întâmpla uneori să n-o văd câte-o săptămână, pentru că mă întorceam foarte târziu acasă, sau pentru că era plecata să prezinte noile produse. Dacă avea nevoie de maşină, îmi vâra un bilet sub uşă. Îi lăsam cheile şi talonul maşinii la portăreasă, când coboram să ies în oraş.

Îl privea pe Grazzi drept în faţă, stând sprijinit cu un şold de marginea mesei, cu braţele încrucişate, cu ţigara între degetul arătător şi cel mare, cu şuviţa rebelă pe frunte. Nefericit şi îndărătnic.

Îmi pierd timpul, îşi spuse Grazzi. Şi plecă.

Pe scară, când începu să coboare treptele, se gândi la o văduvă de cincizeci de ani, care stinsese farurile fără să-şi dea seama ce face, şi la o femeie tânără cu un zâmbet grav, care după cină trecea de pe genunchii unui invitat pe ai celuilalt, şi se simţi mai bătrân, mai greoi ca niciodată, la marginea vieţii.

Se întâlni pe scară cu un băiat în impermeabil, care urca spre odăile servitoarelor, blond pe cât era celălalt de brunet, şi mai tânăr, grav şi gânditor, şi care îi amintea vag de cineva cunoscut. Desigur că-l întâlnise zilele trecute în acelaşi imobil.

— Sunteţi prieten cu Grandin?

Băiatul se opri pe o treaptă, cu obrajii în flăcări, spuse nu, domnule, nu, fără să înţeleagă despre ce era vorba.

Grazzi coborî, gândindu-se la vremea când avea şaptesprezece ani, douăzeci de ani, la o mulţime de fleacuri.

Telefona la Quai des Orfèvres dintr-o cafenea din Piaţa Blanche. Alloyau convocase pe doamna Rivolani, pe care o aştepta, pe soţul Georgettei Thomas, pe Bob Vatsky, pe sora lui Cabourg. Toţi făgăduiseră că vor veni spre sfârşitul după-amiezii.

Sora lui Cabourg, care locuia la Créteil, trebuia să-şi aducă şi copiii, pentru că nu avea pe nimeni cu cine să-i lase după ce se întorceau de la

şcoală. Nici măcar nu ştia că fratele ei făcuse o călătorie la Marsilia.

— Unde este Mallet?

— La alt telefon, tocmai vorbeşte cu Marsilia. Acum o jumătate de oră cei de acolo au telefonat şi au comunicat un lucru ciudat, mărturia unei îngrijitoare de la hotel. Ştii despre care e vorba, *Hotelul Mesageriilor.* Mallet vrea să vorbească direct cu îngrijitoarea, crede că este important.

— Despre ce este vorba?

— Ar trebui să-ţi dau legătura cu el, nu ştiu prea bine.

— Lasă, oricum, vin îndată. N-ai găsit pe nimeni din anturajul actriţei?

— Am nişte adrese, găsite la ea acasă. Nişte producători de filme, nişte actori. Cei cu care am vorbit la telefon o cunosc foarte puţin. Nu mi-au spus-o, dar am impresia că o considerau cam pisăloagă.

Era ora 3,15 când sosi la Quai des Orfèvres, uitând să mai ceară şoferului de taxi un bon ştampilat.

I se lua interogatoriul doamnei Rivolani, pe care el o privi din depărtare, deschizând uşa biroului ocupat de inspectori. Purta un mantou roşu, pe care mâine îl va vopsi în negru, şedea dreaptă pe scaun şi ţinea un colţ al batistei între dinţi. Alloyau bătea la maşină fără să îndrăznească s-o privească în faţă.

Mallet era la masa lui, aplecat asupra unor note pe care le transcria de mână. Îşi ridică ochii injectaţi de oboseală şi îi spuse lui Grazzi:

— Miercuri seara, când Georgette Thomas şi acel steward s-au întors la hotel, pe la ora 11, îngrijitoarea a auzit discuţia lor pe scară. O cheamă Sandra Leï. Am vorbit cu ea la telefon ca să-mi repete exact toate cuvintele. Spune că suna cam aşa…

Luă o foaie de hârtie de pe masă.

— Georgette Thomas ar fi declarat: „Ba nu, n-am nimic. Nu-ţi face nicio grijă. Şi pe urmă, nu sunt sigură.“ Au urcat spre camera lor, au trecut, pe scară, foarte aproape de Sandra Leï şi au tăcut. Asta-i tot. Îngrijitoarea pretinde că scena i s-a părut ciudata, deoarece Georgette Thomas nu i-a spus bună seara şi s-a prefăcut că nici măcar n-o văzuse. Susţine că fata îi spunea întotdeauna câte un lucru drăguţ.

— La ce s-a gândit?

— Îşi aminteşte mai ales cuvintele: „Nu sunt sigură“. E convinsă că acestea sunt întocmai cuvintele rostite. Şi-a spus că fata o fi însărcinată şi că treaba asta nu-i făcea nicio plăcere.

— E o prostie. Legistul ar fi constatat-o.
— Poate că fata credea doar că este. Nu se ştie. În orice caz, au trimis pe cineva la steward. Vor chema din clipă în clipă.

Tarquin se gândi şi el că este o prostie, dar Georgette Thomas s-ar fi putut înşela şi deci putea crede că este însărcinată.

Şedea la masa de lucru, în haină, cu pălăria pe cap, şi Grazzi văzu în faţa lui nişte dosare de la Identificarea Judiciară şi de la Informaţiile Generale, nişte date privind furturile şi dispariţiile de revolvere. Surprinse privirea lui Grazzi şi spuse nu-ţi bate capul, îmi văd de treabă, am cerut toate astea de dimineaţă, vreau să-mi arunc un ochi peste ele. Spuse că-i sta mintea în loc câte pocnitoare puteau fi şterpelite şi trecute din mână în mână.

— Până şi de la noi se fură, să-ţi vină rău, nu alta! În februarie l-au închis pe un derbedeu care umflase un pistol omului de pază de la comisariatul Saint-Sulpice, în clipa când acesta se întorcea acasă. Din fericire nu era încărcat, altfel i-ar fi umplut capul cu plumbii lui proprii, aşa că s-a mulţumit să-i dea una cu ţeava.

Bătu uşor cu palma peste dosarele deschise dinaintea lui şi spuse: ai multe de învăţat din chestiile astea, curată nebunie, dar tu de unde vii?

Grazzi se aşeză pe fotoliu, în faţa lui, descheindu-şi pardesiul, şi îi vorbi despre tânărul Eric Grandin,

— Şi de la ăştia ai multe de învăţat, spuse Tarquin. Ar trebui să vii o dată să iei masa cu al meu, într-una din sâmbetele următoare. Merge pe douăzeci şi doi de ani, dar nu văd deloc să aibă mai multă minte decât în ziua când i-am făcut ghili-ghili pentru prima dată, la maternitatea Saint-Antoine. Îţi doresc să n-ai neplăceri cu al tău.

— Şi noi eram la fel.

— Ce tot vorbeşti? Aveai tu de unde să fumezi „Gitane“, una după alta? Te atrăgeau cumva Artele plastice sau o fermă în Australia? Ţi s-a întâmplat să-ţi împărţi prietena, după cină, cu vreun amic care cânta prin localuri? Eram la fel, cu marea diferenţă, dragul meu, că ei nu trăiesc pe aceeaşi planetă.

La 3,50 Mallet avu o nouă convorbire telefonică cu Marsilia. Pierre Becchi nu-şi amintea scena petrecută miercuri seara, declarase că Georgette Thomas, ca toată lumea, era când bine dispusă, când nu, că nu i se păruse nimic neobişnuit.

De altfel, nu avea prea mare importanţă dacă îşi aminteau sau nu, căci inspectorul de la capătul firului, acelaşi care făcuse primul raport, deţinea o altă informaţie, pe care o comunică cu un puternic accent corsican şi destul de stânjenit, căci nu ştia dacă i se va spune mulţumesc sau dacă va fi tratat drept imbecil.

Mallet nu mai ştiu nici el dacă pricina era oboseala adunată de trei zile nedormite sau sentimentul că descoperă un lucru important: îi veni ameţeală. Spuse mulţumesc, bătrâne, agăţându-se cu mâna lui greoaie de marginea mesei, apoi rămase câteva clipe privind în gol, ciupindu-se de nas în dreptul ochilor. 700.000 de franci! Preţul unui automobil ieftin. Oare se poate face o crimă pentru 700 de bătrâne?

Se ridică de pe scaun, se îndreptă către uşă, se întoarse spre Alloyau, care era singur, cu telefonul la ureche, spuse Georges, Georges, îţi spun prieteneşte, n-are sens să te enervezi, las-o baltă, cred că l-am prins.

— Intră în biroul şefului, îi găsi acolo pe Grazzi şi pe Tarquin, spuse iertaţi-mă, am să vă spun, poate, o mare tâmpenie, dar fata, actriţa şi camionagiul nu valorează fiecare nici măcar 250 de bancnote de-o mie.

— Săptămâna trecută s-a vândut un bilet de loterie la barul-tutungerie din Marsilia. Biletul a câştigat 700 de bătrâne. Nu e lozul cel mare, dar ce ziceţi de asta?

Şeful zâmbi imediat, cu un surâs aproape oribil, plin de satisfacţie. Grazzi, care avea mintea mai înceată, rămase două secunde întors spre uşă, privindu-l pe Mallet fără să înţeleagă. Apoi se ridică dintr-o smucitură, cu mâna întinsă spre telefon.

Tarquin apucase însă mai înainte aparatul şi îi ceru telefonistei să-i facă legătura cu Loteria Naţională, cu oricine de la Loteria Naţională, repede, şi două comenzi la Marsilia. Prefectura şi. Un bar-tutuiigerie, strada nu ştiu cum (Félix-Pyat, spuse Grazzi), strada Félix-Pyat, nu ştiu cum se scrie, nu ştiu numărul, hai, mişcă-te repede.

Biletul purta numărul 51.708 (grupa 2). Fusese vândut în barul-tutungerie din strada Felix-Pyat, împreună cu alte 23 de bilete întregi, în ultima joi din luna septembrie.

Proprietarul prăvăliei era de părere că se făcea prea mult zgomot pentru nimic. În 1935 vânduse lozul cel mare. Atunci să fi văzut! În fiecare an vindea peste 50 de bilete câştigătoare sub un milion. Asta nu-i făcea nicio reclamă. „Biletul care ucide“, ar putea însemna ceva pentru imaginaţia

oamenilor, dar domnii de la Paris erau destul de mari ca să înţeleagă de ce putea să se lase păgubaş de-o asemenea publicitate.

Habar n-avea cine cumpărase biletul. Şi, de altfel, nici cine-l vânduse. În bar erau trei persoane: patronul, patroana şi chelnerul, Roger Tramoni, un om cumsecade şi care suferea de astmă.

Miercuri seara, pe la orele 6, în momentul când furnizorul trecu să ridice biletele nevândute, erau date 16 bilete, printre care şi cel bun.

Georgette Thomas venise marţi seara, să se întâlnească cu Pierre Becchi, Acesta juca belotă cu nişte clienţi.

Aşteptând să se termine partida, ea băuse un aperitiv şi stătuse de vorbă cu patroana.

Poate că, tot atunci, a cumpărat şi un bilet de loterie, dar în acest caz nici domnul Lambrot şi nici doamna Lambrot nu i l-au putut vinde, căci ea se dusese la bucătărie să pună cina la încălzit şi patronul nu se mişcase toată seara de lângă tejghea.

Ar fi fost nevoie şi de mărturia chelnerului, Roger, dar bietul de el era în concediu, în Alpii Maritimi, şi nici nu-i omul care să-şi amintească de ceva. Se va duce cineva să-i pună întrebări, dar asta durează. Oricum, domnii de la Paris ar trebui să-şi dea seama că nu se ucide un om pentru 700.000 de franci. Desigur, nu dăm sfaturi, dar oricum!

— Ba se ucide pentru mult mai puţin, spuse Tarquin. Şi faptul că tocmai ea a cumpărat biletul cade ca turnat. Marţi seara, aşteptând ca stewardul ei să-şi termine partida de cărţi, bea un pahar la tejghea, flecăreşte cu patroana. Apoi se îndreaptă spre tejgheaua unde se vinde tutun şi unde chelnerul tocmai vindea nişte timbre, cere un pachet de mahorcă, oricare ar fi, şi spune: „Ia arată-mi şi mie biletele de loterie, poate că-mi aleg şi eu unul!“

Tarquin îşi scoase o ţigară din buzunarul de sus al hainei, căută nişte chibrituri, spuse dă-mi un foc, te rog, poţi fi sigur, tu, Grazzi, că văd scena aşa cum s-a petrecut, ca la cinemascop…

— Miercuri seara, bobocule, merge să îmbuce ceva cu fantele ei, în cârciuma de pe strada aia cu un nume pe care nu-l ţin minte niciodată.

— Félix-Pyat, spuse Grazzi.

— Asta e. Văd lucrurile de parc-aş fi fost acolo. Lumini discrete, vals lent, tot tacâmul.

— Într-un restaurant italian din Saint-Mauront, unde am fost şi eu o dată, nu există orchestră. Ştiu bine.

Tarquin se ridică, îşi îndreptă degetul arătător spre cravata lui Grazzi şi, făcând înconjurul mesei, spuse, nătăfleţule, în asta sunt mai tare, am imaginaţie, le combin, nu mă mulţumesc doar să fac excursii prin diferite locuri. Poate că nu era nicio orchestră, dar poţi fi sigur că exista un radio sau un televizor.

— Nu înţeleg.

— Tu nu înţelegi niciodată nimic. Ţi se întâmplă să asculţi radioul miercuri seara? Ce crezi tu, că jumătate dintre oameni vor să asculte miercuri seara? Tragerea loteriei, nătăfleţule.

Grazzi spuse bine, bine, nu mai lungiţi vorba, şi mai departe?

— Ea n-a sărit în sus, spuse Tarquin, nu şi-a dat ochii peste cap, n-a suflat un cuvânt. Doar că era puţin cu capul în nori. Aşa încât tipul ei abia de şi-a dat seama şi a întrebat-o numai: „Ce ai? Eşti obosită?“ Iar ea i-a răspuns: „Ba nu, drăguţule, n-am nimic, nu-ţi face griji. *Şi pe urma, nu sunt sigură.*“ Pentru că-i adevărat că nu era sigură. A aşteptat probabil să ajungă în camera ei şi, pe când celălalt se băga în pat ca un tată, ea s-a uitat la bilet. Îţi spun, o văd cum te văd.

Îşi stinse ţigara, se uită la ceas, luă în mână telefonul care suna, îi spuse tot lui Grazzi.

— Era un cineva, fata asta a ta.

Se bătu peste piept, spuse alo. Grazzi îşi rodea unghia de la degetul mare, gândindu-se la lenjeria însemnată cu litera „G“, la o femeie brunetă care cumpărase un ziar, joi de dimineaţă, ieşind dintr-un hotel, pentru a fi sigură că a câştigat o sumă cu care îşi va putea cumpăra o nouă maşină cu iniţiale, o femeie de treizeci de ani, cu un zâmbet studiat, care păstrase totul pentru ea, surpriza, bucuria, insomnia, dar nu şi cei 700. 000 de franci.

Orele 16,20.

Biletul 51.708 fusese prezentat sâmbătă 5 octombrie, în jurul orei 11,30, de către un anonim, la sediul Loteriei Naţionale, din strada Croix-des-Petits-Champs, din Paris.

Casierii îşi aminteau de acest individ, care manifestase o oarecare nervozitate pe când îşi potrivise cele şapte mii de franci noi, în bancnote noi, într-un portofel vechi de marochin. Ar fi în stare să-l recunoască. Memoria este unul dintre imperativele meseriei lor.

Semnalmente: treizeci şi cinci sau patruzeci de ani, faţa ovală, nas lung, păr castaniu, pieptănat în sus, pentru a părea mai înalt, aproximativ 1,70 m. înălţime, foarte slab, palid, pardesiu gri, capul descoperit.

Orele 16,30.

Jouy telefonă dintr-un bar, din vecinătatea casei unde locuia familia Garaudy, După dejun începuse urmărirea tinerei doamne. Făcuse nişte cumpărături la Galeries Lafayette, într-un magazin de pe Avenue de l'Opera şi la Louvre, de fiecare dată foarte repede şi ştiind precis ce vrea să cumpere: o bluză de jerseu, nişte pantofi despre care Jouy spunea că sunt frumoşi, două perechi de chiloţi de nylon, unii mov şi alţii albi.

— Dacă ai putut vedea toate astea, spuse Grazzi, desigur că până la urmă te-a reperat.

— Da, la Louvre. Am stat puţin de vorbă. I-am cam băgat frica-n oase când i-am spus că o apăr.

— I-ai vorbit despre Rivolani şi Darrès?

— Era cazul.

— Ce a spus?

— Că e îngrozitor, că se duce acasă. Ceea ce a şi făcut. Mă aflu în faţa casei.

— Rămâi acolo.

Orele 16,35.

Teoria comisarului Tarquin: Georgette Thomas câştigă 700.000 de franci la loterie, află acest lucru, fără să fie prea sigură că a auzit bine, de la radio, într-un local italian din Marsilia. Verifică a doua zi în ziarul de dimineaţă, nu suflă o vorbă.

Obiecţia judecătorului de instrucţie Frégard: de ce sa tacă?

Răspunsul inspectorului Grazziano: iniţiale pe lenjerie, iniţiale pe portierele automobilului, egoism feroce. În afară de asta, de ce să spună?

— Teoria lui Tarquin: cineva, dintr-o pricină oarecare, află joi sau vineri că Georgette Thomas posedă un bilet de loterie care valorează 700.000 de franci. Ia o cuşetă în „Foceeanul“ de vineri seara şi o urmăreşte. Dintr-o pricină oarecare, ea rămâne în compartiment după plecarea celorlalţi călători, acest cineva intră sau se află chiar înăuntru, o ucide, ia biletul de loterie, încasează banii în strada Croix-des-Petits-Champs.

Obiecţia lui Frégard: de ce s-o ucidă în tren, înfruntând atâtea riscuri?

Răspunsul lui Grazziano: este singurul moment şi singurul loc posibil. Acest cineva ştie ca ea poate merge să-şi încaseze banii de cum iese din gară. N-are de ales.

Teoria lui Tarquin: acest cineva o ucide, pune mâna pe bani, păstrează bancnotele noi, dacă nu ştie că avem seriile, sau încearcă să le schimbe repede.

Obiecţia lui Frégard: de ce să asasineze apoi alte două persoane din acelaşi compartiment?

Răspunsul lui Grazziano: acest cineva a comis o greşeală, din pricina acestei greşeli poate fi prins, suprimă deci cei doi martori supărători.

Frégard clătină un craniu chel, deloc convins; cunoaşte criminali care ar putea omorî pentru mai puţin decât nimic, pentru câţiva bani cu care să-şi cumpere un pachet de ţigări. Vicleşugul cu ascensorul, la Eliane Darrès, nu corespunde cu acest fel de mentalitate.

Orele 16,48.

Prefectura din Marsilia: patroana *Hotelului Mesageriilor*, de pe strada Félix-Pyat, găseşte pe noptiera Georgettei Thomas, vineri, după plecarea acesteia, douăsprezece tablete de aspirină într-o scrumieră.

Gabert telefonă cu puţin înainte de ora 5. Cutreierase fără rezultat agenţiile de plasare. Avea alta idee pentru găsirea fetei din Avignon, va veni îndată.

Grazzi îi spuse că la sosire va afla noutăţi. La capătul firului Jean-Loup păru că manifestă un interes politicos şi primi veştile. Spuse straşnic, coane, am impresia că merge ca pe roate, sper să ajung înainte de-a se isprăvi treaba.

— Ia un taxi.

— Nicio grija, şefule mare, am sa iau încă unul gigea şi cu tavanul descoperit. Nu te uiţi pe fereastră?

Prin fereastră, în spatele lui Tarquin, Grazzi văzu că se lăsase noaptea, soarele dispăruse, ploua.

Interogatoriul soţului, Jacques Lange.

Era un bărbat înalt, mai în vârstă decât ar fi crezut Grazzi frumos, bine îmbrăcat. Nu se arăta mai îndurerat decât era, dar desigur că suferea, şedea ţeapăn pe scaun, fuma o ţigară englezească, nu ştia nici el nimic mai mult.

Spunea că Georgette era un copil, că între ei era o diferenţă de douăzeci de ani, că niciodată n-a putut să-i vrea răul. Totuşi, suferise aflând că îl înşală. Nu-i plăcea acel director comercial devenit vânzător de automobile. Spunea despre el: o larvă. Grazzi, care gândise la fel, se mulţumea să dea din cap. Trecuseră peste asta.

— Pe vremea când era soţia dumneavoastră i se întâmpla să cumpere bilete de loterie?

— Uneori da, ca tot omul.

— Bilete întregi?

— Depinde cum stăteam cu banii.

— Îl cunoaşteţi pe Bob Vatsky?

— Nu. Mi-a vorbit despre el, căci ne vedeam câteodată. Am rămas la „Gerly", ea era la „Barlin". Datorită meseriei noastre se întâmpla să ne vedem.

— Şi Eric?

— Mi-a vorbit şi despre acesta. Cu el cred că era ceva mai grav.

— De ce?

— Dac-aţi fi auzit-o vorbind despre el, n-aţi mai întreba de ce. E tânăr, aproape un copil, are o minte de copil. E greu să faci pe cineva să înţeleagă, dacă n-a cunoscut-o. Îl iubea pe tânărul Eric aşa cum se iubea pe ea însăşi, se asemănau.

— Nu înţeleg,

— Ştiu, v-am şi spus.

— Credeţi că e cumva amestecat în asasinatul Georgettei?

— N-am spus asta. Dar asasinatul acesta n-are niciun sens. Tot ce n-are niciun sens se potriveşte foarte bine cu Georgette şi cu micul Eric.

— Dar nu l-aţi văzut niciodată.

— Mi l-a descris ea foarte bine, credeţi-mă. Are nişte idei despre oameni şi despre animale, visează la un fel de laborator într-un fund de ţară, vorbeşte tare şi bine despre lucruri pe care nu le cunoaşte: lumea, mizeria lumii, mai ştiu şi eu ce… Acum vreo şase luni ea a venit la „Gerly" să mă vadă, pentru povestea cu laboratorul din Africa de Sud, sau cam aşa ceva. N-avea nici cel mai mic simţ al realităţii. Voia să-mi capteze interesul pentru afacerea asta. Spunea că trebuie să fac acest lucru de dragul ei.

— Ce afacere?

— Habar n-am, aşa sunt ei! Un laborator în Africa de Sud, plecăm în Africa de Sud, acolo e viaţa adevărată, aşa sunt ei. A doua zi nici nu se mai

gândesc la toate astea.

— Ghinionul lui că ea a murit, spuse Grazzi. Avea, poate, cu ce să cumpere doua bilete de avion, de-adevărat.

Era rândul lui Lange să nu mai înţeleagă.

— Am să vă explic, spuse Grazzi.

Îl trecu, puţin cam plictisit, agasat, nici el nu ştia de ce, lui Georges Alloyau, care îi luă locul.

Pardi dădu de urma lui Cabourg cu zece minute înainte de orele 18. Dar se lăsase noaptea şi totul părea că merge atât de repede în acea zi de luni, fiecare avea o atât de puternică impresie că înaintează vertiginos, încât şeful biroului de vânzări de la „Progine“ muri pentru a doua oară fără să producă surpriza pe care-o merita.

În biroul inspectorilor, Mallet începu să calculeze cât aducea asasinului fiecare cadavru. Întocmise chiar un „curs al cadavrului“, ca la Bursă, pe faţa unui dosar roz, pe care toată lumea venea să-i consulte, căci îl prinsese în pioneze pe marginea unei ferestre, în spatele mesei la care lucra Grazzi. Cursul scăzu odată cu asasinarea lui Cabourg, trecu de ia 233.333 de franci vechi de cadavru (virgulă treizeci şi trei) la 175.000 în cap. La asemenea preţ inspectorii mărturiseau că nu merita sa te osteneşti, nici măcar pentru cei vreo şase oameni cărora şi ei le-ar fi sucit bucuros gâtul.

Grazzi. Tocmai privea morocănos dosarul roz, când ridică telefonul şi primi vestea prin Gabert.

— Cine?

— Cabourg. Ţinte-te bine, că merită. Pardi a luat la rând toate spitalele şi comisariatele, dar în cele din urmă, ca să dea de el, n-a fost nevoie decât să intre la băieţii lui Boileau. El e. Tipul asasinat în toaletele de la „Central“. Fără acte. Nu se ştia cine este. Băieţii lui Boileau tocmai îi găsiseră amprentele digitale, la comisariatul Gării de Est. Acum câteva luni îşi făcuse un act de identitate.

Serviciul lui Boileau se afla la acelaşi etaj cu cel al lui Tarquin, aproape uşă în uşă.

— Când a fost ucis?

— Sâmbătă seara, în jurul orei 11.

— Un glonţ cioplit?

— Da. În ceafă.

— Şi ancheta?

— Nimic. Nicio urmă. Ne-am gândit că e vorba de o răfuială. Ce-ai de gând să faci?
— Unde eşti?
— La Identificarea Judiciară. Am o idee în legătură cu fata din Avignon.
— Ce anume?
— Taxiurile.
Grazzi îşi trecu o mână peste obraz, simţi barba ţepoasă, nu ştia cum să încredinţeze căutarea fetei din Avignon lui Pardi – care s-ar descurca mai repede – fără să-i jignească pe Jean-Loup.
— Ascultă, acum am nevoie de tine aici.
— Şefule, nu eşti deloc drăguţ. O am în mână, ţi-o jur, am să ţi-o aduc pe tavă.
Grazzi făcu da din cap, la telefon, gândindu-se voi regreta, va fi ucisă mai înainte.
— Am nevoie de ea, înţelegi? imploră el. Trebuie să mi-o găseşti din pământ, din iarbă verde! E un nebun şi nu se va opri.
— O voi găsi, spuse Jean-Loup. Nu-ţi face sânge rău pentru ea, şefule mare.
În aceeaşi clipă comisariatele Senei primeau, pentru a le transmite gardiştilor, semnalmentele cele mai precise care se puteau da despre tânăra fată: avea vreo douăzeci de ani, era blondă, frumoasă, şi, ultima dată când fusese văzută, purta un mantou albastru.
Era ora 6,05.

Cuşeta 223

Benjamine – zisă Bambi – Bombat, având pe buze gustul unui sărut în gură o bomboană umplută cu fragi, în mână o cutie goala de chibrituri, pe care-o aruncă la marginea trotuarului, stătea dreaptă în faţa intrării spre Marile Linii, înfășurată în mantoul ei albastru, ascultând şuieratul trenurilor în Gara Lyon, spunându-şi m-am săturat, m-am săturat, m-am saturat, cu ce-am păcătuit oare, Dumnezeule mare, să fiu aşa cum sunt?

Orologiile arătau orele 6 şi ceva, remarcase ea ieşind. Nu plângea, ceea ce însemna că e ceva mai bine. Va avea tot timpul sa plângă mâine când va fi chemată în biroul domnului Picard şi când acesta îi va spune domnişoară, eşti foarte drăguţa, cunoşti ortografia şi te pricepi să baţi la maşină, nu mă îndoiesc nici de sinceritatea, nici de temeinicia argumentelor dumitale, dar mă găsesc în trista obligație de-a te trimite la plimbare.

Bineînţeles că domnul Picard nu îi va vorbi pe tonul acesta, în schimb va fi dată afară chiar de a doua zi, ca o mototoală, ca o gâscă, ca o fată năucă ce era.

Daniel folosea cuvântul „năuc“. El spunea: un tip năuc, şoferul e năuc, în acest moment am întâlnit o fată complet năuca. Asta însemna: nebun, bătut în cap, cineva care are creierul învăluit în ceaţă şi ceaţă în ochi.

Nu plângea, dar avea un fel de ceaţă în ochi, care deforma gara, locul de parcare din faţa gării, autobuzele care porneau spre Bastilia, oraşul acesta la care visase luni de zile ca o gâscă, ca o provincială năucă.

Mâine va fi dată afară. Poate că va rămâne şi fără cameră, totul se va sfârşi înainte de-a fi început. Cu trei zile mai înainte, numai cu trei zile mai înainte, îşi închipuise că va pune piciorul pe pământul Parisului cu o poftă de animal sălbatic, cu dinţi frumoşi de animal sălbatic, pe care îi spăla de două ori pe zi cu „Selgine“ – o pastă de dinți cu adevărat medicală – cu mantoul ei albastru-deschis, cumpărat acum o lună, cu păr mătăsos şi cu picioare frumoase, cu ochi albaştri care îi frângeau inima, chiar şi ei, când se privea în oglindă, cu ortografia şi îndemânarea ei, o diplomă de la „Şcoala Pigier“, trei rochii şi trei fuste în valiză şi cincizeci de mii de franci vechi în poşetă.

În locul tuturor acestora, dăduse peste acest tâmpit, acest „Bebe-Cadum“, acest tip căruia abia îi dăduseră tuleile, acest copil răsfăţat care se credea buricul pământului, care îi socotea pe toţi ceilalţi nişte năuci, care nu putea face măcar un pas fără să te împiedici de el şi să ţi se ducă firele de la ciorap, băieţelul meu, dragul meu, iubitul meu, Daniel.

Văzu că se afla într-un autobuz care se îndrepta spre Bastilia, că i se cereau tichetele. Dădu unul, ca să meargă doar până la Bastilia, se săturase, va umbla pe jos, oriunde, cu gustul unui sărut pe buze, în gură cu o bomboană umplută cu căpşuni, mergând îşi va lăsa lacrimile să curgă în voie, nimeni nu le va băga de seamă, mi-a rupt trei perechi de ciorapi şi mai bine mor, jur pe ochii mei, mai bine mor decât să nu-l mai văd.

La Bastilia, coborând din autobuz, cu braţele atârnânde fiindcă îşi uitase poşeta la birou, la ora patru, îşi spuse pentru prima dată: am trecut pe aici cu el, îl simţeam lângă mine, era un lucru teribil şi minunat, dac-ar şti mama ar leşina, dar mie puţin îmi pasă, n-am ce face, acuma plâng.

Plângea traversând piaţa, ca o mototoală, o gâscă, puţin îmi pasă, cei care nu vor să vadă n-au decât să nu se uite, puţin îmi pasă, şi piaţa era imensă, neagră şi strălucitoare, tivita cu lumini îndepărtate. I-am dat oare nişte bani, măcar să aibă ca mânca în tren?

Trecuse pe aici cu el. Pretutindeni unde se ducea, în oraşul acesta plin de umezeală, regăsea drumurile pe unde merseseră împreună în cursul acestor două zile. Când a fost asta? Sâmbătă. În taxi.

Nu mă voi duce acasă chiar acum, îşi spuse. Voi merge pe jos până la Palais Royal, voi găsi, poate, o cafenea prost luminată unde voi comanda două ochiuri, voi citi ziarul în timp ce mănânc, şi apoi voi continua să merg pe jos până în strada Bac. Voi urca scările şi voi dereteca prin cameră, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Sau, poate, voi intra în alt bar şi voi face pe nebuna. Voi pălăvrăgi cu nişte băieţi, voi dansa, voi da peste gât băuturi tari, care te ameţesc, care te fac să uiţi, dar există oare lucruri care să te facă să-l uiţi pe Bebe-Cadum?

Cu trei zile mai înainte, vineri seara, îşi îmbrăţişase mama şi fratele mai mic pe peronul gării din Avignon. Se suise într-un tren, cu dinţi de animal sălbatic şi un zâmbet care-o făcuse pe maică-sa să spună: „Nu-ţi pare rău că ne părăseşti?“

Ea răspunse: „Ne vom vedea în curând! La Crăciun!“

Asta însemna peste trei luni, nu însemna nimic. Dar trei zile ce însemnau oare?

Stătea drept, ca o lumânare, între toalete şi burduful despărţitor, gata să treacă în celălalt vagon dacă-i va vedea venind pe controlori, blond, cu impermeabilul pe braţ, în costumul lui mototolit de tweed, cu o privire de câine bătut, caraghios peste măsură.

Trenul era gata de plecare. Se aplecase să o ajute să-şi caţere valiza, îşi pierduse echilibrul şi îi rupsese prima pereche de ciorapi.

Ea îi spuse cu răutate, lăsaţi, mă pot descurca şi singură. Simţea în gleznă o durere ascuţită, din pricina loviturii primite. Firele ciorapului se duceau razna, fără să le mai poată prinde. Nici măcar nu merita să-şi scoată lacul de unghii, să pună o picătură şi să oprească firele.

El nu îşi ceru scuze, nu ştia să facă aşa ceva. Rămăsese pironit locului, ca un imbecil, spunând e grea valiza, privind-o cu ochi trişti cum îşi ridica rochia să se uite la ciorap, şi adăugase, lucru care întrecea măsura: „S-a zis cu el, am nişte drăcii de fier pe talpă, mama mă pune să le port, agăţ ciorapii la toată lumea“.

Trenul porni, ea şedea cu rochia sumeasă într-o parte, încercând să-şi lipească ciorapul cu un deget muiat în salivă, îşi ridică privirea şi abia atunci îl văzu cu adevărat. Avea un chip frumos, cincisprezece sau şaisprezece ani, o înfăţişare de câine bătut, şi-atunci ea spuse nu face nimic, nu e nimic grav. Îşi dusese singură valiza până în compartiment.

În mijlocul culoarului, în faţa unei ferestre deschise, şedea femeia aceea, Georgette Thomas, şi bărbatul cu nasul lung, Cabourg. Vrând s-o lase să treacă, femeia se lipise de peretele vagonului, privind-o cu nişte ochi pe care nu-i va uita niciodată, nu ştia de ce (poate pentru că acum era moartă), cu nişte ochi care păreau că o cunosc de mult, nişte ochi ce parcă spuneau: uite-o.

În compartiment era un alt univers, înăbuşitor, supraîncălzit. Femeia şedea la dreapta, bărbatul la stânga, pe cuşetele de jos.

Bambi se lungise pe locul ei, gândindu-se la mama, la cele trei rochii din valiză, pe care i-ar fi plăcut să le poată aşeza pe umeraşe, la ciorapul ei cu firele duse. Îşi scosese ciorapii sub pled, apoi rochia, dând din şolduri, doar nu pot să mă culc îmbrăcată, cum fac celelalte?

Femeia blondă, doamna Darrès, despre care Daniel îi spusese mai târziu că era actriţă, avea o pijama roz, o rochie de casă roz. Citea o revistă ilustrată, ridicându-şi ochii din când în când spre Bambi. Îi spusese:

— Aveţi o lampă, deasupra capului.

Bambi îşi aprinse lampa, spuse mulţumesc, bine că acum trenurile s-au pus la punct. Dar, de fapt, călătorea pentru prima dată într-o cuşetă. Îşi păturise rochia lângă perete, îşi aşezase poşeta la picioare, ciorapii sub pernă, citise mestecând o bomboană cu vişine. Controlorii intraseră ceva mai târziu, trăgând uşa cu mare zgomot.

— Vine! La minut! spuse chelnerul. Două ochiuri la capac şi o jum'ate ca să-noate.

Bambi se aşeză la o masă, singură, într-o cafenea din piaţa Palais-Royal.

Citi articolul din *France-Soir* încă o dată, dar nu găsi nimic nou. Nu făcea decât să îndoiască cu apă informaţiile de dimineaţă. În articol se spunea că cei de la Poliţia Judiciară se arătau discreţi, că o arestare era iminentă. Căută în van numele inspectorului Grazziano, cel despre care Bebe-Cadum îi spusese:

— Doar în el am încredere.

Probabil că avea ochii înroşiţi, căci chelnerul, aducându-i mâncarea, îi aruncă o privire insistentă şi, îndepărtându-se, se întoarse de două ori. Vru să-şi scoată pudriera din poşetă, îşi aminti că o lăsase la birou, în strada Réaumur. Portofelul se afla în buzunarul mantoului, împreună cu batista udă pe care scria „Luni“ şi bomboanele pe care Bebe-Cadum refuzase sa le ia.

Batista „Luni“ era o idee a mamei. Ea îi brodase câte-o batistă pentru fiecare din zilele săptămânii. În tren, când îl revăzuse pe Bebe-Cadum, se întâmplase istoria cu batista „Vineri“, cea roşie cu mici carouri verzi.

Fusese nevoită să se ridice, să întindă braţul ca să-şi apuce mantoul, ridicând pledul odată cu ea, pentru ca să nu o vadă ceilalţi în sutien. Dăduse biletele controlorului care se afla cel mai aproape de ea. Celălalt se uita la biletele doamnei cu părul oxigenat, actriţa. Apoi fuseseră obligaţi să-i trezească pe omul care dormea sub cuşeta lui Bambi şi care se freca la ochi mormăind.

Profitând de faptul că nimeni nu se uita la ea, îmbrăcase mantoul albastru şi coborâse. Îşi pusese pantofii şi ieşise pe culoar. Georgette Thomas şi acel Cabourg continuau să stea de vorbă, unul lângă altul, dinaintea ferestrei deschise. Femeia brunetă fuma, inspirând adânc şi scoţând mari rotocoale de fum, pe care curentul le împrăştia în tot culoarul. Copaci negri se perindau pe un cer negru.

La toaletă era ocupat. Traversase burduful ca să treacă în celălalt vagon, dar şi acolo era cineva la toaletă, şi se întorsese, în burduf, unde podeaua se mişca sub picioarele ei ca într-o baracă cu atracţii, la bâlci, se ţinu cu amândouă mâinile ca să-şi păstreze echilibrul şi îşi murdărise degetele.

Aşteptase. Îi auzea pe controlori, care intrau în alte compartimente, spunând pardon, doamnelor şi domnilor. În cele din urmă, zgâlţâise mânerul uşii, ca pe vremea când, la şcoală, era „grăbită", iar o colegă nu mai isprăvea.

Uşa se deschise şi, dintr-odată, văzându-i ochii înspăimântaţi, înfăţişarea de om urmărit, înţelesese. Se simţise într-adevăr ca la şcoală, înainte de bacalaureat, se întorcea înapoi cu trei sau patru ani: tabăra profesorilor şi tabăra elevilor, tainele, pârele, teama de supraveghetoare.

— Ce vreţi?

Se burzuluise ca un cocoşel, văzând că nu erau controlorii (supraveghetorii). Ea spusese:

— Să fac pipi, ei!

Un băieţel blond, care îi rupsese un ciorap şi care se simţea pierdut, şopti cu buze tremurând a plâns:

— Nu mai staţi aici. Plecaţi de-aici. N-am bilet.

— N-aveţi bilet?

— Nu.

— Şi vă încuiaţi aici? Credeţi că aveţi ceva de câştigat?

— Nu vorbiţi atât de tare.

— Nu vorbesc tare.

— Ba da, vorbiţi tare.

Auziră atunci paşii controlorilor, vocea supraveghetorilor, care intrau în ultimul compartiment al vagonului, abia la vreo zece paşi depărtare de ei, pardon, doamnelor şi domnilor.

Bebe-Cadum o prinsese de braţ, era primul gest hotărât de când îl cunoştea. O trăsese cu o smucitură, încât fusese gata sa ţipe. Uite-aşa, în toaletă. Încuiase uşa.

— Lăsaţi-mă în pace!

Îi pusese o mână peste gură, cum făcuse Robert Taylor cu Deborah Kerr pe vaporul german, într-un film pe care-l văzuse la Avignon, cu două luni în urmă, dar Robert Taylor purta mustaţă, era brunet şi viril, pe când Bebe-Cadum o implora cu ochi de copil pierdut:

— Tăceţi din gură, vă rog, tăceţi din gură!

Stătuseră unul lângă altul în faţa uşii încuiate. Se vedea în oglinda mare, de deasupra chiuvetei, şi îşi spunea: „Asta nu mi se poate întâmpla decât mie; dacă m-ar vedea mama, ar leşina“.

El spusese pe şoptite, cu glăsciorul lui fără accent, de elev de la Iezuiţi, că îi trecuse o clipă prin minte să se ascundă pe scara trenului, dar că zărise un tip pe culoarul celuilalt vagon, şi pe urmă îi fusese teamă că nu va putea deschide portiera, şi pe urmă nu ştia ce să facă cu valiza.

Valiza era în chiuvetă, umflată, din piele de porc. Un copil răsfăţat, un băiat de bogătani: tatăl lui era avocat, consilier municipal la Nisa, îi spusese el a doua zi, şi de asemenea ca învăţa la Iezuiţi, într-un colegiu din Toulouse, că repeta clasa din pricina matematicii, că se săturase, că lăsase totul baltă ca să-şi trăiască viaţa.

Bătăi în uşă. O voce întrebă dacă e cineva înăuntru. Ea dădu băiatul la o parte, cu un deget pe buze, ca la şcoală. El înţelese şi se aşeză în picioare, peste colacul de la closet; prostit, făcând prea mult zgomot, prea mult zgomot. Înainte de a deschide, ea îşi descheie mantoul ca să pară mai verosimil: dacă m-ar vedea mama, ar leşina.

— Da?

— Oh, scuzaţi…

Ţinuse uşa întredeschisă, cu mâna dreaptă, o poală a mantoului cu mâna stângă. Controlorii o priviră de sus în jos, cel mai tânăr se dădu puţin îndărăt, celălalt îşi atinse maşinal cascheta cu o mână şovăitoare. Probabil că era lividă. Dacă ar fi întors capul, s-ar fi văzut în oglindă, lividă şi blondă, în picioarele goale sub mantoul descheiat, şi ar fi fost rândul ei să leşine. Îşi simţea bătăile inimii suindu-i-se în gâtlej.

— Mi-aţi verificat biletul…

Cel mai în vârstă spuse da, repetă scuzaţi, scuzaţi-ne, domnişoară, şi se îndepărtară amândoi. Închisese la loc uşa, văzându-se în oglindă, blondă, cu ochii înspăimântaţi ca cei ai lui Bebe-Cadum, un genunchi ieşindu-i afară din mantou. Nu era lividă, ci roşie să-ţi vină rău.

Rămăseseră aşa, el în picioare pe closet, cu capul plecat pentru că atingea tavanul, ea lipită de uşă, roşie, strângându-şi mantoul, ceva în ea presimţind ce se va întâmpla, e o prostie, dar aşa e, ceva din mine ştia, doar privindu-l, ce va urma. Şi el era roşu la faţă, cu ochi negri care spuneau mulţumesc, îngrozitor de prostuţ, dragostea mea, Dany al meu, Daniel,

— Aveţi puţină negreală pe obraz.

Fusese singurul lucru pe care găsise cu cale să-i spună, două sau trei minute după, când erau absolut siguri că se îndepărtaseră controlorii.

Îşi trecuse desigur degetele murdare peste obraz. Sau poate el, când îi închisese gura, ce cretin! Se şterse cu batista, privindu-se în oglindă. El coborî, fu cât pe ce să îşi spargă capul punându-şi piciorul pe valiză, se sprijini de ea, fără să ceara scuze, fiindcă nu ştia s-o facă. Zâmbise, în oglindă. Tot ceea ce ştia şi el să facă era să surâdă, cu gura lui frumoasă de copil răsfăţat.

— Şi dumneavoastră v-aţi mânjit. Aici…

Îi întinse batista, arătând urmele de funingine pe frunte, pe un obraz fără barbă. El se ştersese, la rândul lui, foarte aproape de ea. Apoi îşi spălară mâinile împreună, cu săpunul Căilor Ferate, care avea un miros deosebit, persistent, mirosul unui produs fabricat pentru toată lumea.

El se uită la batista roşie cu carouri verzi şi râse.

— Când eram mic, aveam şi eu batiste dintr-astea. Una pentru fiecare zi a săptămânii.

Când era mic! Din timp în timp vorbea cu accentul din Sud, în ciuda glumelor şi a mustrărilor primite la Iezuiţj, un accent îndulcit, deformat, cum au băieţii de familie bună din Avignon, care nu ştiu să ceară scuze. Şi apoi, brusc, se întorsese, foarte repede, pentru că probabil îşi adusese aminte de mama, de batiste, de lucruri pline de duioşie, care îi năpădeau sufletul dintr-odată, ca un val puternic.

Bebe-Cadum.

Tocmai isprăvise de mâncat ouăle la capac când îşi aminti că tot în poşetă se mai afla şi cheia de la camera ei.

Plecând, Daniel lăsase uşa deschisă şi îi telefonase. Chiar pentru acest lucru îi şi telefonase. La orele patru după-amiază.

— Bambi?

— Da.

Era prima zi de birou a lui Bambi. Ştia, când i se spusese „sunteţi chemată la telefon“, că nu putea fi decât el.

— A trebuit să las camera deschisă, pentru că n-aveam cheia.

— Unde te afli?

— La Clichy.

Urmase o lungă, o foarte lungă tăcere, fiindcă ea nu ştia ce să spună, şi nici el, era chiar supărător să fii pândit astfel de noii colegi.

— Unde e Clichy?
— Destul de departe,
Pentru ei asta însemna destul de departe de Gara Lyon. Toate cartierele Parisului se situau mai mult sau mai puţin departe de locul unde priviseră împreună, pentru prima dată, cu două zile mai înainte, acest oraş plin de umezeală.
— E departe de aici?
— Nu ştiu.
O altă tăcere, tot foarte lungă.
— Plec, Bambi.
Ea nu răspunsese. Ce poţi răspunde cu zece priviri aţintite asupra ta, mai ales când eşti o gâscă?
— Cred că e mai bine să mă întorc acasă. Am să-i explic tatii. El o să vorbească la poliţie. Nici tu, şi nici eu nu vem avea necazuri. Tatăl meu ştie cum să procedeze.
— Ce ai de gând să faci?
— Voi lua trenul, aşa cum am venit.
Ar fi vrut să-i spună, dar nu putuse. Dacă i-ar fi spus anumite lucruri, el n-ar mai fi ştiut ce să facă. Şi mai erau şi privirile acelea pironite asupra ei, la pândă, care o paralizau.
— Daniel…
Îi rostise totuşi numele şi poate că vocea cuiva rosteşte printr-un singur nume tot ceea ce îi frânge inima, căci toate privirile se întorseseră, stânjenite. Ascultase lucruri teribile, pe care el i le spusese foarte repede, micuţa mea Bambi, micuţa mea Bambi, iubesc, curând, totdeauna, noaptea, câtva timp, Paris, Nisa, tu, eu, micuţa mea Bambi, ascultă Bambi, şi închisese.
Lăsase telefonul, trecuse pe lângă mese, sub rafala maşinilor de scris, fără să răstoarne nimic, fără să facă niciun pas greşit, cu un soi de zâmbet care îi trăgea buzele peste dinţi, se aşezase din nou la lucru, şi chiar bătuse două sau trei pagini, fără să ridice capul. Apoi, brusc, simţise că e peste puterile ei, fie ce-o fi: alergase spre mantou, alergase spre uşă, alergase în vestibul, alergase în stradă, alergase în holul Gării Lyon, alergase pe peron. Abia atunci îşi dădu seama că este ora cinci, că primul tren spre Marsilia-Nisa-Vintimille pleca la 17,50, şi aşteptase…

Ieşiseră pe culoarul vagonului, ea mai întâi, ca să vadă dacă nu era nimeni. Rămăseseră unul în faţa celuilalt, aproape de burduf. El îi spusese că fugise de acasă, în urmă cu opt zile, că făcuse auto-stop până la Cannes, apoi până la Marsilia, un oraş murdar, unde toată lumea îţi pune întrebări. Dormise două nopţi într-un han al tineretului, două nopţi într-o sala de aşteptare, una într-o cârciumă care nu închidea niciodată, una la hotel când încă mai avea bani.

— Ce aveţi de gând să faceţi acum?

— Nu ştiu.

Nu ştia niciodată nimic. Pentru că era mai mare decât el cu vreo cinci-şase ani, avusese încredere în ea, îi spusese chiar doamnă. Ceea ce îl plictisea era valiza. Regreta că o luase cu el. Bambi se gândise: trebuie să doarmă.

— E o cuşetă liberă în compartimentul meu. Aşteptaţi o clipă. Când nu va mai fi nimeni pe culoar, puteţi veni. E vorba de cuşeta de sus, în stânga, cum intri. Eu stau exact dedesubt.

O privise cu un fel de admiraţie, spunând da din cap la fiecare din frazele ei, şi exact atunci îi spusese doamnă.

Tânără brunetă şi Cabourg tot se mai aflau pe culoar. Bambi îşi scosese capul să-i vadă, apoi spusese mie mi-e somn, aşteptaţi până nu mai e nimeni şi încercaţi să nu faceţi zgomot când veţi intra.

— Şi valiza mea?

— Ce-i cu ea? Luaţi-o şi gata!

Din pricina valizei se întâmplaseră toate încurcăturile. Valiza aia blestemată din piele de porc, în care nu îşi luase decât două cămăşi şi un costum de schimb, dar o sumă de fleacuri nesuferite, cărţi, mănuşi de box, o bărcuţă cu pânze, cutii de conserve, pâine veche, un serviciu de argint, pe care se gândise că-l va putea vinde, o sticlă de apă de colonie ca să miroasă frumos, nu mai puţin de trei perii de cap ca să se facă frumos.

Ca şi când n-ar fi fost destul de frumos şi-aşa, se gândea Bambi ieşind din cafeneaua mică cu lămpi puţine, din Piaţa Palais Royal. Trecuseră şi pe aici, duminică dimineaţa, adică ieri, adică acum o mie de ani.

Îl urmăreau împreună pe acel inspector mărunţel, în pardesiu bej, care lua mereu alte taxiuri. O mie şi o sută de franci până în strada La Fontaine, unde aşteptaseră aşezaţi la o masă într-un bar-tutungerie, situat la colţ cu o fundătură.

Inspectorul în pardesiu bej intrase după o jumătate de ceas, fără să-i remarce, se dusese spre telefonul public.

— Iar e pe cale s-o scrântească, spusese Bebe-Cadum. Poliţiştii ăştia sunt nişte zăluzi.

A fi mărunţel, a fi zălud, erau expresii dintr-o altă lume, a ei, a lui. Bine că erau amândoi din acelaşi ţinut.

— E tânăr, spuse Bambi. E un prostănac.

Totuşi, în tren, şi apoi o zi întreagă şi noaptea următoare, îşi păstrase anii în plus faţă de el, rămăsese „doamnă“.

Apoi avusese loc disputa. Aşezată în cuşeta ei, Bambi o auzise pe Georgette Thomas care vorbea tare, dăduse chiar puţin la o parte perdeaua din dosul pernei, să vadă ce se petrece pe culoar.

Cabourg stătea cu spatele, dar chiar şi din spate părea dărâmat. Femeia brunetă îşi ţinea o mână pe taior, tocmai sub umăr, cu degetele ciudat îndoite, ca ghearele unei păsări răpitoare. Părea că îşi apără un obiect din buzunarul interior al hainei, ceva ameninţat să-i fie luat.

Bambi ghicise că îl insultă pe Cabourg, că îi spune lucruri dure pe un ton dur, dar nu auzise cuvintele anume.

Mai târziu, după ce se stinseseră toate lămpile, Georgette Thomas intrase în compartiment. Bambi o văzuse cum se lungeşte pe cuşeta vecină cu a ei, liniştită, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Era suplă, frumoasă, o siluetă în taior, cu picioare lungi, care se culca pe spate. Bambi nu o plăcuse. Nu îi înţelesese privirea, când se urcase în tren, o privire înspăimântată şi care o înspăimântase, de neînţeles.

Şi mai târziu – probabil pe la miezul nopţii sau pe la ora unu – Cabourg intrase şi el. Bambi îl văzuse scoţându-şi haina şi culcându-se.

Ajunseră la Lyon. Pe perdeaua de la fereastră se mişcau pete de lumină, de afară se auzeau voci, paşi care alergau pe peron. Bambi bănui că se vindea cafea în pahare de carton, sandvişuri învelite în hârtie transparentă, ca în gara din Avignon. Trenul porni din nou.

Adormise, cu gura lipită de braţ, pe burtă, când îl auzi pe băiat trăgând încetişor uşa compartimentului şi închizând-o în urma lui. Se împiedicase de propria lui valiză, îşi pierduse echilibrul, căzuse peste cineva spunând drace, ce-am mai păţit?

Se întreba şi ea ce-o mai fi păţit. O pufnea râsul fără să ştie bine de ce: pentru că trebuia să-i ajute să-şi urce valiza, pentru că se agăţa de ea, care era pe jumătate goală, repetând drace, pentru că se prăbuşea peste cuşeta de

jos, apoi peste cea a lui Bambi, mereu oftând, mereu nemulţumit, desigur gâtuit de nelinişte, cu mâini ce bâjbâiau, temătoare, un adevărat cretin. În cele din urmă, izbuti să se lungească pe cuşeta neocupată, fără să îndrăznească multă vreme a face vreo mişcare, şoptind că totul se isprăvise cu bine, asta mai lipsea, era cât pe ce să intru în alt compartiment.

Mai târziu se aplecase, cu capul afară din cuşetă, chiar deasupra ei, într-atât încât uneori putea să-i desluşească ochii. Vorbiseră pe nerăsuflate, şuşotind, ceea ce trebuie să fi fost foarte supărător pentru ceilalţi. La anumite fraze pe Bambi o pufnea din nou râsul.

El avea şaisprezece ani. Îi împlinise în luna iulie. Erau născuţi în aceeaşi zodie. Ea spuse că e îngrozitor să fii născut sub semnul Cancerului, e-o nebunie. El răspunse „E-adevărat?“ pe un ton alarmat, buimăcit, lungindu-se o clipă pe cuşetă, deoarece, stând aplecat, simţise cum îi vine tot sângele în cap.

Şi pe urmă Bambi nu mai râse. Îi vorbea despre lucruri triste, îi vorbea despre el. Ştia să vorbească despre el. Trenul înainta spre Dijon, spre Paris, departe de colegiu, departe de tatăl lui cu care se certase, pentru o poveste cu un scuter.

Bambi adormise pe spate, cu pledul ridicat până la bărbie, văzând un chip deformându-se în beznă şi în somn, un chip aplecat deasupra ei, pe care îl cunoştea de lungă vreme, vă asigur că ceea ce trebuie să faceţi e să vă întoarceţi acasă, n-are niciun rost să-ţi părăseşti căminul, trenul care merge, trenul care merge, trenul care merge.

De dimineaţă deschisese un ochi să-i vadă cum coboară în costumul lui mototolit de tweed, cu impermeabilul într-o mână. În trecere, se aplecase spre ea, îi şoptise domnişoară, o sărutase uşor pe obraz. Ea se gândise: desigur că n-a dormit. Şi adormise din nou.

Şi apoi deodată fu ora 7,30. Trenul se apropia de Paris, culoarul era plin de călători care fumau la fereastră. Auzi pe cineva care spunea că e frig.

Se ridicase să-şi pună rochia. Femeia brunetă, de pe cuşeta învecinată, îi zâmbise. Actriţa era îmbrăcată, cu valiza lângă ea. Bambi dăduse la o parte pledul care-o stânjenea, zicându-şi: bărbaţii dorm. Şi tot timpul cât îşi îmbrăcă rochia, apoi ciorapii, întinzându-şi pe rând picioarele, simţise aţintită asupra ei privirea Georgettei Thomas. Întâlni această privire, care era aceeaşi din ajun, care se ferea, de neînţeles.

Se dusese să se spele pe dinţi şi să-şi dea cu puţină apă de colonie pe faţă. Era foarte multă lume pe culoar. Îşi aduse aminte că-l văzuse, fără să-i dea

prea mare atenţie, pe omul despre care mai târziu îi vorbise Bebe-Cadum. Îşi amintea că purta un pardesiu gri, care semăna puţin cu cel al unchiului Charles, prea lung sau prea ponosit, şi că avea în mână acel sac de plajă, de pânză albastră, cu un ecuson din Provence pe una din feţe.

Nu se gândea la Bebe-Cadum. Sau, cel mult, era o imagine împrăştiată, fără importanţă. Plecase, se va descurca.

Când reveni în compartiment, trenul tocmai intra în gară. Bărbatul de pe cuşeta de dedesubtul ei, care purta o haină de piele verde, îşi lega şireturile bocancilor, suflând din greu. Cabourg plecase primul, fără să spună la revedere, fără s-o privească şi fără să privească pe nimeni, pentru că probabil îi era ruşine de disputa din ajun. Pe urmă, chiar în clipa când trenul se oprea, bărbatul cu haina de piele îşi luă valiza tocită pe la colţuri, spusese bună ziua doamnelor, şi ieşise la rândul lui.

Bambi îşi strângea obiectele de toaletă. Acum revedea limpede salutul scurt al actriţei, închizând palma de două ori, zâmbetul ei condescendent. Eliane Darrès plecase lăsând în urma ei, în compartiment, un val de parfum pătrunzător, cu grumazul drept în ciuda greutăţii bagajelor.

Culoarul se golea de lume. Georgette Thomas era în faţa ferestrei cu perdelele trase.

— Domnişoară…

Erau singure. Bambi îşi îmbrăca mantoul albastru. Se simţea proaspătă şi odihnită, pentru că se spălase pe obraz, se pieptănase în voie, fără să-i pese de călătorii care băteau la uşa de la toaletă.

De aproape, Georgette Thomas avea treizeci de ani, un chip foarte palid sub părul foarte negru, ochi mari şi albaştri, ca Bambi. Avea aceeaşi privire care fugea când se încrucişa cu privirea lui Bambi, care se ferea.

Voia să-i vorbească. Trebuia să-i vorbească. Era absolut necesar să-i vorbească.

Nu avea nimic să-i spună, Bambi înţelesese de îndată. Îi spusese totuşi: „L-aţi văzut pe omul acela, aseară, e îngrozitor, nu?“ Cu o voce care nu era prea convinsă, care cerşea un răspuns vag.

— Oh, se întâmplă atâtea lucruri, ştiţi! spuse Bambi. Nu vă faceţi sânge rău pentru o nimica toată.

Îşi luase valiza să iasă. Dar nu. Georgette Thomas se aşezase între uşă şi ea, cu intenţia de-a o reţine, zicând e îngrozitor că există asemenea oameni, nu, ascultaţi-mă, domnişoară Bombat, nu plecaţi.

Bambi se gândise: de unde îmi ştie numele? Şi în acelaşi timp: desigur că o să încerce să iasă pe la bufet sau prin birouri, ce cretin, trebuie să-i prind urma.

În cele din urmă, o îndepărtă pe femeia brunetă, spunându-i dar, vă rog, lăsaţi-mă să trec, sunt aşteptată. Şi, lucru ciudat, simţise că le era frică la amândouă.

— De fapt, ce vreţi de la mine? Lăsaţi-mă!

Ce voise oare de la mine? se gândea Bambi, mergând prin Hale, învăluită de miasmele puternice care-i făceau greaţă. Acum el trebuie să fi ajuns la Dijon, poate mai departe. La Dijon, sâmbătă dimineaţa, dormeam, nu se întâmplase încă nimic, el era deasupra mea, şi poate încă îmi mai vorbea.

Paşii o purtau spre strada Réaumur. Îşi părăsise biroul ziua nămiaza mare, fără nicio explicaţie, în prima zi de lucru. Mâine va fi dată afară. Sunt zile în care parcă bunul Dumnezeu este împotriva ta, un Dumnezeu fără milă, care îţi răpeşte totul.

Fusese angajată printr-o scrisoare, pe temeiul unei diplome, cu optzeci şi opt de mii de franci vechi pe lună, minus taxele sociale, o lună dublă, o primă de transport şi o cameră la mansardă, în strada Bac, cu apă curentă şi un reşou.

Mâine, domnul Picard, înmânându-i hârtia de concediere, îi va lua desigur şi camera. Bunul Dumnezeu nu-i va lăsa nimic. Mama ei spunea: „Doar ochii, să ai cu ce plânge“.

Putea trece totuşi pe la birou chiar în seara asta. Poate îl va vedea pe domnul Picard, care lucra probabil până târziu. Îi va explica. Părea să fie un om de treabă, poate că avea o fată de vârsta ei. Îi va spune: dacă fata dumneavoastră l-ar fi văzut pe Bebe-Cadum stând în faţa barierelor de la ieşirea Gării Lyon, cum l-am văzut eu în dimineaţa aceea, desigur că şi ea s-ar fi înduioşat.

După care va trebui să-i explice, camera, prima noapte, a doua, lucruri care nu se pot explica.

De altfel, domnul Picard nu va fi la birou. Se lăsase noaptea, se făcuse frig, totul era trist. Domnul Picard se dusese acasă. Tot ceea ce mai putea face, în strada Réaumur, era să deranjeze un portar şi să îşi ia poşeta.

La orele 8, în acea faimoasă zi de sâmbătă, el stătea în apropierea coridoarelor de ieşire, cu mâinile în buzunarele impermeabilului, cu un fular de femeie în jurul gâtului. Trecând pe lângă el, călătorii îl îmbrânceau.

Dar el nu se mişca din loc, se lăsa dus când într-o parte, când în alta, un adevărat cretin.

Bambi îşi pusese valiza jos, zise ei bine, vrei să rămâi ţintuit locului, ce-ai de gând să faci? El răspunse cu un suspin:

— În sfârşit! Ce-aţi făcut până acum?

— Cum adică, ce-am făcut?

— Nu mi-aţi luat valiza?

— Cum, ce valiză?

— Doar căzusem de acord…

— Cum adică, de acord?

El clătină din cap fără să înţeleagă. Ea clătină din cap fără să înţeleagă. Izbutiră să se lămurească, pe o bancă, aşezaţi unul lângă altul, cu bagajele lui Bambi între ei. Îşi vâra tot mereu fularul în gulerul impermeabilului. Pe fular se vedea imprimat golful Nisei.

— E un fular de femeie.

— E-al mamei. Nu ştiu de ce, dar la plecare l-am luat cu mine. Când eram mic, o iubeam tare mult pe mama, îmi plăcea să-i port lucrurile. Acum, nu mai ştiu.

Ideea de a ieşi din Gara Lyon îi aparţinea lui. Spuse că toată noaptea îi explicase ce trebuie să facă. Spuse că-i vorbise vreo jumătate de oră, aplecându-se spre ea, peste cuşetă. Ea nu auzise, probabil că totul se întâmplase în momentul când adormise.

— Fusese vorba să-mi luaţi valiza. Aţi fi ieşit cu biletul dumneavoastră, aţi fi lăsat valizele în hol, v-aţi fi întors cu două bilete de peron. După care am fi ieşit împreună.

— N-am înţeles nimic din toate astea. N-am auzit. Ai nişte idei!

El o privea cu o expresie de decepţie şi neîncredere în ochi. Nu-ţi vine să le dai crezare adulţilor, nu te înţeleg niciodată.

Îşi aşezase o mână pe braţul lui, cu intenţia să pară sigură de ea. Îşi spuse: acum fac prostii, de-a dreptul, ar trebui să-l sfătuiesc să se lase prins şi să se întoarcă acasă. În cel mai rău caz nu i se va da prăjitura, drept pedeapsă.

— Du-te şi ia-ţi valiza. Unde ai lăsat-o?

— În compartiment. Într-o plasă de bagaje.

— Ia-o repede şi întoarce-te.

— Vom face cum am spus eu?

— Da, vom face cum ai spus dumneata.

— N-o să plecaţi?

Îl privi, de foarte aproape încercând o senzaţie ciudată de exaltare, oarecum ca la şcoală, dar mai puternică. Ca atunci când înşeli vigilenţa supraveghetoarelor, te joci de-a v-aţi ascunselea, dar mai puternic.

— Drept cine mă iei?

El făcu da din cap, încrezător, fericit, şi plecase în goană spre linia M să-şi ia valiza.

Aşteptase zece minute, stând pe bancă, gândindu-se mă cunosc, mă cunosc bine, nu voi avea curajul să-l las aici, îmi voi lua o mulţime de belele pe cap, sunt o nebună.

Se întorsese, cu valiza, fără să alerge, cu o expresie ciudată pe obraz, grav, liniştit, de nerecunoscut.

— Ce ţi s-a întâmplat?

— Cum adică, ce mi s-a întâmplat?

Ieşise singură, cu amândouă valizele şi poşeta. Era greu. În hol căutase multă vreme prin buzunare şi în portofel până să găsească două monete de cincizeci de franci. Luase două tichete de peron de la un distribuitor automat. Lăsase valizele în spatele maşinii şi se întorsese.

O aştepta de cealaltă parte a barierelor, cu chipul lui ciudat şi atunci ea remarcase:

— Ce-ai făcut cu fularul?

— Probabil că l-am uitat în tren. N-are nicio importanţă, haideţi să mergem.

Trecură prin faţa unui controlor de la ieşire, unul în spatele celuilalt, Bambi prezentase tichetele. Se reîntâlniră, cu valizele, pe trotuarul gării, în aerul rece şi însorit al dimineţii, dinaintea unei învălmăşeli de automobile şi autobuze.

— Bine. La revedere, spusese Daniel.

Nu ştiuse nici acum să spună mulţumesc.

— Ce ai de gând să faci?

— Nu vă faceţi griji pentru mine.

— Ba da, îmi fac.

Fuseseră nevoiţi să meargă o bună bucată de drum spre Bastilia, până când Bambi izbuti să facă semn unui taxi. Ea se urcase. El rămăsese pe trotuar, trist, cu valiza din piele de porc la picioare. Ea spusese:

— Vii, nu-i aşa?

— Unde?

Nu găsise nimic ce să-i răspundă. Se chinuise până izbuti să vâre valiza în taxi. Se chinuia totdeauna pentru toate lucrurile. Şezură înghesuiţi unul în altul. Rochia lui Bambi i se ridicase peste genunchi, fără s-o poată trage în jos. Cu opriri bruşte, maşina mergea de-a lungul unor străzi necunoscute, unde nimeni nu cunoştea pe nimeni.

Dăduse şoferului adresa care îi stătea pe buze de două săptămâni: cum arăta oare strada Bac? Traversând fluviul (Sena, Platoul Langres, 776 kilometri), îl privise pe Daniel, care părea preocupat. Spusese, fiindcă şi ea avea nevoie de liniştire, că totul se va aranja. Îşi aşezase peste mâna ei o mână călduţă, cu degete lungi, bronzate de soarele vacanţei.

În strada Bac fusese o istorie întreagă până să găsească cheia de la cameră. Imobilul nu avea portar. Se adresară celor de la barul-tutungerie de alături, apoi locatarilor de la celelalte etaje. Bambi fusese de părere că la Paris oamenii nu sunt deloc amabili.

În cele din urmă, descoperiră că o fată care se numea Sandrina îi aştepta în cameră. Lucra şi ea la biroul din strada Réaumur. Venise de la Nantes, cu un an mai înainte. Locuia prin apropiere, pe strada Sèvres, într-o cameră asemănătoare. Domnul Picard o rugase s-o aştepte pe Bambi. Spunea ca e dezgustător să lucrezi într-o agenţie imobiliară care îţi asigură asemenea condiţii de locuit. Îl privise pe Daniel, întrebându-se cine era oare, aşteptând să-i fie prezentat. Dar Bambi, admirând acoperişurile Parisului pe fereastra camerei, în picioare pe-un taburet, cu mâinile în buzunarele mantoului, îl şi uitase pe Bebe-Cadum.

— N-am cheile, spuse portarul din strada Réaumur. Chiar dac-ar fi foc, tot n-aş putea face nimic.

— Aş vrea doar să-mi iau poşeta.

— Puteţi pofti să luaţi orice, maşinile lor de scris sau banii din casă, tot aia ar fi: n-am cheile.

Bambi se răsuci pe tocuri şi se îndreptă spre scară.

— Unde vă duceţi?

— Mă urc până la birou. Poate mai e cineva acolo.

— Nu e nimeni. Toată lumea a plecat. Ştiţi cât e ceasul?

Era ora 21. Se urcă totuşi, sună la etajul doi, apoi coborî. Portarul aştepta în faţa odăii lui. Nu spuse nimic. O privi cum pleacă în noapte, cu mâinile în buzunarele mantoului ei albastru, gândindu-se ce mai generaţie, sau ce vremuri, sau ce i-aş mai trage câteva la poponeţ, sau cam aşa ceva.

Camera era de patru metri pe trei, avea un tavan mansardat, pereţi văruiţi în alb. Într-un colţ era o nişă mică, cu un dulap în perete, un reşou cu gaze, o chiuvetă şi, culmea luxului, un duş înconjurat cu perdele de material plastic, galben ca lămâia.

— Voi pune totul la punct, spusese Bambi.

Sandrina rămăsese câtăva vreme. Declarase:

— Aveţi o rochie drăguţă. Şi coafura e foarte drăguţă, cum o faceţi? Aveţi nişte pantofi drăguţi. Duşul e foarte drăguţ, nu-i aşa?

Găsea că totul e drăguţ. Bambi nu răspundea nimic, pierdută printre lucrurile pe care le scotea din valiză, şi-atunci Sandrina povestise cum e la birou, într-un lung monolog, pe care-l ascultase ea singură. La birou era drăguţ.

Pe nesimţite se făcu ora prânzului. Sandrina plecase, dându-le vag întâlnire pe deseară şi Bebe-Cadum adormise pe pat.

Camera începuse să se transforme, fiindcă aşezase pe noptieră nişte fotografii, pe un raft nişte cărţi, pe pat un urs de catifea, pe care Bebe-Cadum îl strânse sub braţ, iar ursul îl mângâia pe obraz în somn.

Bambi făcu un duş, îşi îmbrăcă halatul de eponj roşu, pe care-l cumpărase împreună cu mama, odată cu prosopul cel mare de baie.

Îl găsi pe Daniel aşezat pe pat, cu părul zburlit, privind îndărătnic în altă parte. Probabil că îl trezise zgomotul apei. Îi spuse:

— Du-te să faci un duş. Cred că eşti îngrozitor de murdar. Nu vreau să am purici la mine în casă. Şi pe urmă, între timp, voi putea să mă îmbrac.

Pe când se îmbrăca, privise spre duş şi văzuse silueta lui Bebe-Cadum prin perdea. Probabil că era slab ca un ţâr. Se întreba ce avea să facă cu el.

— Cum ies de aici?

Îi întinse halatul roşu şi el apăruse cu părul muiat, ca şi ea, cu mânecile sumese până la jumătatea braţului, cu umerii strânşi în chinga cusăturilor care stăteau gata să plesnească, cu un aer nefericit. Era încă în combinezon şi îşi căuta ciorapii. El alese tocmai momentul acesta ca să-i spună:

— În compartiment era o biată femeie moartă.

Dacă s-ar fi dus la poliţie pe loc, se gândea Bambi, nu s-ar fi întâmplat nimic. Mâine n-aş mai fi dată afară, i-aş putea scrie mamei că primele zile au trecut cu bine.

În Piaţa Châtelet erau lumini de neon, o statuie, un pod care mergea drept înainte. Merse drept înainte gândind în sinea ei, acum a trecut de Dijon, ar fi în stare să-şi schimbe gândul şi să ia un tren în direcţia opusă. Parcă-l vad bătându-mi în uşă, pe la orele 2 dimineaţa.

Cu el lucrurile care nu se întâmplă niciodată se întâmplau totdeauna.

Sâmbătă ieşiseră din cameră la orele 1 după-prânz, după ce discutaseră pe şoptite, aşezaţi alături pe pat, ca nişte răufăcători, pentru că niciunul, nici celălalt nu putea vorbi cu voce tare despre un asemenea eveniment.

— Te-am lăsat pe bancă. M-am îndreptat spre tren. Nu-mi aminteam prea bine în ce vagon călătorisem. În cele din urmă am dat de el. Pe culoar am auzit nişte voci. Veneau dinspre compartimentul nostru. Am aşteptat în compartimentul alăturat. Vorbeau nişte bărbaţi. Mai ales unul, pe un ton de comandă. Celălalt îmi făcea impresia că ar fi bolnav. Avea o tuse ciudată. Abia după aceea, în taxi, când m-am gândit mai bine, asta mi-a adus aminte de ceva. Pe loc n-am dat nicio atenţie. N-aveam niciun motiv, în momentul acela, să încerc să aud ce spuneau. Aşteptam pur şi simplu să plece. Mi-era teamă să nu fie cumva nişte controlori şi să-mi ceară biletul. Oricum, mi-era frică, era ceva în glasul lor care te făcea să-ţi fie frică, chiar fără să înţelegi ce vorbeau. Au rămas vreo două minute, poate chiar ceva mai mult. Am auzit cum au tras uşa s-o deschidă şi s-o închidă. Apoi au plecat. N-au trecut prin faţa compartimentului în care mă aflam eu, ci s-au îndreptat spre ieşirea gării pe partea cealaltă. I-am lăsat să coboare, apoi am trecut în compartimentul nostru să-mi iau valiza. Femeia brunetă se afla pe cuşeta de jos, în dreapta, lungită pe spate, crispată toată. N-am văzut în viaţa mea un mort, dar poţi să mă crezi pe cuvânt că era moartă. Mi-am înşfăcat valiza şi am ieşit, închizând uşa. Nu cred că m-a văzut cineva când am coborât. Nu mai era nimeni în tren. Te-am găsit pe bancă.

Repetase aceleaşi fraze de zeci de ori, aproape aceleaşi cuvinte. Nu îşi venea în fire. Bambi considerase la început că este o prostie, apoi începu să creadă în neliniştea băiatului şi construi împreună cu el o mulţime de ipoteze. În sfârşit, revenise la părerea că era o prostie.

Tot vorbindu-i, dar şi pentru că era caraghios în halatul roşu, îi spusese tu.

— Când l-ai auzit pe cel bolnav ţi-ai amintit de ceva. De ce anume?

— De un tip, ieri seară, când am plecat din Marsilia. Eram aşezat pe strapontină, lângă toaletă. El era în vagonul următor, în colţul culoarului, şi

îl vedeam prin burduf. Tuşea mereu şi îşi curăţa gâtlejul. Din când în când mă privea. Purta un pardesiu cenuşiu, avea cu el un sac, un sac de plajă, cu un ecuson: Provence, am avut şi eu unul la fel pe un buzunar de haină. Azi-dimineaţă era pe culoarul vagonului nostru. Aş putea să-i recunosc: e palid, foarte slab, are o înfăţişare de om bolnav.

Bebe-Cadum se îmbrăcase, întorcându-se cu spatele la Bambi, care nu se putea împiedica să nu-i observe, cu oarecare spaimă, ciorapii găuriţi, chiloţii mai mult pământii decât albi, dungile negre care-i tiveau gulerul cămăşii.

— N-ai rufe curate?

— Ştiţi, de opt zile, n-am avut când să le spăl. Şi pe urmă nici n-aş şti s-o fac. Vreţi să vă întoarceţi?

Fără să-i ceară voie, ea îi umblase în valiză. Văzând tacâmurile de argint, în cutia lor, printre rufele murdare, îşi spusese: nu e posibil, trebuie să-l scutur, să le scrie părinţilor, să se întoarcă acasă.

— Poţi să-ţi schimbi costumul. Văd că mai ai unul.

— E pătat cu grăsime.

Pe drum căzuse în groapa de gresaj a unui garaj. Voia să privească, pe dedesubt, cum se repara un camion care urma să-i ducă la Marsilia.

— Am alunecat pe-o treaptă.

Bambi, fără să-şi poată explica de ce, nu avusese curajul să-şi pună altă rochie decât cea pe care o purtase în tren.

Afară îi fusese chiar puţin frig. Merseseră multă vreme. Spre orele două intraseră într-un restaurant. Începură să discute din nou într-o sală goală, sub privirea fixă a două chelneriţe. Bambi voia să meargă la poliţie, să spună grabnic tot ceea ce ştiau. În acelaşi timp nu voia, din pricina mamei, a călătoriei clandestine, iar el nu voia cu niciun chip, pentru că, în fond, era desigur vorba de-o răfuială, povestea asta nu-i privea deloc.

Era un restaurant plăcut, cu perdeluţe în carouri şi farfurii bretone. Bebe-Cadum comandase melci, întrebând-o pe Bambi dacă nu cumva era prea scump, şi băuse, aproape singur, o jumătate de litru de vin rozé, din Bandol, în Var. N-avea obiceiul să bea şi, cum mai mult vorbise decât mâncase, spre sfârşitul mesei era puţin cam ameţit.

Fumase ţigările lui Bambi. Avea obrajii îmbujoraţi şi îi şedea foarte bine, iar ochii îi deveneau din ce în ce mai mici. Se tot întreba ce avea să facă cu el.

Mai merseră câtăva vreme împreună spre strada Bac. Cumpărase nişte ţigări într-un debit (nu-i plăceau „Gitanele“, dar le prefera ţigărilor americane) şi el tocmai luase una din pachet, când îi spuse deodată, am să văd, mi-a venit o idee. O lăsase pe trotuarul bulevardului Saint-Germain, alergase să traverseze strada, între două şiruri de maşini. De pe celălalt trotuar îi strigase ceva, că se va întoarce spre seară, că-şi va lua valiza. Se priviseră de pe un trotuar pe altul. Se gândise: iarăşi va face o prostie, şi mai mare, dar fiindcă am început, trebuie să merg mai departe, nu-l pot lăsa să plece. Plecase.

În scuarul Vert-Galant, lângă statuia lui Henric al IV-lea Bambi se opri să ia o bomboană din buzunarul mantoului. Doi îndrăgostiţi se îmbrăţişau pe întuneric, rezemaţi de grilajul unei grădini, pe malul fluviului. Bomboana era umpluta cu crema de portocale.

Mergând de-a lungul Senei, spre Tuileries, va da de strada Bac. Se va dezbrăca pe întuneric, ca să nu aibă în faţa ochilor amintirile din ajun, îşi va pune perna pe cap şi îşi va vorbi singură ca să adoarmă.

Îl revedea pe Daniel în uşa vagonului, cu două-trei ceasuri mai înainte. De ce nu mai era acelaşi cretin din prima seara, într-un vagon asemănător? De ce lucrurile se schimbă de la o seară la alta atât de brusc încât nu te mai recunoşti nici măcar pe tine însăţi?

Cu cinci minute înainte de plecarea trenului îl văzuse cum alerga pe peron, cu valiza într-o mână, impermeabilul în cealaltă, ochii mai mari şi mai negri ca niciodată, obrazul tras, îmbătrânit de oboseală..

Aşteptându-l, avusese curajul să-i cumpere biletul de tren, ziarul de seară, un pachet de bomboane, să se intereseze dacă există vagon-restaurant şi, când îl văzu în faţa ei, sa nu încerce să-i reţină.

— Ai plecat de la birou?

— Da.

— Eşti nebună.

— Ce-are a face?

— Eşti nebună.

— Tu mă înnebuneşti.

Regretase pe dată că-i spusese lucrul acesta. Era un gest de laşitate, lui îi va face rău. Nu voise să ia bomboanele.

— Cred. Că am înţeles.

— Ce?

— Toate astea. Probabil că vor omorî pe altcineva. Cred că am înţeles.
— Pe cine să omoare?
— Nu ştiu. Trebuie să mă întorc acasă, sa stau de vorbă cu tata. El se pricepe la chestii de-astea. La noi acasă vin în vizită o mulţime de prefecţi. Nu vom avea neplăceri.
O îmbrăţişase duios, cum făcuse noaptea.
Arăta probabil ca o proastă, ţinând în mâna bomboanele pe care el le refuzase, dinaintea acestor plictiseli pe care le-ar fi acceptat sărind într-un picior de bucurie. Îşi pregătise frazele pe care să i le spună, pentru că, aşteptându-l, trăise de o sută de ori scena despărţirii. Până la urmă nu-şi spuseseră nimic. El era obosit, neliniştit pentru ea şi pentru el, nu se gândea decât la povestea aceea. Era doar un băiat. Băieţii te privesc gândindu-se în altă parte, apoi, în tren, se întreabă dacă n-au uitat cumva să te îmbrăţişeze şi se simt teribil de nefericiţi.
În ultimul moment, dându-şi seama că trenul pornise, el o văzuse cu adevărat, pe ea, Bambi, stând pe peronul gării care începea să alunece dinaintea lui, dreaptă în mantoul ei albastru, poate uşor ciufulită, poate urâţită, cu pachetul ei de bomboane într-o mână, două mii de franci în cealaltă, pe care îi întindea spre el şi tot ce găsise să spună fusese:
— Ei drace, nu mă părăsi aşa.
— Dar nu eu te părăsesc.
Alergase pe lângă tren. El luase bancnotele, le agita febril ca pe-o batistă.
— Îţi mai rămân bani?
Simţea că înnebuneşte, că înnebuneşte de-a binelea, aştepta un cuvânt de la el, orice, pe care să-i poată răsuci în mintea ei şi care s-o ajute să poată vieţui, dar el îi spuse doar atât:
— Am să-ţi dau înapoi tot!
La sfârşit ţipase, pentru că vagoanele alergau mai repede decât ea, pentru că el se aplecase peste portieră, pentru că era destul de neîndemânatic şi ar fi putut să cadă, pentru că totul era prea nedrept:
— Daniel!
— Ţi-am lăsat un cuvânt în cameră! E-adevărat!
Ţipase şi el. Şi pe urmă, nimic: două hârtii de câte o mie de franci care, de departe, de foarte departe, semănau într-adevăr cu o batistă, valul de oameni care o îmbrânceau spre ieşire, ploaia care stătuse. Se trezi în faţa gării, la intrarea marilor linii, pe buze cu gustul unui sărut, în gură cu o

bomboană umplută cu fragi, în mână cu o cutie goală de chibrituri, pe care o aruncă la marginea trotuarului.

Sâmbătă seara, Sandrina venise pe la orele 18. Aşteptaseră împreună, vorbind despre birou, despre Avignon, despre Nantes. Sandrina era şi ea blondă, dar ceva mai slabă. Spunea că Bambi e durdulie ca Dany Robin. Semăna cu Dany Robin, dar arăta mai tânără. Găsea că Bambi e foarte drăguţă.

În cele din urmă, plictisite să tot aştepte, lăsaseră un bilet sub uşă. Plecaseră amândouă la Sandrina acasă.

Camera Sandrinei era mai mare. Avea un mic vestibul şi o bucătărie adevărată. Sandrina pusese masa, cu trei tacâmuri, deoarece îşi închipuise că va veni şi Bebe-Cadum. Pregătise o mâncare specifică din provincia Dauphiné şi o friptură cu garnitură de mazăre.

— Crezi că lui o să-i placă mâncarea asta?

— Nu ştiu. Ştii, e un văr îndepărtat de-al meu. Nu-l cunosc mai bine decât tine.

Bebe-Cadum sosise pe la orele 22, după ce ele terminaseră cina. Probabil că se afla în nori, deoarece, intrând în casă, le sărutase pe amândouă pe obraz, cum fac copiii cuminţi când merg în vizită.

Nu mâncă aproape nimic, nu scoase o singură vorbă. Pe drum, la plecare, îi mărturisi lui Bambi că mâncase o friptură într-un restaurant din apropierea Gării de Est.

— Ai avut bani?

— Am luat o mie de franci din poşeta dumitale, azi-dimineaţă, când îţi făceai duşul.

La rândul ei, nu putu rosti nicio vorbă până în strada Bac. În poarta casei îi spuse pe nerăsuflate, privind în pământ, că nu trebuie să fie supărată pe el, că nici el nu mai ştia ce să facă. Repeta într-una: e îngrozitor.

— Ce e îngrozitor? că trebuie să scrii tatălui şi mamei tale, să le ceri iertare? Eşti un inconştient, asta-i.

Tot rostindu-l, cuvântul începuse să-i placă lui Bambi. Se simţea bătrână, mare, protectoare. Nici nu-i venea să creadă cât era de mare şi de bătrână.

Era ora 23. În casă nu se auzea altceva decât ţiuitul unei ţevi de calorifer care funcţiona prost. Bambi aşezase pe jos salteaua patului, aşternuse cele două cearşafuri, unul pe somieră, celălalt pe saltea. Ea nu-l privea. El n-o

privea. Pentru că era unicul fiu la părinţi şi era mai pudic decât un mic seminarist, se dusese să se dezbrace după perdeaua de la duş.

Se întorsese într-o pijama cu dungi, cu iniţialele D.C. Brodate în litere groase pe buzunarul de la piept (Daniel Cravero), cu braţele atârnânde, uitându-se la Bambi cu o privire supusă, și neîncrezătoare. Ea era în combinezon alb, în picioarele goale şi remarcase că, fără tocuri înalte, era mai mică decât el.

El se lungise pe saltea, în cealaltă parte a camerei, cu un braţ sub cap, suspinând. Ea stinsese lumina, ca să-şi pună cămaşa de noapte. Nu se simţea în largul ei, dar era mai degrabă arţăgoasă decât stânjenită.

Pe întuneric, după ce ea se culcase, el îi spusese că nu povestea lui, ci povestea din tren era îngrozitoare. Dacă n-ar fi supărată din pricina hârtiei de o mie de franci, pe care în orice caz, i-o va da înapoi, i-ar arăta ziarul.

Ea aprinse din nou lumina şi citise ziarul.

— Or să te găsească.

— Sunt o mulţime de oameni cu numele Bombat.

— E ceva mai îngrozitor decât asta.

El spuse că, după ce se despărţise de ea, după dejun, îi trecuse prin minte că un poliţist îl arestase pe ucigaş în compartiment, dar că în seara asta ştia că nu era adevărat.

— Care ucigaş?

— Omul bolnav. Aşa mi s-a părut, după ce m-am gândit mai bine. Eram sigur, poate din pricina vinului, dar exact impresia pe care am avut-o. Un poliţist intervenise, nu ştiu cum, nici de ce, şi-i arestase pe celălalt în compartiment. Acum nu mai înţeleg nimic.

— E o prostie.

Când Bebe-Cadum era de faţă, cu cât un lucru părea o prostie, cu atât şansele erau mai mari să fie adevărat.

Am stat de vorbă un ceas şi mai bine, se gândea Bambi mergând pe strada Bac. Mâncase o friptură, aşteptându-l pe acel Cabourg, îmi şterpelise o mie de franci din poşetă, se gândise să telefoneze la firma „Progine“, să-l urmărească pe Cabourg, care se certase cu femeia brunetă. Era şiret ţi descurcăreţ. Adormise vorbind cu ea. Pe saltea, pe jos. A dona zi de dimineaţă am făcut patul amândoi. Adică ieri, duminică.

— Unde te duci azi?

Făceau patul împreună, bucuros să-i poată da o mână de ajutor. Îşi îmbrăcase rochia neagră, ca turnată, şi negrul îi venea bine.

— Nicăieri. Vreau să fac curat în cameră şi să-ţi spăl lucrurile murdare. Iar tu le vei scrie părinţilor tăi.

Parcă vedea aievea scena, Bebe-Cadum şi Bambi, amândoi, liniştiţi, dând uitării această poveste despre care nu vor mai auzi vorbindu-se niciodată, el scriindu-şi scrisoarea, ea cosând perdelele pe care le cumpărase de la magazinul „Bon Marché“, cu o zi în urmă, clipa duioasă în care îşi vor lua rămas bun, urările pentru un an nou şi bun pe care el i le va trimite după aceea, până când, într-o bună zi, această duminică va fi destul de îndepărtată, uitată.

Dar lucrurile nu se petrecură astfel. Ea nu cususe perdelele. El nu scrisese nicio scrisoare. O târâse după el, din taxi în taxi, de la Quai des Orfèvres la Trocadero, de la Clichy la hipodromul de la Vincennes, urmându-şi mica lui idee, Bebe-Cadum detectiv, în costumul lui boţit de tweed.

Avusese totuşi vreme, de dimineaţă, să-i spele lenjeria. Întorcându-se acasă, găsiseră lucrurile uscate, atârnate de-a curmezişul camerei, cele două cămăşi ale lui cu mânecile în jos, un tricou de corp alături de nişte chiloţi cu danteluţe – un cuţit în inimă: de-acum încolo nu voi mai putea sta în aceeaşi cameră.

Spre ora prânzului, pe când se aflau pe urmele brunetului (exista un brunet şi un inspector blond, iar Bebe-Cadum nu părea deloc mai mare decât ei), se treziră lipiţi unui lângă celălalt pe scara unui imobil din strada Duperré, încremeniţi şi ţinându-şi răsuflarea, altfel riscând să fie prinşi. Gura lui Daniel era atât de aproape încât, până la urmă, Bambi nu se mai putuse gândi la nimic altceva. Nu sărutase decât doi băieţi în viaţa ei: un văr, când avusese treisprezece ani, ca să vadă cum era, şi un coleg de la filologie, pe când dansau la un ceai dat de o prietenă, fiindcă ea băuse ceva mai mult şi fiindcă el era încăpăţânat. Daniel însă avea alte griji, lipit de ea, cu un braţ petrecut pe după umerii ei. În acel moment îi agăţase a doua pereche de ciorapi.

Seara, după acele interminabile alergături prin Paris, se opriseră pe cheiuri, cinaseră unul lângă altul într-un restaurant zgomotos. Bambi vorbise despre Avignon. Nu voia să mai audă de povestea aceea. Mergând pe străzi, la întoarcere, îi prinsese mâna lui Daniel şi o păstrase în mâna ei până în strada Bac.

— Îmi pare rău că ţi-am rupt ciorapii, spusese el când ajunseră sus în cameră.

Nu-şi mai întorsese capul când ea îşi scoase ciorapii. Ea nu ştia prea bine ce simţăminte încearcă: oboseală, o vagă dorinţă de a avea din nou gura lui alături de a ei. Se priviseră câteva clipe, fără să spună nimic, ea ţinându-şi ciorapii într-o mână, în picioarele goale, îmbrăcată cu rochia neagră, el în impermeabil. Apoi ea spusese ceva, o prostie pe care-o regretase, ceva cam în felul acesta: de ce mă priveşti aşa?

El nu-i răspunse. O întrebase dacă putea să mai rămână, totuşi. Ea ar fi vrut să spună: de ce totuşi? dar nu izbutise.

Rămase o bucată de vreme pe pat, dinaintea ei, în impermeabil, apoi ea încheiă un mic pact lăuntric, spunându-şi: dacă va fi ca mâine să intru la închisoare, dacă va fi şi el închis odată cu mine, mama va avea şi mai multe motive să leşine. Am să-l sărut şi fie ce-o fi.

Se aplecase, în picioarele goale, dinaintea lui, în rochia ei neagră, şi îl sărutase gingaş pe gură, gândindu-se fie ce-o fi, fie ce-o fi, fie ce-o fi.

El nu făcu gesturile la care ea se aştepta. Abia dacă îşi aplecase capul, foarte repede, cu braţele în jurul picioarelor lui Bambi şi rămăsese aşa, cu obrazul înfundat în rochia ei, nemişcat, tăcut, ca un băieţaş.

În seara asta, ca şi sâmbătă seara, ca şi duminică seara, Bambi se călăuzea după firma tutungeriei din apropiere ca să poată găsi imobilul din strada Bac. Firma era luminată, roşie printre luminile roşii ale automobilelor. La etajul doi fu nevoită să aprindă din nou lumina de pe scară. Auzea iarăşi ţeava de calorifer care funcţiona prost. Urca treptele una câte una, agale, gândindu-se: tăcut, nemişcat, un băieţel, mai târziu, fără să-şi mişte capul, mâinile lui s-au urcat pe trupul meu, mâinile lui mari, pe care le privisem la restaurant, cu un ceas mai devreme, de parcă aş fi ştiut ce urma să se întâmple.

Îi rupsese a treia pereche de ciorapi a doua zi dimineaţă – ce mai dimineaţă! – aruncând-o pe pat, după ce ea se îmbrăcase pe jumătate. Spusese drace, e-un blestem, şi ea se prefăcuse a fi supărată că era duios cum fusese noaptea, deoarece dimineaţa e altceva decât noaptea, deoarece îi era greu să se recunoască pe ea şi să-l recunoască pe el. Dar era adevărat, avea aceeaşi piele fragedă, aceleaşi buze fragede, noaptea nu fusese un vis.

Etajul patru, mai avea încă unul. Lumina de pe scară, ca şi instalaţia de încălzire, probabil că era stricată. Întinse braţul s-o aprindă din nou, pipăind

zidul pe întuneric. I-am căutat buzele pe întuneric, am rămas trează în braţele lui toată noaptea, Daniel al meu, Dany al meu, iubirea mea, fie ce-o fi cu mama, fie ce-o fi mâine, întâmplă-se orice cu mine, se făcu din nou lumină pe scară.

Ce înţelesese el oare? Ce mi-a spus pe peronul gării? La prânz luase un taxi ca să se întoarcă de la birou, repede, puţin cam ameţită din pricina nesomnului şi a zgomotului maşinilor de scris, cu buzele strivite şi învineţite, încât toată ziua îşi spusese: probabil că toată lumea vede pe faţa mea ce s-a petrecut cu mine azi-noapte. Îl întâlnise la restaurantul din prima zi, cel cu farfurii bretone, era foarte multă lume, se priveau fără să poată spune niciun cuvânt. El nu-i povesti goana lui prin Paris.

Bambi ajunse pe palierul camerelor de serviciu, gândind: am să intru în pat pe întuneric, abia mâine dimineaţă voi citi biletul pe care mi l-a lăsat, nu vreau să-l citesc acum, adică nu, vreau să-l citesc. La prânz a fost ceva îngrozitor, nu ştiam ce să ne spunem. Voiam să termin masa cât mai repede, ca să mă pot întoarce o clipă în cameră, el a înţeles, i-am spus o sumedenie de prostii, lipită de obrazul lui, m-a dezbrăcat cu gingăşie ca azi-noapte. *Dumnezeule, e-adevărat, s-a întors Daniel, e-aici.*

Vedea lumină sub uşă. Crezu că se înşală. Dar nu, era chiar uşa ei. *Luase o altă hotărâre, se întorsese.*

Străbătu coridorul pe întuneric, pentru că lumina se întrerupsese iarăşi, cu braţele întinse înainte, totul era cufundat în întuneric în afară de dunga aceea de lumină pe duşumea şi gaura cheii bine conturată, ca un ochi. Se gândea: nu e cu putinţă, n-a putut coborî nicăieri să ia alt tren, e-adevărat, parcă ar fi un ochi care mă aşteaptă.. Se năpusti asupra uşii de la camera ei, intră în aceeaşi clipă când deschise.

Împuşcătura revolverului lăsase un miros acru în încăpere. Sandrina era răsturnată pe marginea patului, cu picioarele ciudat de moi, ca şi când trupul i-ar fi fost de cocă. În cădere trăsese după ea un scăunel şi mâna i se mai ţinea încă strâns încleştată de cuvertura roşie a patului, roşie ca groaza ce i se întipărise pe chip.

Pe noptieră, alături de scrisoarea lăsată de Daniel – o foaie de hârtie împăturită în patru – pielea neagră a poşetei lui Bambi răsfrângea dublul reflex al lămpii din tavan, rotund, galben, orbitor.

În clipa următoare – două ore, trei ore mai târziu, nu mai ştia nici ea – se afla într-o cameră de hotel, necunoscută, cu mobile de culoare deschisă, pe o stradă din vecinătatea Palatului Invalizilor. Bambi Stătea dreaptă, în

mantoul ei albastru, singură, cu fruntea lipită de geamul unei ferestre, iar ploaia cădea pe obrazul ei fără să-i ude, pe obrazul ei uscat.

Mai ţinea încă în mâna dreaptă biletul lui Daniel, *te iubesc*, de necitit, boţit, mototolit, nimic altceva, un ghemotoc de hârtie pe care îl ducea la gură, pe care îl strângea în dinţi.

Se agăţa cu dinţii de acest *te iubesc,* nimic altceva, să nu mă gândesc la Sandrina intrând în camera mea neîncuiată ca să-mi aducă poşeta, să nu mă gândesc la groaza ce i se întipărise pe chipul Sandrinei, să nu mă gândesc: a luat chipul meu, eu trebuia să mă agăţ de cuvertură. Mâine mă voi duce la poliţie. Te iubesc, aştept să ajungi la Nisa, să nu ţi se poată face niciun rău, nu mă mai gândesc la nimic, doar la acest *te iubesc,* la nimic altceva.

Cuşeta 225

Evelyne, Berthe, Jacqueline Laverte, căsătorită Garaudy, douăzeci şi şapte de ani, frumoasă, bine făcută, părul negru şi lung, 1,60 în înălţime, semne particulare: secretoasă, mincinoasă, încăpăţânată, plicticoasă, contempla cu ochi mari, albaştri şi îngroziţi dosarul roz pe care Mallet i-l întindea peste masă şi pe care-l smulsese de pe tocul ferestrei. „Cursul cadavrului“ scăzuse din nou, cu 35.000 de franci, după asasinarea fetei din Avignon.

— Cinci nu vă ajung?

— Sunteţi nebun! Sunteţi un om îngrozitor!

Se pornise din nou să scâncească, cu obrazul îngropat în mâinile ei frumoase, cu mantoul de antilopă purtat atât cât trebuie ca să fie „şic“.

— Isprăveşte odată cu minciunile!

— Dar nu mint!

— Ţii chiar atât de mult să-i cureţi şi pe-al şaselea?

— Ce vreţi să vă mai spun? Nu ştiu nimic.

— Au fost şase persoane în acel compartiment. N-ai mai rămas decât dumneata. Nici ceilalţi nu ştiau nimic. Li s-a vârât un glonţ în cap pentru că nu ştiau nimic, suntem de acord. Atunci spune-mi ce nu ştii!

Ea dădea din cap cu înverşunare. Mallet mototoli în mâini dosarul roz şi îl aruncă în coşul de hârtii de lângă el.

— Curaj, spuse Grazzi. Mergi mai departe.

Ieşi din birou cu o greutate în stomac. De oboseală sau de silă.

— Cum merge? întrebă Tarquin.

— Mai rezistă un ceas sau două. Va vorbi, poate, pe la ora prânzului.

Grazzi se aşeză pe fotoliul din faţa mesei de lucru, picior peste picior, cu carnetul în mână.

Ziarele de dimineaţă relatau asasinarea lui Cabourg, a Elianei Darrès şi a lui Rivolani. Venind spre slujbă, în autobuzul 38, Grazzi observase cum călătorii sa întorceau spre ferestre, când trecuseră prin faţa sucursalei „Progine“, unde lucrase Cabourg.

— Sosesc ştiri din toate părţile. Acum două zile le-am fi putut utiliza drept tot atâtea piste. Acum însă…

— Ce se întâmplă?

— Mai întâi „Progine“. Sâmbătă după-masă cineva a sunat şi a întrebat-o pe telefonistă care e adresa lui Cabourg. O voce de bărbat. Pretindea că e un client care îşi pregăteşte lista cadourilor pentru Crăciun. Poate că era adevărat. Dar poate că în acest fel omul nostru a dat de urma bietului Cabourg.

Grazzi bifa anumite fraze din carnet.

— Apoi Rivolani. Avea datorii.

— Şi eu am, spuse Tarquin.

— Darrès. În cursul percheziţiei făcute la ea acasă s-au găsit extrase ale contului din bancă, dar nici urmă de carnet de cecuri.

— Ei şi? Poate că terminase unul şi nu avusese timp să ceară altul. Ce vrei să spui cu asta?

— Ceea ce mă supără e convingerea că am văzut acest carnet de cecuri.

— Unde?

— Acasă la ea, când i-am luat de pe jos poşeta, în ascensor. După aceea probabil că am aşezat poşeta pe vreo mobilă din odaia ei.

— Ar însemna că pentru prima dată cei de la Identificarea Judiciară pierd ceva. Ştiu că n-au cap. Oricum, n-avem decât să telefonăm la bancă.

— S-a şi făcut. Jean-Loup spune că există două sute sau trei sute de mii de franci în contul ei şi că totul pare să fie corect.

— Atunci lasă-mă în pace cu poveştile astea ale tale. Nu fac altceva decât să ne încurce. Oricum, îl ţinem în mână.

Cu patruzeci şi cinci de minute mai înainte, exact la orele 10, primiseră un telefon de la Marsilia: nici urmă de Roger Tramoni în Alpii Maritimi. Hotelul unde chelnerul de la barul-tutungerie trăgea în fiecare an, în timpul vacanţei, se afla la Puget-Théniers. Fuseseră cercetate cu de-amănuntul toate pensiunile de acelaşi fel din tot departamentul.

Semnalmentele lui Tramoni fuseseră comunicate Siguranţei Naţionale: talie mijlocie, slab, bolnăvicios, treizeci şi şapte de ani, părul des, castaniu. Tarquin susţinea că el era omul care încasase cele şapte sute de mii de franci, din strada Croix-des-Petits-Champs.

— Nici de biletele noi de bancă nu s-a dat de urmă, spuse Grazzi.

Primiseră numerele seriilor cu o zi mai înainte, la orele 5. La 7 urmau să înceapă să fie răspândite prin liste proaspăt tipărite. 14 bilete de câte 500 de franci noi.

— Chiar dacă am avea un noroc chior, nu vom afla nimic decât peste o zi sau două, spuse Tarquin. E un ţicnit. Poate că nici nu le-a schimbat încă.

— A fost anunţată mama tinerei Bombat, care locuieşte la Avignon, să vină să-şi recunoască fiica. La biroul unde lucra de ieri dimineaţă nimeni n-a vrut să-şi asume această sarcină. O cunoşteau foarte puţin. Oricum, în starea în care a lăsat-o ticălosul ăsta, nici mama ei n-o va putea recunoaşte.

— Mai departe, Grazzi.

— Fata a plecat de la birou pe la orele 4, ca o nebună, nu se ştie de ce. De altfel, din nefericire, nu ştim absolut nimic despre ea. N-are prieteni, n-are cunoştinţe, nimic care s-o lege de Paris. N-avea acte asupra ei, ca şi Cabourg. Doar nişte fotografii în cameră. A fost găsită la orele 10 seara. Cu un sfert de ceas mai înainte Gabert dăduse, în sfârşit, de urma ei datorită unui şofer de taxi. A fost ucisă pe la orele 9 sau 9 şi un sfert. Dacă lucrurile s-ar fi petrecut un ceas mai târziu, ar fi scăpat cu viaţă. Şoferul şi-a amintit de ea din pricina mantoului. Se pare că era şi foarte frumuşică. A dus-o în strada Bac. Era întovărăşită de un tânăr. Despre acesta nu ştim absolut nimic.

— Altceva?

— Nimic. Chestii fără importanţă. La barul-tutungerie din Marsilia patronii spun că Roger Tramoni era dintre acei pasionaţi ai jocului care nu joacă niciodată. Lua rezultatele curselor de cai şi nota ceea ce jucase fiecare. În ceea ce priveşte loteria, nota numerele pe care le vindea. Când se întâmpla ca cineva să câştige zece mii de franci, spunea: „Aș fi putut avea eu banii aceştia, doar mi-au trecut prin mână!“

Grazzi îşi închise carnetul, adăugând că treaba asta are un nume.

— Ştiu, spuse şeful. Masochism.

În dimineaţa asta el însuşi avea un chip molatic de masochist. Grazzi se ridică, spuse bine, de îndată ce vom pune mâna pe el, vreau să-i iau la întrebări, şi cum şeful nu răspundea, până la urmă întrebă ce vă supără, ficatul sau ce?

— Smintitul ăsta, spuse Tarquin. O femeie strangulată într-un tren şi un pistol de 45 cu gloanţele şlefuite sunt lucruri care nu se prea potrivesc. Şi mai e şi altceva: cum a făcut de i-a găsit mai repede decât noi pe oamenii care-l supărau?

La orele 11 şi jumătate, în acea zi de marţi, izbânda prinse viaţă pe coridor, se năpusti în biroul inspectorilor, trecu prin telefonul interior la şef, de la şef la şeful cel mare, apoi la judecătorul Frégard. A fost o izbânda fără vacarm de glasuri, fără râsete, nici glume piperate, ca de obicei, şi lucrul acesta era mai bine pentru toată lumea, pentru că exact optsprezece minute mai târziu, douăsprezece minute înainte de orele 12, din această clipă de optimism nu mai rămăsese decât o amintire amară, pe care fiecare prefera s-o dea uitării. Pentru Tarquin, care era un om logic şi care considerase totdeauna că într-o afacere de asasinat există un asasin, o victimă şi nişte martori, nu mai rămăsese chiar absolut nimic.

La orele 11,20 funcţionarii de la Căile Ferate, care controlaseră biletele din „Foceean“, afirmau că îşi amintesc amândoi de un bărbat care corespundea semnalmentelor lui Roger Tramoni. Îl văzuseră pe culoarul trenului.

La 11,30 casierii din strada Croix-des-Petits-Champs îl recunoşteau formal pe chelnerul din barul-tutungerie într-o telefotografie pe care le-o arătase Jouy. Îl descoperiseră. Era la Paris. Nu mai rămânea decât să se revizuiască nişte fişe de hotel, să se verifice nişte buletine de identitate, mă rog, chestii de rutină.

— N-a putut părăsi Parisul înainte de orele 10 sau 11, ieri seară, din cauza bietei fete. Dar o avem pe Garaudy. Desigur că şi ea e la fel de importantă ca şi ceilalţi. Probabil că vrea s-o lichideze şi pe ea. Deci, se mai află încă aici.

Era oarecum sentimentul tuturor, în afară poate de Tarquin, care se gândea la revolver, şi de Jean-Loup, care nu se preocupa decât de jucăria lui, punând din nou întrebări, distrat, soţiei camionagiului.

La orele 11,40 se primi un telefon din partea administraţiei Hipodromului. Cele paisprezece bilete noi de bancă se aflau în casele cu banii de la reuniunea de duminică, la Vincennes.

— Nebunul ăsta e foarte subtil. Şi-ar fi putut schimba hârtiile de 500, una câte una, prin magazine, dar lucrul ar fi fost remarcat. Ar fi înmulţit cu paisprezece riscul de a fi reperat. În timp ce la gloabe, pardon, asta chiar că e-o prăvălie! nu-i nevoie să te străduieşti mult ca să topeşti gologanii. Dacă-i un zgârie-brânză, înseamnă că a luat paisprezece pariuri de câte cinci sutare. Zece curse într-o după-amiază, zeci de ghişeuri deschise, aşa că n-a

avut decât să treacă de la unul la altul. Şi e atât de multă lume încât poţi să te fofilezi liniştit fără ca nimeni să te remarce.

Cei de la ghişee, de altfel, nu îşi aminteau nimic de individ. Mallet mototoli lista bancnotelor noi şi o aruncă în coşul de hârtii al şefului.

— S-ar putea ca nemernicul chiar să fi câştigat mizând pe o mârţoagă sau două.

În aceeaşi clipă, Pardi intră în birou, cu pardesiul lui din par de cămilă pe braţ, cu obrazul tuciuriu şi impasibil, cu acel mers uşor timid din totdeauna. Era 11,46.

— L-am găsit, spuse el.

— Pe Tramoni?

— În persoană.

— Unde?

— În Sena. A fost pescuit ieri după-masă. L-am găsit la Boileau, ca şi pe Cabourg. Boileau începe să se simtă plictisit până peste cap. Zice că asta e o desconsiderare pentru el.

Grazzi avu din nou un zâmbet în colţul gurii. Era caraghios: avea senzaţia fizică a propriului său zâmbet, care se descompunea, devenea searbăd pe la mijlocul gurii, se transforma într-un rictus tâmp, oarecum plângăreţ.

— Te-ai ţicnit sau ce te-a apucat? spuse şeful.

— Deloc, răspunse Tino Rossi. E pe năsălie, l-am văzut adineauri. Nicio urmă de îndoială. Are o gaură în cap, ca şi ceilalţi.

— Când? urlă Tarquin.

— Nu strigaţi aşa! Cu toţii am intrat în bucluc până-n gât, asta-i sigur. A murit sâmbătă, la începutul după-amiezii. Se afla în Sena sâmbătă seara, pe cheiul Rapée, O fetiţă l-a văzut cum se ridica la suprafaţă.

La orele 11,48 precis, pe când Tarquin abia avusese vreme să-şi aprindă o ţigară, înfundat în scaunul lui ca un boxer care a încasat prea multe lovituri, pe când Grazzi încă mai credea că e vorba de-o eroare, de-o coincidenţă, de-o glumă a lui Pardi, de indiferent ce, Alloyau intră la rândul său în birou, urmat de Gabert, cu eterna lui jucărie între degete.

— Femeia şi-a dat drumul. Iertaţi-mă, şefule, dar am ridicat doar braţul să-i ard una. Jur că n-am lovit-o.

Tarquin nici nu mai ştia despre cine era vorba.

— Garaudy, *you see*[3]? spuse Alloyau. Nu se afla în tren.

— Ce?

— Nu. Locul ei fusese rezervat, dar nu l-a folosit. A luat trenul de la ora prânzului. E-o poveste cu un ibovnic şi, când te uiţi bine la ea, vezi că e dată naibii. Vineri soţul ei trudea la slujbă. Ea avea un tren la orele 12. În loc să-i ia pe cel de seara, a plecat cu celălalt. S-a întâlnit cu un tip la Paris, un alt electronist, pe care-l cunoştea dinainte. Am adresa lui. A petrecut noaptea cu el, la hotelul unde locuieşte acesta, pe strada Gay-Lussac. Sâmbătă dimineaţă a condus-o la gară. Ea şi-a luat un bilet de peron. A ieşit odată cu călătorii de la Marsilia, proaspătă ca roua de dimineaţă, şi i-a sărit de gât mamei soacre, care o aştepta.

Văzând tăcerea cu care fusese întâmpinat micul lui succes, Alloyau se tulbură. Crezu că face bine să continue cu un glas moale:

— Nu putea spune că nu se afla în trenul acela, înţelegeţi? Zice că e prea cumplit, că viaţa îi e distrusă. Mi-a spus că nu cunosc cum e familia soţului ei. Plânge…

— Isprăveşte odată!

Vorbise Grazzi, în picioare alături de şef, cu carnetul în mână, neîndrăznind să-şi aplece ochii pe acest carnet, neîndrăznind să-i vâre în buzunar, neîndrăznind să atragă atenţia, printr-o mişcare, asupra blestematului ăsta de carnet.

Şeful se mişcă, ţigara i se stinsese din cauza salivei, îşi puse o mână pe braţul lui Grazzi, îl bătu uşor cu palma de două ori, amical, şi spuse că e bine, va trânti un raport, Grazzi nu trebuia să-şi facă sânge rău, dacă a scrântit-o, a scrântit-o. Aveau o răfuială cu acest netrebnic şi într-o bună zi tot vor pune mâna pe el.

— Pentru moment vom încerca timp de câteva zile să trecem neobservaţi pe coridoare. Nu ne dăm bătuţi. Ne facem mititei. Aveam o afacere cu o victimă, un asasin, nişte martori. Nu ne-au mai rămas nici martorii, nici asasinul. Cum victimele nu pot vorbi, eu voi face la fel, băieţi, o şterg.

În uşă, îmbrăcându-şi pardesiul, spuse mă întorc pe la ora două, vom aduna resturile, vom face ce-om putea.

Un planton se afla în prag, străduindu-se să atragă atenţia lui Grazzi. În van, deoarece Grazzi îl privea pe şef şi deoarece şeful nu se uita niciodată la nimeni.

— Domnule Grazziano, spuse agentul, e o fată cu numele Bombat în sala de aşteptare. Spune că vrea să vă vadă numai pe dumneavoastră, pe nimeni altcineva.

Grazzi nu auzi decât că şeful spunea, la urma urmelor, dacă fandosita aia nu şi-a ocupat cuşeta, înseamnă că a fost altcineva, fiindcă exista un altcineva. Nu e logic?

Maşinal, Grazzi îl dădu la o parte pe agentul care-i pusese o mână pe braţ, îl dădu la o parte şi pe Gabert, care-l apucase de cealaltă mânecă (ce avea oare Gabert?), îşi vârî carnetul inutil în buzunarul dinăuntrul hainei.

Îl privi pe şef, îi văzu obrazul lucios, burta de femeie însărcinată, ochii mici şi privirea fugară. Se gândi: de ce-mi displace mai puţin astăzi, de ce-mi vine să cred că-mi este prieten? Spuse agentului de acord, de acord, vin îndată, mă duc s-o văd.

Cuşeta 000

— Grazzi? Jouy la aparat. Am pe fir Marsilia pentru tine.
— Cine e?
— Un ştie tot.
— Notează tu. Eu sunt ocupat cu fata.
— Nu vrea să vorbească decât cu tine.
— Vorbeşte tu, te rog.

— Georges? Jouy la aparat. Ce spune cel de la Marsilia?
— Spune pe dracu, asta se aude cel mai bine. Cred că e un puşti. Zice că n-are cu ce să plătească niciun minut în plus. Vrea să-l recheme Grazzi. Aşteaptă în barul-tutungerie din Marsilia. Spune că Grazzi va înţelege.
— Dă-mi-l mie.
— A închis.

— Jouy? Aici Grazzi. Cine m-a chemat de la Marsilia?
— Adineauri? Un puşti. Vrea să-i chemi tu la barul-tutungerie. Zicea că ai să înţelegi despre ce e vorba.
— Şi-a spus numele?
— Dacă de dimineaţă şi până acum aş fi notat numele tuturor detectivilor amatori, aş fi consumat o mulţime de creioane Bic.
— Când a telefonat?
— Acum vreo zece minute, un sfert de oră.
— Sunt în biroul şefului, cu fata. Cheamă barul-tutungerie şi dă-mi legătura. După ce mi-o dai, cheamă Prefectura din Marsilia, să nu-l scape din ochi după ce va pleca de la telefon.
Pe urmă găseşte-mi-l pe Pardi, să-l aducă pe şef cât mai repede.
— E ceva grav?
— Vrei să faci ce-ţi spun?

— Dumneata eşti, Daniel?
— Da. Mă auziţi bine?
— Ce faci la Marsilia?
— Ar fi poveste prea lungă. Unde e Bambi?

— Cine?
— Domnişoara Bombat, Benjamine Bombat. Ştiu unde puteţi s-o găsiţi.
— Da? Şi eu, închipuie-ţi. Ce cauţi acolo în bar?
— Ştiţi unde se află?
— E aici.
— E cu dumneavoastră?
— E cu mine. Nu mai ţipa aşa. Ce cauţi în barul acela?
— Ei bine, ar fi prea lung să vă explic.
— Am tot timpul, caraghiosule! Şi pe urmă să ştii că noi plătim convorbirea! Credeam că te-ai întors acasă, la Nisa.
— Ştiţi cine sunt?
— Dacă n-aş şti, ar însemna că sunt surd! Mi s-a împuiat capul cu prostiile tale timp de trei sferturi de ceas.
— Se simte bine?
— Se simte foarte bine! E în faţa mea, de partea cealaltă a mesei, îşi ţine capul în mâini şi inundă dosarele comisarului. Dar nu i se mai poate întâmpla nimic rău! Prostule, – acum mă tem doar pentru tine! Ce naiba, ai de gând sau nu să-mi spui ce cauţi la Marsilia?
— Sunt aici din cauza grevei.
— Ce grevă?
— A celor de la Căile Ferate.
— Ce zi e azi?
— Marţi. De ce?
— Nu vorbesc cu dumneata! încetează să mai ţipi aşa! Bine, o grevă, de acord. Dacă vrei să fii drăguţ, povesteşte-mi calm ce faci la Marsilia, Fără să ţipi.
— Nu ţip. Sunt la Marsilia şi nu pot merge mai departe din pricina grevei.
— Trenul pe care l-ai luat aseară a sosit la Nisa de peste cinci ore. Îţi baţi joc de mine?
— Vreau să spun că n-am ajuns la Marsilia cu trenul acela. Am coborât la Dijon.
— De ce?
— Nu veţi putea înţelege.
— La dracu, ai de gând să-mi răspunzi la întrebări? Ai să vezi atunci dacă înţeleg sau nu! Ca să iei trenul în direcţia opusă?
— Ea s-a gândit că voi face asta?

— S-a gândit că o vei face, da! A crezut chiar că s-a întâmplat aşa, când s-a întors acasă. În cameră era lumină. Numai că n-o aşteptai dumneata, ci o biată fată care-i adusese poşeta de la birou şi care a fost răsplătită cu un glonţ în ţeastă. Nu-i o glumă! E un lucru adevărat! înţelegi?

— Au mai omorât pe cineva?

— Pe micuţa Sandrina. De ce vorbeşti la plural?

— Pentru că sunt doi.

— Asta ai înţeles-o aseară, când ţi-ai văzut prietena în gară?

— Atunci nu înţelesesem încă nimic.

— Ai înţeles totuşi că va fi omorât cineva. Doar ai spus adineauri!

— Eu eram acel cineva! Tot ce am înţeles e că pe mine mă căutau.

— Ştii despre cine e vorba?

— Nu. Am înţeles abia azi-dimineaţă, citind ziarul în gara din Marsilia. Trebuia să fi înţeles de mai înainte, dar şi dumneavoastră!

— Fără îndoială că ştii mai multe decât noi şi tocmai lucrul ăsta ţi-l reproşez, caraghiosule! De ce n-ai venit să ne spui imediat ce ştiai?

— Nu voiam să am neplăceri. Văzusem o femeie moartă. Altcineva avea s-o găsească, o clipă mai târziu. Nu voiam să am neplăceri. La urma urmelor, treaba asta nu mă privea pe mine!

— Nu vorbesc de sâmbătă, ci de aseară, când ştiai anumite lucruri de care noi aveam nevoie, şi, în loc să ni le spui, ai preferat să te întorci fuga-fuga la tăticu!

— Nu ştiam că omorâseră pe altcineva! Ştiam că mă caută pe mine, asta-i tot. În tren am chibzuit. Mă gândeam că, dacă mă îndepărtez eu, Bambi va fi lăsată în pace. După aceea, m-am gândit că puteau să se lege de Bambi şi-am vrut să mă întorc. La Dijon am aflat că primul tren spre Paris trece abia azi-dimineaţă. Şi de dimineaţă s-a pornit greva. Am luat un tren, ca să continui drumul spre Nisa, pentru că tot aveam bilet, dar şi pentru că papa se putea ocupa mai bine decât mine de toate astea. Papa e avocat.

— Ştiu. Ai pornit deci spre Nisa. Atunci de ce ai coborât la Marsilia?

— Pentru că am văzut ziarele pe peron, la oprirea trenului. În clipa aceea am înţeles. Aseară habar n-aveam de povestea cu loteria şi cu seriile bancnotelor noi. Şi nici de asasinate.

— L-ai urmărit pe Cabourg în prima seară. Nu ştiai că a fost omorât?

— Sigur că nu! L-am urmărit pe Cabourg, pe urmă am urmărit poliţia, pe dumneavoastră şi pe tipul acela în pardesiu bej, şi pe urmă l-am urmărit pe

Grandin. Nu înţelegeţi? Alergam de la unul la altul, făceam un fel de căluşei.

— Un fel de ce?

— Un fel de căluşei. Ştiţi, jucăria aceea de copii, cu nişte animale care se învârt şi care parcă aleargă unele după altele. Un mic manej, cam aşa ceva Alergam după unul, care alerga după mine. În plus, mă înşelam. Lucrurilor văzute le dădeam un sens pe care oricine l-ar fi putut da. Azi-dimineaţă, citind ziarul, am înţeles că jocul de căluşei era stricat, că unul dintre micuţele animale se învârtea în sens contrar. Atunci m-am dus la barul-tutungerie să văd dacă nu mă înşelam. Am aflat că îl căutaţi pe chelnerul Roger Tramoni. Lucrurile s-au petrecut aşa cum mi-am închipuit. Doar ca Roger Tramoni e probabil mort şi că vă pierdeţi vremea.

— Asta ştim.

— A murit?

— A murit. De sâmbătă. A fost aruncat în Sena. De ce m-ai urmărit pe mine? De ce l-ai urmărit pe Grandin?

— Unde e Bambi?

— Lângă mine, ţi-am mai spus! Ce dracu, ai de gând odată să mă asculţi?

— Cine e cu dumneavoastră? Unde vă aflaţi?

— Cum adică, unde mă aflu?

— Dumnezeule, mi-a trecut prin minte un lucru! Dacă aseară s-a înşelat şi a ucis-o pe Sandrina crezând că e Bambi, înseamnă că acum ştie cine e Bambi!

— Cum aşa?

— Unde vă aflaţi?

— În biroul comisarului! La Quai des Orfèvres! Ce crezi că poate risca?

— Nu ştiu. E un nebun.

— Cine? Grandin?

— Nu. Celălalt.

— Ascultă ceva, prostuţule…

— Alo?

— Da.

— Alo! Mă auziţi?

— Da. Ascultă, băiatule. Trebuie să închei convorbirea. Nu te mişca. Te voi chema din nou. Stai pe loc.

— Domnule inspector!

— Da.

— Aţi înţeles?
— Da.
— E acolo?
— Da.
— Ma aude?
— Da.

— Mallet? Ai făcut ceva?
— Nu mai ştiu ce să cred. Cei de la bancă spun că au semnalat totul azi-dimineaţă, când cineva de la noi a telefonat pentru carnetul de cecuri.
— Cine a telefonat?
— Eliane Darrès a completat un cec de şase milioane, săptămâna trecută. Ascultă, Grazzi…
— Când a fost ridicat?
— Vineri la orele 11.
— Pe ce nume?
— Rahis Alphonse. Avea un permis de conducere din departamentul Sena. Am şi numărul. Jouy s-a dus să verifice. Semnalmentele corespund, în mare, cu cele ale lui Grandin.
Eşti sigur că nu facem o mare porcărie?
— Nu-mi dau seama.
— Grazzi? Jouy la aparat. Singurul Rahis Alphonse pe care l-am putut găsi la serviciul Permise de conducere a murit acum doi ani la puşcărie. Escrocherie şi tumoare la ficat.
— Se leagă bine. Poate a şterpelit permisul dintr-un dosar sau de altundeva. A schimbat doar fotografia.
— Şeful e la curent?
— Tocmai acum a sosit. Şi Frégard.
— Îşi iau răspunderea?
— Acum da.

— Inspectorul Grazziano?
— Ascultă, băieţaş. Acum e rândul meu să pun întrebări, şi tu îmi vei răspunde cuminte, cât mai exact posibil. Înţelegi?
— Cum de-aţi ghicit?
— N-am ghicit deloc. Ţie ţi-era teamă. M-am întrebat de ce te temeai. M-am gândit la un revolver. Şi la un carnet de cecuri care dispăruse. La

lucrurile pe care Bambi mi le-a spus. La felul în care, de fiecare dată, mi-a luat-o înainte. Acum trebuie să mă asculţi. Stau la masa de lucru a şefului meu. Şeful meu e aşezat lângă mine şi are un receptor suplimentar. Alături de mine sunt doi inspectori care mă privesc cu ochii holbaţi. Înţelegi că, dacă te-ai înşelat, e un lucru grav pentru toată lumea?

— Nu mă înşel.

— Bine, atunci explică-mi ce-ai făcut când ai coborât din tren, după ce ţi-ai luat valiza? Te-ai dus în strada Bac, împreună cu Bambi. Povesteşte începând de aici.

— Unde se află el? Spuneţi-mi, vă rog.

— În biroul de alături. Am trimis nişte agenţi la Grandin,

— N-a protestat?

— Nu, spune că e o idioţie.

— Cum se numeşte?

— Gabert. Jean-Loup Gabert.

— Are un pardesiu bej, părul ondulat, maniere de fată? E cel care era cu dumneavoastră?

— Da, era cu mine. Când ai început să ne urmăreşti? Sâmbătă pe la orele 2, sau 3?

— Nu mai ştiu. Am mâncat cu Bambi. Apoi am lăsat-o. M-am dus mai întâi la Gara Lyon, ca să văd. Îmi uitasem fularul în compartimentul alăturat. Era un fular al mamei mele. Imprimat. Cu nişte vederi din Nisa. Eram necăjit pentru ca lucrul ăsta putea să vă ajute să daţi de mine. N-am îndrăznit să-l cer înapoi.

— O clipă.

— Vreţi să verificaţi?

— Da. Continuă. Ce credeai în momentul acela?

— Că l-aţi arestat pe vinovat la faţa locului. Nu ştiu cum, dar asta era impresia mea. Credeam că e tipul bolnav, pe care l-am văzut pe culoar. De altfel aveam dreptate, fusese arestat în compartiment. Impresia mea a fost bună. Numai ca era Gabert.

— Spune lucrurile pe rând, unul după altul. Povesteşte cu calm. După ce te-ai dus la Gara Lyon, ai venit la Quai des Orfèvres, aşa e?

— Da. Am mers mult pe jos. Apoi am luat un autobuz. V-am văzut ieşind împreună cu Gabert. Vorbeaţi cu un bărbat, în poartă. Un om înalt ca dumneavoastră. Am tras cu urechea şi am auzit că vă duceţi în strada Duperré. Aş fi vrut să vă opresc. Şi pe urmă nu mi-a mai venit s-o fac. V-aţi

urcat într-o maşină şi aţi plecat. M-am dus şi eu în strada Duperré. Nu ştiam la ce număr, dar am văzut maşina poliţiei oprită în stradă. Am căutat pe coridoarele de alături. Nu ştiam nici măcar ce căutam. În cele din urmă, mi s-a părut că am o idee mai bună. M-am gândit la Cabourg. L-am găsit.

— De ce?

— Nu ştiu. Se certase în tren cu femeia pe care o văzusem moartă. Eram necăjit. Cred că simţeam nevoia să fac ceva. Înţelegeţi? Şi pe urmă era singurul element de care dispuneam. L-am auzit vorbind despre munca lui, pe culoarul trenului, despre „Progine". Am început să-l caut. Nu ştiam dacă se numea Labour sau Cabourg. Nu fusesem prea atent în tren. La telefon am rostit domnul „AOUR".

— Tu ai telefonat la „Progine"?

— Da. Am intrat într-o cafenea, pe strada Duperré. Am cerut un suc de carne. La Toulouse, unde sunt la internat, beau adesea suc de carne. Am căutat în cartea de telefon. Erau vreo zece adrese ale firmei „Progine". Am telefonat la sediul central, apoi am luat la rând toate sucursalele. La cea de-a treia, ALEsia sau aşa ceva, l-am găsit. Am spus că sunt un client, că-mi pregătesc lista cadourilor de Crăciun.

— Ştiu. Ţi s-a dat adresa. Continuă.

— Mi-am spus că am tot timpul. Am mers din nou pe jos. Apoi am luat un autobuz. Nu era acasă, nu se vedea lumină sub uşă. Atunci am aşteptat pe trotuar. Am cumpărat ziarul şi am văzut lista călătorilor. Mi-am spus că de dimineaţă m-am înşelat, că vinovatul nu fusese arestat. Cabourg nu mai venea. Mi se făcuse foame. Am intrat să mănânc o friptură în restaurantul de la parterul casei lui. În timp ce mâncam, deodată îl văd pe Cabourg, care privea înăuntrul restaurantului, prin fereastră. Apoi s-a dus. Abia am avut vreme să plătesc, să ies, că şi dispăruse. Cineva mergea în urma lui. Poliţistul în pardesiu bej. La capătul străzii, Cabourg începu să alerge.

— Cât era ceasul?

— Târziu. Poate 9 seara.

— Până unde i-ai urmărit?

— Nu i-am urmărit. În faţa gării Cabourg a luat un taxi. Nu ştiu care gară, în orice caz aproape de casa lui. Parisul e plin de gări.

— Gara de Est. În clipa aceea l-ai pierdut?

— Nu l-am pierdut. A luat un taxi. Gabert a luat un altul, în urma lui. Mă aşteptam la asta. Poliţia îl urmărea. În orice caz, nu mai aveam bani. O friptură la Paris costă scump. M-am întors acasă la Bambi, făcând jumătate

drum pe jos, jumătate în autobuz. Îmi lăsase un bilet sub uşă. Am găsit-o la Sandrina.

— Bine, ştiu ce ai făcut a doua zi, mi-a povestit Bambi. Mai întâi, de dimineaţă, aţi venit la Quai des Orfèvres. Voiaţi şi nu voiaţi să vă întoarceţi din drum. În cele din urmă, l-aţi văzut pe Gabert care ieşea, aproximativ pe la orele 11.

— A luat un taxi.

— Şi s-a dus în strada La Fontaine să-i ia interogatoriul doamnei Garaudy. L-aţi urmărit în taxi. De ce?

— Pentru că mă gândisem la anumite lucruri. Vinovatul nu putea fi Cabourg. Mai întâi, îl văzusem plecând din gară, pe când o aşteptam pe Bambi la ieşirea de pe peron. Pe urmă, nu era unul dintre cei doi bărbaţi pe care i-am auzit din compartimentul de alături. Dimpotrivă, mi se părea că asasinul era bărbatul de pe culoar, bolnavul, şi că dumneavoastră greşeaţi.

— Deci tu şi cu Bambi l-aţi urmărit pe Gabert?

— Da. Mai întâi a trecut prin strada Duperré. Am coborât din taxi, dar n-am avut vreme să urc scările după el, că a ieşit foarte repede.

— Ce-ţi trecea prin minte?

— Nimic. Am continuat să-i urmărim. S-a dus în strada La Fontaine. În faţa casei era un bar-tutungerie. L-am aşteptat. O clipă după aceea a intrat şi el să dea un telefon. Ceea ce ne neliniştea în acea clipă pe Bambi şi pe mine era că vă înşelaţi de la un capăt la altul. Văzusem numele pe uşa din strada La Fontaine. Această Garaudy, pe care n-o cunosc, nu putea să fi fost în compartiment, pentru că eu îi ocupasem cuşeta.

— Ştim. Mai departe.

— Am continuat să-i urmărim pe Gabert. S-a întors în strada Duperré. L-am pierdut pe drum, dar era acolo când am ajuns şi noi. Bambi şi cu mine am stat într-un capăt al coridorului, ţinându-ne respiraţia, în vreme ce el cobora scara împreună cu un bărbat brunet şi tânăr. După aceea am aflat că era Eric Grandin, prietenul Georgettei Thomas.

— S-au despărţit după ce au ajuns jos. Aţi avut impresia că Gabert îşi face meseria. Totuşi aţi continuat să-i urmăriţi. Ce oră era?

— Unu sau două după-amiază. A luat un alt taxi, s-a dus spre Clichy. Bambi începuse să bombăne, fiindcă era prea scump şi fiindcă nu vedea cum vom ajunge la vreun rezultat.

— Aţi ajuns însă la Rivolani.

— Da. Poliţistul în pardesiu bej a intrat într-un gang, la Clichy. L-am aşteptat un sfert de ceas, apoi a ieşit, şi a luat iarăşi un taxi.

— L-aţi pierdut însă. V-aţi gândit atunci că poate se duce la Poliţie sau la vreun alt martor şi aţi abandonat urmărirea.

— Am luat dejunul la Clichy. În timp ce mâncam, ne-am uitat în cartea de telefon şi am găsit-o pe actriţă,

— V-aţi dus la Trocadero.

— Da.

— Te hotărâseşi, în momentul acela, să te joci de-a detectivul?

— Da.

— Când aţi fost la Vincennes?

— Înainte. E-adevărat. Mai întâi ne-am dus la Vincennes. Am făcut atâtea lucruri încât încep să le încurc puţin.

— De ce v-aţi dus tocmai la Vincennes?

— Îl auzisem pe Grandin vorbind despre asta, în strada Duperré, în timp ce cobora scările. Mi s-a părut un lucru primejdios şi important. Aveam impresia că Grandin vrea să ajute poliţia. În orice caz, părea că vrea să-i ajute pe Gabert. Spunea că va fi la Vincennes încă înainte de începerea curselor. La Vincennes am lăsat-o pe Bambi la intrare, ca să nu plătesc decât un singur loc. Am dat de Grandin în faţa ghişeurilor.

— Ce făcea?

— Juca. Am aşteptat o clipă, dar nu s-a petrecut nimic. Am privit o cursă. Grandin s-a întors la ghişeuri să mai joace.

— Caraghiosule, dă-i drumul.

— Ştiu. Dar stăteam destul de departe de el şi era lume multă. Nu cunoşteam povestea cu loteria şi cu bancnotele noi. Abia azi-dimineaţă am înţeles.

— Pe urmă, la Trocadero.

— Da. V-am văzut împreună cu Gabert. Coboraţi. Gabert s-a înapoiat şi a intrat din nou în acel imobil, dumneavoastră l-aţi aşteptat în maşină. Bambi era într-o cofetărie, nu mai putea de oboseală.

— Şi pe urmă m-aţi urmărit pe mine.

— Nu. Dumneavoastră aţi plecat cu Gabert. Bambi era în pragul unei crize de nervi. Am lăsat totul baltă. Am mers de-a lungul cheiurilor, apoi la restaurant.

— A doua zi, luni.

— Bambi s-a dus la birou. Eu m-am întors la Trocadero, să vorbesc cu actriţa.
— De ce?
— Aş fi vrut să-i explic totul. Ea mi-ar fi spus ce ştia şi ceea ce nu ştiam eu. Când am ajuns la ea acasă, erau o mulţime de agenţi în faţa uşii. L-am văzut pe Gabert care sosea în fuga mare. Am crezut că o arestaţi pe Eliane Darrès.
— Crezi că aşa îi arestăm pe oameni? Cu o grămada de agenţi dinaintea uşii?
— Dacă aş judeca după toţi cei care sunt în sala unde mă aflu eu, în acest moment, mai cred şi acum. Vreţi să mă băgaţi la închisoare?
— Da' de unde. Sunt acolo?
— Sunt aici.
— Nu fii neliniştit. Spune-mi ce ai descoperit ieri după-masă şi îţi voi explica ce trebuie să faci.
— Explicaţi-mi mai întâi. Vă voi spune după aceea. Dacă trebuie să mă arestaţi, nu mai vorbesc până când tatăl meu nu va fi aici de faţă.
— Ascultă, băiete. Grandin va fi adus la noi. Gabert se află în biroul de alături, neagă totul, dacă mă iau după mutrele plouate pe care le văd în jurul meu.
— Unde e Bambi?
— Într-un colţ al încăperii unde sunt şi eu. Ţine în mână un enorm sandviş cu şuncă. Mănâncă cu poftă. Curând vei face şi tu la fel. Mi-ai spus aproape totul, dar nu îndeajuns. Mai vorbim încă vreo două minute, după care mi-l vei da la telefon pe brigadier. Şi după ce voi vorbi cu el, îl vei urma cuminte acolo unde te va duce. Ajuns acolo, te voi chema din nou, ai înţeles?
— Bine, în orice caz, anunţaţi-l pe tatăl meu.
— Am făcut-o de mult, închipuie-ţi. Atunci, ce s-a întâmplat ieri după-masă?
— Bambi s-a înapoiat la birou. Eu n-aveam cheia şi atunci am lăsat camera deschisă. Era ora 13,50, sau aşa ceva, pentru că Bambi trebuia să se întoarcă la birou la 14,15. M-am dus în strada Duperré.
— De ce?
— Pentru că de dimineaţă l-am văzut pe Grandin în faţa casei Elianei Darrès. Într-un fel era chiar caraghios, fiindcă şi el se ascundea, ca şi mine.

Era într-o maşină, o „Dauphine“, care staţiona ceva mai departe. Acum îmi vine să cred că tocmai din maşina asta ieşise Gabert.

— Continuă cu strada Duperré.

— Am urcat scările. Dumneavoastră eraţi la Grandin. V-am auzit vocea, pe palier, fără să mă apropii de uşă. Spuneaţi: „Aţi auzit vorbindu-se de un oarecare Rivolani, sau de Eliane Darrès?“ El a răspuns că nu. Nu mai înţelegeam nimic. Când aţi ieşit, abia am avut timp să cobor câteva trepte. Altfel mi-aţi fi auzit paşii înaintea dumneavoastră. Am preferat să urc. M-aţi întrebat dacă sunt vreun prieten de-al lui Grandin.

— Vasăzică tu erai tânărul în impermeabil?

— Da. M-aţi mai văzut şi la Quai des Orfèvres, sau poate în faţa casei actriţei. În orice caz, mi-aţi dat o idee. M-am dus la Grandin. I-am spus că sunt student la Sorbona, că vreau să scot un ziar studenţesc. Am stat de vorba. Mi-am dat seama că e un om căruia îi e frică. Am rămas, poate, vreo zece minute cu el. Îi puneam nişte întrebări care-l enervau, despre camera lui, despre fotografiile de animale. Nu îndrăzneam să-i vorbesc despre crimă şi am înţeles că şi mie mi-e frică. Îmi spuneam că dacă, dintr-un motiv oarecare, voi vorbi despre trenuri, ar fi firesc să-mi povestească ceea ce i se întâmplase unei prietene de-a lui.

— Ai încercat?

— Am încercat. Nu mi-a povestit nimic. Dimpotrivă, din acel moment a început el să-mi pună întrebări. De unde vin, cine sunt, cum căpătasem adresa lui, unde locuiesc. Am plecat. Mi-era frică. Nu ştiam de ce, dar am înţeles câteva minute după aceea, când am coborât din autobuz ca să mă întorc acasă la Bambi. Automobilul „Dauphine“ mă urmărea. Am luat alt autobuz, apoi metroul. M-am întors la Bambi, mi-am luat valiza şi m-am îndepărtat de strada Bac. I-am telefonat lui Bambi dintr-o cafenea din Cartierul Latin.

— E-n regulă, băieţaş. Acum dă-mi-l pe brigadier.

— Da: Nu vreţi să ştiţi ce-am înţeles azi-dimineaţă, după ce am citit ziarul?

— Acum cred că am înţeles şi eu. Îţi făgăduiesc că te voi chema peste puţină vreme. Fii cuminte şi nu te nelinişti.

— Domnul judecător Frégard? Tarquin la aparat.

— Aţi găsit ceva?

— Tânărul Grandin nu va rezista multă vreme. Datorită cecului îl vom avea la mâna. Scrisul lui corespunde cu cel de pe dosul cecului, atât cât se poate recunoaşte un scris deformat de bunăvoie. Semnătura Elianei Darrès este imitată bine. Probabil că a muncit mult până să izbutească. Desigur că vom da peste vreo bucată de hârtie aruncată în vreun colţ al camerei lui.
— Dar percheziţia la Gabert acasă?
— Nimic. E un adevărat muzeu al armelor de foc. Dar nici urmă de revolverul nostru, nici de bani. Am aflat că e orfan de la vârsta de şase ani şi că a fost crescut de o mătuşă, în provincie. Nu ştiu de ce, dar la noi toată lumea îşi închipuia că e fiul unui grangur.
— Cine îi ia interogatoriul?
— Grazzi. Îl cunoaşte bine pe Gabert şi îşi cunoaşte bine meseria. L-a dus într-o clădire din faţa Palatului de Justiţie, ca să nu se facă prea mult zgomot în jurul lui. În seara asta sper să ofer ziarelor esenţialul, cu binişorul. Va fi o afacere încheiată.

— Pardi? Grazzi la aparat. Ai chemat pe careva de la bancă şi de la hipodrom?
— Da. Spusele lor nu pot constitui o probă prea solidă pentru Frégard. Nu sunt decât pe jumătate siguri că l-au recunoscut.
— Şeful m-a schimbat cu Alloyau, pentru Jean-Loup. Poţi veni? E rândul tău.

— Vi-l dau la telefon. E cuminte.
— Daniel?
— Da. Au mărturisit?
— Nu. Nu încă. Ascultă, băiete, o singură întrebare, nu două. Şi vreau un singur răspuns.
— Unde e Bambi?
— S-a înapoiat la birou. Trebuie să se întoarcă aici deseară. Voi avea nevoie şi de tine şi voi încerca să fac tot posibilul să vii. Mă asculţi, spune-mi?
— Vă ascult, domnule inspector, va ascult.
— Nu înţeleg de ce Gabert a lăsat-o pe actriţă să iasă din gară, nici de ce a ales calea de-a o ucide în tren. Tu ştii ceva care să-ţi îngăduie să răspunzi?
— Nu pe actriţă voia s-o ucidă.
— Dar atunci pe cine? Pe Georgette Thomas?

— Nu. Georgette Thomas era în înţelegere cu ei! N-aţi înţeles nimic. Pe Bambi trebuia s-o omoare.
— Ce legătură avea Bambi cu toate acestea?
— Bambi, sau altcineva. N-avea nicio importanţă. Georgette Thomas trebuia să reţină pe unul dintre călătorii din compartiment. Oricare, în afară de Eliane Darrès. Gabert trebuia să se urce în tren şi să-i ucidă pe acest cineva.
— Atunci de ce Gabert a hotărât să ucidă pe cineva din trenul acela?
— Tocmai în asta constă vicleşugul lor. Ce-aţi făcut când aţi descoperit-o pe Georgette Thomas? Aţi făcut o anchetă asupra Georgettei Thomas! Apoi a fost omorât altul care era în acelaşi compartiment. V-aţi gândit: a fost ucis un martor supărător. Înţelegeţi? Gabert ştie bine cum se petrec lucrurile acestea. A inversat numai rolurile! Oricare, fără motiv, devine victimă. Adevărata victimă devine martor, doar pentru că s-a aflat în acelaşi compartiment, şi nimănui nu-i va trece prin minte să facă cercetări în direcţia acestuia. Cu atât mai mult cu cât Gabert nu avea să se mulţumească doar cu atât. Oricum l-ar fi ucis pe Cabourg sau pe Rivolani, pentru ca povestea lui cu martorii supărători să pară mai verosimilă. Înţelegeţi?
— Da. Cum de te-ai gândit la asta?
— V-am mai spus. Pentru că au încercat s-o reţină pe Bambi. Pentru că Grandin o cunoştea pe actriţă şi că o cunoştea şi pe Georgette Thomas, că ele se aflau în acelaşi tren, în acelaşi compartiment, şi că nu se cunoşteau. Pe urmă, pentru că, dacă vă trece prin gând că un martor ca Rivolani era cât de puţin supărător, înseamnă că nu l-aţi auzit cum sforăia. Ghinionul Georgettei Thomas a fost că a câştigat la loterie. Ce aveau cu actriţa, habar n-am. Însă numai cu ea aveau treabă.
— Vineri au încasat şase milioane din contul Elianei Darrès, completând un cec fals. Toată povestea asta are ceva teribil în ea. Câţi ani ai?
— Cine? Eu? Şaisprezece.
— E teribil.

— Grazzi? Tarquin. Poţi veni. S-a făcut.
— Cum aţi izbutit?
— I-am arătat fotografiile Georgettei lui. Moartă.

AŞA SE SFÂRŞEŞTE

Întrebare: Ne-ai spus că-l cunoşteai pe Gabert de câteva luni. Când l-ai prezentat Georgettei Thomas?

Răspuns: Acum aproape două luni. Am cinat împreună într-un restaurant din Hale.

Întrebare: Când v-aţi hotărât s-o ucideţi pe Eliane Darrès?

Răspuns: Nu ne-a venit deodată. Ne-am întâlnit de mai multe ori. Jean-Loup ne-a vorbit despre meseria lui, despre colegii lui. La început am imaginat o crimă, fără să ne gândim la o persoană în speţă. Era un fel de joc. Râdeam fiindcă Georgette era naivă şi desigur că s-ar fi lăsat prinsă. În sfârşit, aşa era ea. Într-o zi am vorbit despre Eliane, pentru că-mi lăsase o cheie de la ea de-acasă şi pentru că ştiam că are bani.

Întrebare: N-o văzuseşi de multă vreme pe Eliane Darrès?

Răspuns: De câteva luni. Ştiam că încercase să dea de mine într-o cafenea din Piaţa Danton, unde o cunoscusem, dar nu mai treceam pe acolo. Era o poveste depăşită.

Întrebare: Cine a avut ideea întâi şi întâi?

Răspuns: Toţi trei. Fiecare adăuga câte ceva, era tot un joc. Apoi Jean-Loup mi-a spus că lucrurile se ţineau în picioare, că ar fi păcat să nu profităm. Când am înţeles că vorbea serios, mi s-a tăcut frică. Am vorbit despre asta cu Georgette. Ea mi-a spus: „Să-l ascultăm. Asta nu ne angajează cu nimic." Într-o seară ne-am dus la el acasă, lângă podul Austerlitz. Ne-a arătat revolverele lui. Ne-a spus că avea unul cu surdină. N-ar fi nicio problemă, deoarece ar fi şi el amestecat de cealaltă parte. Va face în aşa fel să fie la birou când va sosi informaţia. Pe urmă va fi la curent cu tot ce se va petrece.

Întrebare: Ideea de a ucide pe altcineva înainte îi aparţine lui?

Răspuns: Spunea că nu există decât o singură crimă perfectă, cea fără motiv. Dacă se făcea o anchetă în jurul unui asasinat şi dacă ne-am fi aranjat să omorâm doi martori – printre care şi victima adevărată – n-ar fi existat niciun risc, spunea el. Îi cunoştea pe cei cu care lucra. Vor ancheta primul asasinat. Vor lega pur şi simplu celelalte două de primul. Primul asasinat va fi fără motiv.

Întrebare: Gabert prevăzuse deci trei omoruri? Şi lucrul acesta nu te-a făcut să dai înapoi?

Răspuns: Nu ştiu. N-aveam impresia că toate lucrurile acestea erau de-adevărat. Doar Georgette dădea înapoi. I-am vorbit chiar în aceeaşi seară, când ne-am întors acasă. Credeam că Jean-Loup avea dreptate. Şi pe urmă, din moment ce acceptam să ucidem pe cineva, numărul nu mai conta. Aşa cred şi acum.

Întrebare: În ciuda lui Rivolani şi a micuţei Sandrina?

Răspuns: În clipa aceea nu ştiam pe cine vor cădea sorţii. Şi acum, când spun că numărul celor ucişi nu contează, pentru mine e tot ceva abstract, nu văd chipurile lor. De altfel, nu l-am văzut în viaţa mea pe Rivolani, pe Cabourg sau pe fată. Poate că de aceea Georgette şi cu mine aveam impresia că nu e un lucru de-adevărat.

Întrebare: Când aţi luat hotărârea să treceţi la acţiune?

Răspuns: Când am aflat că Eliane se duce în Sud, să turneze un film.

Întrebare: Când ai aflat?

Răspuns: Aproximativ cu vreo două zile înainte de plecarea ei, în ziua când am găsit carnetul de cecuri la ea acasă. Îi supravegheam casa de câteva zile. Când se ducea în oraş, mă foloseam de cheia ce mi-o dăduse şi intram în casă. Nu mişcam nimic din loc. Căutam carnetul de cecuri. Nu-l lăsa niciodată. Într-o după-amiază a fost nevoită să iasă pentru o problemă urgentă şi nu şi-a luat poşeta. Înăuntru era carnetul de cecuri şi scrisoarea de angajare pentru filmul acela din Aix-en-Provence. Am luat un cec în alb din mijlocul carnetului, scoţând talonul cu o lamă de ras. În momentul anchetei, Jean-Loup trebuia să facă dispărut carnetul de cecuri, ca să nu poată fi examinat.

Întrebare: Cum ştiai ce bani avea la bancă?

Răspuns: în scrinul ei era un extras de cont. L-am văzut adesea. Era foarte atentă cu banii ei. Am verificat carnetul de cecuri, în cazul în care ar fi scos o sumă mai însemnată în zilele precedente.

Întrebare: Când ai completat cecul?

Răspuns: N-am făcut-o eu, ci Georgette. Am lucrat împreună două nopţi întregi. Imitam iscălitura Elianei după un formular vechi de asigurări sociale pe care-l luasem din scrin.

Întrebare: Semnătura depusă la bancă putea să nu fie aceeaşi…

Răspuns: Era un risc. Trebuia să încasez cecul vineri dimineaţă. Dacă ceva nu era în regulă, am fi oprit totul pe loc. Jean-Loup îmi făcuse rost de

un permis de conducere pe numele Rahis. Am schimbat fotografia. La bancă am aşteptat foarte mult, dar până la urmă nu mi-au făcut greutăţi.

Întrebare: Cum aţi ştiut că la întoarcere Eliane Darrès o să ia „Foceeanul“ de vineri?

Răspuns: Jean-Loup, cu un motiv oarecare, ceruse lista locurilor rezervate la trenurile şi avioanele venind dinspre Marsilia şi Nisa. Credeam ca va rămâne la Marsilia până miercuri seara, sau poate chiar până joi. Angajamentul ei se termina miercuri. Georgette aranjase cu cei de la firma Barlin, unde era destul de liberă, să inverseze două călătorii de demonstraţie şi să se ducă la Marsilia.

Întrebare: Urma să fie avertizată şi să ia acelaşi compartiment, nu-i aşa?

Răspuns: Nu, nu acelaşi compartiment. Nu ştiu de ce a ales acelaşi compartiment. Trebuia să ia doar acelaşi tren. Dacă se întorcea joi, ar fi spus la Barlin că s-a simţit foarte obosită.

Întrebare: Crezi că a făcut înadins să obţină un loc în acel compartiment?

Răspuns: A vrut să lase totul baltă când a câştigat la loterie. Uitase că vineri eu şi încasasem cecul. Şi n-am intrat în posesia telegramei ei decât vineri.

Întrebare: De ce a încercat să vă oprească? Pentru că avea şapte sute de mii de franci în loc de şase milioane?

Răspuns: N-aţi cunoscut-o pe Georgette. Chiar dac-ar fi câştigat pe jumătate, un sfert, o zecime, şi tot ar fi considerat acest lucru drept o prevestire. La fel şi acum, ar fi vrut să oprească totul. Niciodată nu câştigase nimic.

Întrebare: Îţi aminteşti textul acelei telegrame?

Răspuns: Da… Proiect imposibil. Îţi voi explica. Georgette.“ Am crezut că se dezumflase. Oricum însă, n-am primit telegrama decât vineri, după ce fusesem la bancă.

Întrebare: Totuşi, ţi-a trimis-o probabil de îndată. Şi pe urmă, noi tot vom afla cum s-au întâmplat lucrurile.

Răspuns: Fusese expediată pe adresa cafenelei Dupont-Latin. Las uneori acolo diverse lucruri în păstrare. N-am trecut pe acolo decât vineri seara.

Întrebare: Acolo aţi lăsat banii? Şi revolverul?

Răspuns: Da. Într-o valiză a lui Jean-Loup.

Întrebare: Să admitem că Georgette Thomas, pentru că era neliniştită şi credea că mai poate îndrepta ceva, ar fi obţinut un loc în acelaşi

compartiment în care călătorea Eliane Darrès. Aţi fi ştiut lucrul acesta înainte de sosirea ei?

Răspuns: Nu eu, ci Jean-Loup, care ştia din listele de locuri rezervate. Poate tocmai pentru ca să ştie el şi ca să-i înfricoşeze a făcut ea asta. Nu fusese vorba ca unul dintre noi să fie interogat ca martor în acelaşi compartiment.

Întrebare: La sosire ea a încercat totuşi s-o reţină pe tânără fată din Avignon. Cum îţi explici asta?

Răspuns: Nu se poate explica. Aşa era Georgette. Cred că în ultimul moment s-a temut ca nu cumva din vina ei, fiindcă nu făcea ce stabilisem, să fim prinşi de poliţie.

Întrebare: Când ai aflat că tocmai ea fusese ucisă?

Răspuns: Când am ajuns la Jean-Loup. La orele 11. Trebuia să ne întâlnim acolo. Jean-Loup tocmai se întorsese de la Gara Lyon, după primele constatări. Tramoni rămăsese închis în apartament. Jean-Loup mi-a explicat că vom împărţi banii. Parcă mă lovise în moalele capului, nu mai eram în stare să mă împotrivesc la nimic.

Întrebare: Cum l-a adus Gabert pe Tramoni la el acasă?

Răspuns: Avea automobilul Georgettei. Îl oprise spunându-i că, dacă îşi ţine gura, poate că va găsi mijlocul să-i scape din treaba asta. Tramoni era un prăpădit.

Întrebare: Când l-aţi omorât?

Răspuns: După ce m-am întors din strada Croix-des-Petits-Champs. Nu ştiam că Jean-Loup avea de gând să-l omoare. Credeam că era de ajuns moartea Georgettei. În apartamentul de la podul Austerlitz a scos revolverul şi surdina. Tramoni număra banii, nici n-a simţit când a pornit glonţul. I-am aşezat cadavrul sub un pat. În timpul nopţii, pe la orele 2 sau 3, l-am cărat cu maşina. L-am aruncat în Sena, pe cheiul Rapée.

Întrebare: Apoi aţi ucis-o pe Eliane Darrès pentru că apucaserăţi să încasaţi cecul. Dar pe Cabourg?

Răspuns: Jean-Loup a spus întâi că vom continua să ne ţinem de planul nostru. Zicea: „Dăm nadă peştilor!“ După aceea mi-a mărturisit că se înşelase, că interveniseră unele încurcături.

Întrebare: Şi-a dat seama că fusese auzit de cineva când îl luase pe Tramoni, că fusese cineva în compartimentul alăturat?

Răspuns: Da. Ştia că era unul dintre martori, dar nu ştia care. Îşi dăduse seama când se întorsese împreună cu dumneavoastră la Gara Lyon pentru

anchetă. Remarcase că în compartiment nu mai erau două valize, ci doar una singură. Crezuse că Georgette avea două valize, pentru demonstraţiile ei. Dacă cineva intrase în compartiment înaintea slujbaşului de la Căile Ferate, acest cineva ar fi putut să-i vadă. Şi acest cineva nu putea fi decât unul dintre călătorii din compartiment, deoarece îşi luase valiza.

Întrebare: Asta era tot?

Răspuns: Nu. Mai fusese un incident, care nu i se părea limpede, în timpul călătoriei. O ceartă cu Cabourg, despre care ne vorbise Tramoni. Seara, Cabourg v-a telefonat şi v-a dat adresa lui. Jean-Loup mi-a spus apoi că nu voia să se expună vreunui risc. L-a urmărit şi l-a ucis la „Central“, după pauză. N-am fost pus la curent decât a doua zi.

Întrebare: Cine a avut ideea cu ascensorul?

Răspuns: Eu. Într-o zi, când m-a făcut s-o aştept pe palier, am oprit-o pe Eliane în ascensor, din glumă, i-am explicat lui Jean-Loup cum trebuie să procedeze.

Întrebare: N-ai ucis-o tu pe Eliane Darrès?

Răspuns: N-am omorât pe nimeni. Nu mai ştiam cum să opresc vârtejul ăsta. Jean-Loup zicea că e necesar. După Tramoni nu se mai gândea decât cum să ucidă. Spunea că e foarte uşor după ce ai făcut-o o dată. Am aflat de moartea lui Rivolani din ziarele de azi-dimineaţă. Iar dumneavoastră mi-aţi spus că a omorât-o şi pe fata aceea.

Întrebare: De când ştia Gabert că doamna Garaudy nu fusese în tren?

Răspuns: De la început, el a fost acela care a vorbit la telefon cu controlorii, în prima zi. Ei au obiceiul sa bifeze numele călătorilor într-un registru. Nu făcuseră niciun semn în dreptul numelui doamnei Garaudy. Jean-Loup n-a făcut decât să nu spună nimic despre asta. Când i-a luat interogatoriul doamnei Garaudy, ştia că minte, dar afirmaţia ei că mersese cu trenul acela nu putea decât să vă încurce şi mai rău.

Întrebare: Gabert mai ştia şi că cineva ocupase efectiv cuşeta. Asta nu-l nelinişte a?

Răspuns: Ba da. Mai erau şi multe alte lucruri care-l nelinişteau. Prostiile lui Tramoni. Se arătase prea mult la faţă, în tren. Şi pe urmă, găsise biletul de loterie asupra Georgettei, într-un tub gol de aspirină. Am aflat după aceea că martorii îşi aminteau că, în timpul călătoriei, Georgette scosese acest tub din valiză. Probabil că voia să-i păstreze asupra ei. Avea obiceiul să facă lucruri dintr-astea. Dar Tramoni nu găsise altceva mai bun de făcut

decât să vâre tubul la loc, în valiză. Jean-Loup spunea că mulţi sunt prinşi din pricina unor asemenea idioţii.

Întrebare: Tramoni v-a explicat cum ajunsese să afle despre existenţa celor şapte sute de mii de franci?

Răspuns: Era un prăpădit. Când l-am văzut acasă la Jean-Loup, tremura din toate mădularele. Ne-a spus că voise doar să-i ia biletul. Pe urmă, că n-a vrut ca ea să ţipe. Îşi însemna toate numerele biletelor pe care le vindea. Fiindcă ea nu povestise nimănui că a câştigat la loterie, el crezuse că ea nu se uitase în ziar şi că deci habar n-avea. Şi-a luat concediul de odihnă şi a plecat după ea la Paris. Nu ştiu cum se gândea să iasă din povestea asta. Cred că era un idiot.

Întrebare: Dar tu cum credeai că vei ieşi?

Răspuns: Nu ştiu. Aveam încredere în Jean-Loup. Când stăteam de vorba toţi trei, la el acasă, totul era simplu, şi nu ne gândeam la urmări. Nu văzusem în viaţa mea un revolver până nu mi-a arătat el unul.

Întrebare: De ce-l urăşti?

Răspuns: Nu-l urăsc.

Întrebare: De ce-i pui în spinare atâtea acuzaţii?

Răspuns: Pentru că nu mai are nicio importanţă. Pentru că lucrurile nu se mai pot schimba cu nimic. Pentru că cecul fusese încasat când el s-a suit în tren. Dacă Tramoni n-ar fi făcut-o, ar fi ucis-o el pe Georgette. Sunt sigur de asta. Simţea nevoia să ucidă pe cineva.

Întrebare: Care era motivul proiectului vostru?

Răspuns: Nu înţeleg întrebarea.

Întrebare: De ce aţi făcut asta?

Răspuns: Nu ştiu. Voiam să plecăm în Africa de Sud sau în Australia. Eu aş fi plecat primul, cu cele şase milioane ale Elianei, apoi, ceva mai târziu, ar fi venit şi Georgette după mine. Poate şi Jean-Loup. Nu ştiu. Am fi făcut ceva. Am fi plecat.

Bărbatul căruia i se spunea Grazzi stătea cu coatele pe masa de lucru, singur în biroul şefului, cu fruntea sprijinită în mâna stângă, ţinând în mâna dreaptă ultimele două gloanţe din butoiaşul unui revolver „Smith & Wesson“. Se gândea la fiul lui, Dino, de trei ani şi şapte luni, care dormea, la pumnii lui mici şi strânşi, pe pernă, la tot felul de prostii, ca totdeauna. Când şeful intră, aşeză în picioare cele două gloanţe, încet, dinaintea lui.

Şeful îl privi, închise uşa, aruncă pe masă paginile scrise la maşină pe care le ţinea în mână şi spuse, ei bine, domnule Holmes, cum îţi merge cu sănătatea? Trebuia să mă duc la cinema în seara asta, dar cred că e prea târziu. Luă o ţigară din buzunarul de sus al hainei, spuse că acritul de Frégard pare uşurat, dă-mi un foc, te rog, mereu îmi şterpeleşte cineva chibriturile.

Uşa se deschise din nou şi Mallet îşi vârî capul înăuntru, spunând că fata aşteaptă pe coridor.

— La naiba, spuse Grazzi, era să uit.

Ceru la telefon să i se dea legătura cu Marsilia. Spuse şefului că-i va da locul, voia numai să-l aducă pe băiat la Paris. Fata blondă intră cu un mers şovăielnic şi şeful spuse intră, te rog, fetiţo, aşază-te în fotoliul de colo, cum merge treaba la birou?

Ea nu spuse nimic. Rămase în picioare în faţa mesei. Obrazul ei frumos şi puţin cam palid era luminat de lampa de birou. Grazzi o privi în timp ce vorbea la telefon:

— Ascultă, băieţaş. E ora 7. Peste un ceas, vei fi condus la Marignane. Am obţinut acordul tatălui tău. Un avion militar, care vine din Algeria, te va lua la bord. Te aştept la aeroportul Le Bourget.

— La ce oră sosesc?

— Pe la orele 11. Pentru noaptea asta m-am înţeles cu tatăl tău. Mâine va veni şi el aici.

— Ca să mă apere?

— Nu, ca să-ţi aducă rufe curate. Poate va fi nevoie să dai ochii cu Gabert şi cu Grandin, e bine?

— Dacă e să văd pe cineva, aş prefera altă persoană.

— Te las cincisprezece secunde, apoi întrerup convorbirea.

În timp ce fata lua aparatul, dreaptă în mantoul ei albastru, cu părul ei blond iluminat de lampă, şeful trăgea din ţigară, scuturând scrumul pe haină, cu obrazul lucios ca de obicei, uşor tras la faţă.

Grazzi făcu înconjurul mesei. Auzea vag vocea băiatului care vorbea la capătul firului. Domnişoara Benjamine Bombat se ţinea dreaptă în faţa lămpii, cu spatele la ei, răspundea fără vorbe, dând doar din cap, da, da, da. Băiatul spunea, mă auzi, alo, vor să mă aducă acolo, alo, te voi vedea, te voi vedea în seara asta, alo, mă auzi, de ce nu răspunzi, Bambi? Spunea Bambi, micuţa mea Bambi, şi, fără o vorbă, doar printr-o mişcare a parului ei blond sub lampă, ea răspundea da, da, da.

Paris, ianuarie 1962.

[1] Cuvânt stâlcit de la Duffle’coat (engl.) – pardesiu.

[2] Nu şi ultima (*Not the last*, engl.).

[3] You see = să vedeţi (Ib. engl.).

CUPRINS